

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПРАНТІВ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-теоретичної конференції молодих
вчених

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»

25 жовтня 2018 року

м. К и ї в

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копійка В.В., директор Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, професор.

Заступник голови оргкомітету:

Павлюк Я.В., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 4 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Члени оргкомітету:

Кориневич А.О., координатор з наукової роботи Інституту міжнародних відносин, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права.

Сморжевська А.Г., співголова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, аспірант кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби;

Дайнеко В.В., завідувач кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, професор;

Даниленко С.І., завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, доктор політичних наук, доцент;

Дорошко М.С., завідувач кафедри країнознавства, доктор історичних наук, професор;

Мицик В.В., завідувач кафедри міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

Калакура В.Я., завідувач кафедри міжнародного приватного права, кандидат юридичних наук, доцент;

Манжола В.А., завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, доктор історичних наук, професор;

Матвієнко В.М., завідувач кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор;

Муравйов В.І., завідувач кафедри порівняльного і європейського права, доктор юридичних наук, професор;

Расшивалов Д.П., завідувач кафедри міжнародного бізнесу, кандидат економічних наук, доцент;

Рижков М.М., завідувач кафедри міжнародної інформації, доктор політичних наук, професор;

Рогач О.І., завідувач кафедри міжнародних фінансів, доктор економічних наук, професор;

Шнирков О.І., завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор.

Чижик О.С., заступник голови Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 3 курсу спеціальності «міжнародне право».

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

*Буряк А.В.**

Міграція як важіль фрагментації ЄС

Із середини ХХ ст. однією з характерних тенденцій розвитку світових міграційних процесів є постійне зростання масштабів нелегальної міграції. Останнім часом ця проблема гостро торкається Європейського Союзу. Хоча й організовані численні заходи, спрямовані на запобігання й протидію нелегальній міграції, які здійснюють органи державного управління різних країн і наддержавні інститути, масштаби цього явища, навпаки, починають зростати. Нелегальна міграція стала стійким і масштабним явищем, що впливає на соціально-економічні та політичні процеси у багатьох країнах сучасного світу, а розширення її масштабів вносить серйозний дисбаланс в забезпечення національної безпеки держав. Причинами міграції є відсутність у значної кількості громадян можливостей для працевлаштування у себе на батьківщині; економічна нестабільність, що спостерігається на території значної кількості країн Близького Сходу; висока ймовірність опинитися в епіцентрі воєнних дій; значне зuboжіння; соціальна несправедливість, яка панує в східних країнах; бажання отримати гідну освіту; яку можна здобути в країнах Європи; природні катаклізми. Протиріччя між країнами ЄС щодо розселення мігрантів поглиблюють розкол в ЄС, відсутність солідарності задля прийняття спільних правил вирішення проблем з їх розселенням, що призводить до суттєво нерівномірного навантаження на міграційні служби окремих країн Європи. Де-юре в ЄС досі чинна так звана «Дублінська система» розподілу біженців. Згідно з нею прибулі до Євросоюзу мають подавати прохання про притулок у тій країні, до якої прибувають уперше. Це створює найбільше навантаження на держави Середземномор'я — Італію, Іспанію та Грецію, — які приймають у рази більше

*студентка 2 курсу, спеціальність «Міжнародні відносини»

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка
Науковий керівник: Хилько Олена Леонідівна, кандидат політичних наук, доцент

мігрантів, ніж країни з сухопутними кордонами. Ці держави роками скаржаться на несправедливість системи й прагнуть змінити її. Більше ніж половина іммігрантів у ЄС протягом 2015–2016 рр. – біженці з Сирії, Афганістану та Іраку. Вони тікають із зон ведення військових дій та мігрують у пошуках кращого життя. Такі біженці не підпадають під програми розвитку, оскільки розвиток не може припинити громадянські війни й ліквідувати тероризм, але деякі ініціативи цих програм були запропоновані з метою надання таким біженцям належних умов для життя в сусідніх країнах, що приймають. У 2015-му, в розпал міграційної кризи, за ініціативи президента Єврокомісії – Жана Клода Юнкера був затверджений екстрений план по боротьбі з нелегальною міграцією, що передбачає розподіляти сотні тисяч мігрантів за допомогою системи квот. Критеріями для визначення чисельності прийнятих мігрантів є розмір населення, ВВП і рівень безробіття в конкретній країні, а також кількість вже прийнятих мігрантів.¹

Однак цей план піддався нищівній критиці не лише з боку офіційних урядів (зокрема Італії, Греції, Угорщини), а й викликав серйозне незадоволення серед суспільства. Протести громадян проти вищезгаданої системи квот охопили більшість країн ЄС. Серед актуальних проблем міжнародних відносин 2018 – країни, що виступають проти нової квотної системи розподілу біженців. Якщо давати конкретні приклади, то таким являються уряди країн так званої Вишеградської групи чи як її ще називають - Вишеградської четвірки. Це угруповання чотирьох центральноєвропейських країн: Польщі, Чехії, Угорщини і Словаччини. Буде доцільно розглянути глибше позиції скептично налаштованих країн з питань міграційної політики.

Угорщина

Угорщина побудувала огорожі на кордоні з Сербією, вирішила відгородитися стіною від Румунії і закрила кордон з Хорватією. При цьому парламент Угорщини ухвалив закон про використання армії для охорони кордону від мігрантів. Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан, який належить

до тих лідерів країн Євросоюзу, які виступають проти імміграції, зазначив, що Європі слід зосередитися на питаннях, пов'язаних з міграцією, у яких може бути досягнуто згоди, наприклад, на захисті кордонів і створенні таборів для мігрантів за межами ЄС. Європарламент проголосував за початок дисциплінарної процедури щодо угорського націоналістичного уряду Віктора Орбана. Стаття 7 договору про Євросоюз застосовується в разі порушення членом ЄС таких принципів, як демократія, верховенство закону і дотримання прав людини. Угорщину звинувачують в порушенні принципів правової держави, зокрема в утисках неурядових організацій, які допомагають мігрантам.

Словаччина

Колишній прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо також виступав проти квот на біженців. Словаччина заявляє, що буде приймати лише біженців-християн із Сирії, оскільки їм легше буде інтегруватися в суспільство, аніж до прикладу мусульманам. Країна хоче запобігти створенню компактної мусульманської громади в Словаччині.

Польща

Польща тримається лінії: «Тут у Польщі ми самі визначаємо, хто приїде до Польщі, а хто ні, і заявляє, що пропозиції Європейського Союзу, які встановлювати квоти, порушують основи національного суверенітету». Проте Польща не має концепції міграційної політики, тобто документа, який би відповідав на запитання, яких мігрантів країна хоче приймати, в якій кількості, кого заохочуватиме залишатися, як відбуватиметься процес інтеграції. Польська влада вважає, що допомога жертвам збройних конфліктів на місці їх проживання є найбільш ефективною допомогою.

Чехія

Взимку 2018 року чеський президент Мілош Земан виграв другий термін на президентських виборах, отримавши підтримку виборців і за свою жорстку позицію проти імміграції. Земан завойовує симпатії виборців, критикуючи Євросоюз та його міграційну політику. У червні 2015 року, в розпал міграційної кризи в Європі, він заявив: «Якщо європейські країни приймуть хвилю мігрантів,

то серед них будуть і терористичні групи. Так ми сприяємо розширенню діяльності Ісламської держави у Європі".

Італія

У серпні 2018 року міністр внутрішніх справ і заступник прем'єр-міністра Італії Маттео Сальвіні, який є активним противником імміграції, та прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан заявили, що прагнуть створити в ЄС альянс противників міграції. Сальвіні та Орбан дотримуються схожих поглядів у питанні міграції та обидва є критиками політики ЄС. Орбан назвав Сальвіні "героєм" і стверджує, що "від успіху Сальвіні залежить безпека союзу". Своєю чергою, Сальвіні вважає Угорщину "прикладом" для Італії.

Отже, Європейська міграційна криза — гуманітарна катастрофа, викликана масовим напливом мігрантів у Європу з охоплених війнами країн Африки і Близького Сходу. Протириччя в ЄС щодо міграційної політики породжують фрагментацію союзу на окремі блоки, що затято протистоять одне одному. Відсутність єдиного бачення майбутнього мігрантів гальмує прийняття рішень, адже країни не можуть одностайно вирішити, як само приймати все більш зростаючий потік мігрантів та як їх розподілити всередині ЄС. На сьогодні, Вишеградська група, до якої входить Угорщина, Польща, Чехія та Словаччина, вважають мігрантів з Близького Сходу та Африки загрозою для їхніх суспільств через значні відмінності в культурі, релігії та цінностях. Антиєвропейські уряди задля легітимізації своєї політики створюють образ ворога й моделюють катастрофи, наприклад, перебільшують загрозу міграції чи тероризму. Канцлер Німеччини Ангела Меркель закликала країни Євросоюзу спільно вирішити проблему біженців. Німеччина та Франція, яка також сильно потерпає від значної кількості біженців, виступають за квоти в розподілі. Внаслідок такого розколу в міграційній політиці посилюється протистояння між Заходом та Сходом в ЄС та снує загроза того, що країни-члени почнуть діяти одноосібно, що ставить під питання закладенні основи та принципи союзу. Проблема інтеграції мігрантів в суспільне життя Європи наразі є однією з найскладніших для регулювання. У правовій державі завжди мають діяти принципи: жоден

урядовець не сміє ігнорувати чинне право навіть у критичній ситуації; верховенство права обов'язкове для всіх; дотримання законів контролюється незалежною юстицією. Ця рівність перед законом є основою свободи індивіда, який може творити своє життя, базуючись на надійних правилах.

Список використаних джерел

1. Інститути ЄС з протидії нелегальній міграції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2016-2/doc/4/01.pdf>
2. Неконтрольована міграція як загроза безпеці країн європейського союзу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/viewFile/3237/2910>
3. Обіцянки та реальність: Польща готує перегляд міграційної політики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2018/04/3/7079813/>
4. What is Article 7, the EU's 'nuclear option'? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.politico.eu/article/graphic-what-is-article-7-the-eus-nuclear-option/>
5. Земан проти Драгоша: чим закінчиться битва за Празький Град [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42677089>
6. Czech President Zeman re-elected with anti-immigration message [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.reuters.com/article/us-czech-election-president/czech-president-zeman-re-elected-with-anti-immigration-message-idUSKBN1FG00C>
7. Орбан та Сальвіні прагнуть створити в ЄС союз противників міграції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%8C-%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8-%D0%B2-%D1%94%D1%81-%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2-%D0%BC%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97/a-45261915>

Brexit та модель ЄС у нових геополітичних реаліях

Вихід Великої Британії зі складу Європейського Союзу змінює існуючі реалії геополітичного становища та міжнародних відносин у ХХІ столітті, що тягне за собою суттєві зрушення у дипломатії як Сполученого Королівства, так і ЄС у цілому.

Прийняття рішення щодо виходу Великої Британія з ЄС, в першу чергу, змусить британців покинути механізми СЗППБ (Спільна зовнішня політика та політика безпеки). Це призведе до того, що Лондон втратить один з основних міжнародних політичних майданчиків для висловлення позиції з актуальних міжнародних проблем і відстоювання національних інтересів, що неодмінно означатиме для країни зменшення її впливу у світі [2, с.180]. Перед Великою Британією постане завдання перегляду зовнішньополітичних пріоритетів та створення нових стратегій взаємодії з окремими країнами, регіонами, міжнародними інститутами, зокрема із тим же ЄС.

Однак і для ЄС подолання проблем у сфері СЗППБ – буде серйозним викликом, зважаючи на вагомий внесок Великої Британії в її розвиток. Велика Британія – це держава, яка володіє потужним дипломатичним корпусом, постійним членством в Раді Безпеки ООН, ядерною зброєю, одними з найкращих збройних сил в Європі. Крім того, британці є найбільшими донорами СПБО ЄС (Спільна політика безпеки та оборони ЄС) [3, с. 248]. Згідно з офіційними даними Європейського оборонного агентства, Велика Британія на розвиток європейської оборони витрачає близько 2,5% ВВП [7, с.4]. Таким чином, Велика Британія разом із Францією забезпечувала майже 50% фінансування СПБО, важливість яких переоцінити складно, особливо враховуючи той факт, що більшість країн ЄС відмовились вносити дієвий вклад у розвиток військово-політичної складової регіональної співпраці. Як свідчить практика, у всіх численних гуманітарних

* Студент-магістрант; 5 курс; Спеціальність: 052 Політологія;
МНУ імені В. О. Сухолинського;
Науковий керівник: доктор політичних наук, доцент Седляр Ю. О.

місіях та миротворчих операціях ЄС британських спеціалістів відрізняла висока компетентність. Тому очевидно, що Brexit стане серйозним ударом по авторитету ЄС на міжнародній арені і неодмінно призведе до зниження ефективності його військових операцій.

Щодо відносин Великої Британії і НАТО, то тут можна впевнено стверджувати про посилення ролі Лондона в організації і розбудові ще тісніших зв'язків між партнерами. Так, за словами генсека НАТО Є. Столтенберга, Brexit не змінить лідируючої ролі Сполученого Королівства в Альянсі [8].

Аналізуючи відокремлення від ЄС, можна передбачити нові напрями зовнішньополітичної стратегії Великої Британії, враховуючи її статус у світовій системі, зокрема: прагнення зберегти свої тісні зв'язки із США; намагання наростити вплив в Європі та світі поза межами ЄС; інтенсифікація співробітництва з НАТО; поглиблення міждержавних відносин з Китаєм і країнами Латинської Америки; поглиблення системи двосторонніх та багатосторонніх угод з іншими центрами впливу; збереження статусу потужного культурного та освітнього простору; обмеження тягара міжнародних місій, які були накладені на Лондон у рамках членства в ЄС.

Беручи до уваги політичну вагу Великої Британії в ЄС та лінію її дипломатії у розбудові наднаціональних структур Євросоюзу і конфігурації сил в організації, після Brexit можна прогнозувати переформатування європейських балансу інтересів і центрів впливу. Так, становище Сполученого Королівства в ЄС забезпечувало дотримання балансу сил та інтересів в ЄС між країнами, насамперед, Західної та Східної Європи. Малі, невливові держави Східної Європи вбачали в Британії альтернативний центр сили франко-німецькому тандему. Великобританія також неодноразово виступала арбітром в процесі вирішення конфлікту між Францією та Німеччиною. З виходом Великої Британії змінюється політична система Євросоюзу, де нові умови можуть призвести до її відчутного розбалансування внаслідок ліквідації британської противаги франко-німецькому впливу. За таких геополітичних реалій в ЄС може відбутись й відродження протистояння Франції і Німеччини за встановлення нового статус-

кво на європейському континенті.

Brexit накладатиме відбиток і на внутрішньополітичну ситуацію у Великій Британії - зокрема у розрізі зростання загрози посилення сепаратистських настроїв та рухів. Про останнє свідчить і той факт, що у вересні 2014 року на референдумі в Шотландії більшість проголосувала за збереження цілісності Сполученого королівства, але при цьому відомо й те, що серед усіх британських регіонів Шотландія є найбільш послідовним прихильником членства Лондона в ЄС. Така політична ситуація автоматично веде до відкритості питання щодо пошуку нової моделі присутності національних інтересів Великої Британії в ЄС поза межами членства, що узгоджувалася б з поглядами шотландців на участь Лондона у процесах розбудови Європи.

Повертаючись до ситуації всередині Євросоюзу після Brexit – перший обов'язково зазнає внутрішніх змін в своїй політиці і організації. Велика Британія, як вже зазначалось вище, є одним з політичних та економічних лідерів європейського об'єднання. Феномен Brexit – є унікальним випадком в історії ЄС, адже досі ще жодна країна не залишала його [4]. Сучасні опитування проведені службою «Євробарометр» засвідчили різке зниження довіри до інститутів ЄС (у 2-3 рази), зокрема в тих країнах, які традиційно виступали за збереження цілісності Європи – і така тенденція спостерігається вже понад п'ять останніх років [5].

Не виключається також, що вихід Великої Британії з ЄС може стати тією «пороховою діжкою» для об'єднаної Європи, що посилить тенденції децентралізації у рамках даного наднаціонального об'єднання. Відтепер будь-яка країна ЄС усвідомлює, що вона може оголосити про свою сецесію, а далі наслідувати приклад Великої Британії. Вже сьогодні з боку деяких країн-членів ЄС лунають заяви про вихід з об'єднання і головним аргументом «за» виступає незбалансованість моделі європейської інтеграції у цілому, яка нібито загрожує національним суверенітетам у вигляді нових загроз безпеки (наприклад, у контексті невирішеності і гостроти проблеми нелегальних мігрантів). Крім того, наявні ще декілька каталізаторів, які підривають імідж об'єднання і

консолідованість серед держав-членів Євросоюзу, зокрема: істотне розширення повноважень наднаціональних структур ЄС призвело до зростання популярності ультраправих сил; євроскептицизм, який здобуває неймовірну популярність у Нідерландах (керівник «Партії за свободу» Гірт Вілдерс закликав до проведення референдуму щодо сумнівного членства його країни в ЄС) і Франції (гостра критика ЄС від лідера Національного Фронту – Марін Ле Пен стала вже її політичним кредо); досвід Brexit мобілізував противників європейського об'єднання у Фінляндії (там була запущена петиція про референдум щодо виходу країни з ЄС), засудити і відкинути диктат ЄС закликає ультраправа «Народна партія Словаччини» [6]. Але ж необхідно й враховувати той факт, що підґрунтям таких суперечок може бути звичайне прагнення будь-якої країни задовольнити, перш за все, власні інтереси.

Однак, не скидаючи з рахунків негативні сценарії, не слід виключати можливість й позитивного вирішення проблеми. Наприклад, якщо країна, що завжди була проти поглиблення процесів європейської інтеграції, зберігаючи виняткове становище в ЄС, залишить об'єднання, існує вірогідність й консолідації інших членів, які зможуть впровадити нові інституційні реформи у рамках ЄС. Вони б могли поглибити інтеграцію та покращити економічне становище країн-членів. Проте, враховуючи регіоналізацію та наявність багатьох розбіжностей у поглядах європейських держав, це все ж таки малоімовірно [1]. Подальший розвиток подій буде залежати, перш за все, від політики європейських лідерів та їх рішень.

Отже, підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що передбачити всі можливі наслідки Brexit складно. Беззаперечно є те, що перед Європейським Союзом постане складне питання: як запобігти виходу зі складу ЄС інших держав? Для збереження цілісності ЄС потрібно переглянути свої пріоритети, знайти рішення для комплексу завдань, які постали перед ним, насамперед, у розрізі без пекових питань. Не виключено, що для запобігання тенденції сецесії у майбутньому, ЄС може задіяти такі важелі і механізми, що продемонструють іншим членам всю складність та масштабність процесу і всі негативні наслідки

зміни усталених відносин в разі їх виходу з об'єднання.

Список використаної літератури:

1. Бонтуш І. ЄС без Великобританії: нова форма співпраці чи розпад союзу? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.iac.org.ua/yes-bezvelikobritaniyi-nova-forma-spiivpratsi-chi-rozpad-soyuzu/ (12.10.2018).
2. Грубінко А. В. Європейська політика Великої Британії в контексті проблем та перспектив розвитку СЗППБ ЄС (2010-2014 рр.) / А. В. Грубінко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2014. — Вип. 41. — С. 175-181.
3. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. — 2-ге вид., виправл. і доповн. — К.: Знання, 2012. — С. 245-241.
4. ЄС без Великобританії: нова форма співпраці чи розпад союзу? [Електронний ресурс] // Free Voice Information Analysis Center. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: www.iac.org.ua/yes-bez-velikobritaniyi-nova-formaspiivpratsi-chi-rozpad-soyuzu/ (12.10.2018).
5. Крушинський В.Ю. Яковенко Н.Л.. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство / В.Ю. Крушинський // Український історичний журнал. — 2005. — № 4. — С. 222-223.
6. Путін, "Трампізм" і "парад референдумів": хто працює над розвалом ЄС [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.ipress.ua/.../parad_referendumiv_hto_i_navishcho_hoche_rozvalyty_yes_171435.html. (10.10.2018).
7. Guzelyte S. National Defence Data 2012 of the EDA participating Member States/ S. Guzelyte. — Brussels, 2014. — 32 p.
8. NATO chief swipe EU army Brexit made military alliance stronger [Electronic resource] — Access mode: www.express.co.uk/news/uk/736205/Nato-chief-swipe-EU-army-Brexit-made-military-alliance-stronger (11.10.2018).

Релевантність ліберального інтернаціоналізму Вудро Вільсона у постбіполярний період

Століття тому президент США Вудро Вільсон зробив значний внесок у справу завершення Першої світової війни, розкриваючи перед світом завдання союзників та правду про війну, що спрямовувалася не проти німецького народу, а проти автократичного режиму. 8 січня поточного року відзначатимемо рівно 100 років з моменту, коли 28-ий президент США представив Конгресу «14 пунктів», які стали основою для нового міжнародного порядку. Саме Вудро Вільсону вдалось розвинути ідеї ідеалістичної парадигми у міжнародних відносинах та інкорпорувати її елементи у зовнішню політику Сполучених Штатів. Чинний президент США Дональд Трамп вирішив зійти зі шляху, прокладеного Вільсоном, ігноруючи історичну ретроспективу раціональності та виправданості «вільсоніанства»[1].

Ідеї «вільсоніанства»: заборона таємних переговорів (інструмент, який дозволяє запобігти небажаним союзам та коаліціям). Свобода судноплавства (океанічний контроль, свобода торгівлі, економічні інтереси США). Право націй на самовизначення. Перебалансування сил у Європі після розпаду великих імперій, в чому США були зацікавлені. Підтримка нових самостійних держав (Бельгія, Чорногорія, Сербія, Румунія, Польща) сприяла створенню буферної зони між Росією та Німеччиною [2]. На сьогодні США також намагаються посилити свою присутність у Центрально-Східній Європі (підтримка ініціативи Тримор'я, створення військових баз), стримуючи таким чином вплив РФ. Тримор'я цікавить США у контексті розширення ринків збуту розрідженого газу, тим самим послаблюючи залежність від російських енергетичних ресурсів (тут економічна складова тісно переплітається з політичною - стримуванням РФ) [3]. Аналогічною була і стратегія Вільсона щодо економічної підтримки держав так

² Студентка, 2 курс, спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Халько О.Л., кандидат політичних наук, доцент

званої «буферної зони» - також на противагу Росії.

Політику, яку розпочав Вільсон, продовжив Франклін Рузвельт. США вступали у війну лише тоді, коли їм було це вигідно та ближче до завершення, при цьому захищаючи та просуваючи свої національні інтереси (злет американської промисловості у часи Другої світової війни, що забезпечило не лише економічне оздоровлення після Великої депресії, але і домінантне становище у Західній півкулі). План Маршалла. Цьому передували ініціативи США щодо відновлення економічного та військово-технологічного потенціалу Німеччини (план Дауеса, Юнга), які свідчили про відхід США від ізоляціонізму у контексті впливу на європейські справи [2].

З середини ХХ століття США досягнули значного успіху в різноманітних галузях (технології, комунікації, системи інформації, торгівлі та фінансів), що дозволило американській зовнішній політиці використовувати свій вплив в Євразії таким чином, щоб створити стабільну рівновагу на континенті, де США вступають у якості політичного арбітра (на думку В. Вільсона, США як економічно потужна держава заслуговують на статус світового судді) [4].

Таким чином американська перевага на міжнародній арені створила новий міжнародний порядок, який не лише копіює, але і створює закордоном багато рис американської системи (система колективної безпеки - НАТО, американсько-японський договір про безпеку; регіональна економічна співпраця - НАФТА, АРЕС, МВФ, СОТ; рудиментарна глобальна конституційна та юридична структура - від Міжнародного Суду до спеціального трибуналу розгляду злочинів у Боснії) [5].

З приходом Дональда Трампа США повертаються до політики протекціонізму [6]. В деяких американських колах переконані, що політика протекціонізму для США є способом втримати своє лідерство (економічний програш Пекіну, величезна кількість американських підприємств у Китаї, ліквідація торговельного дефіциту) [7], однак насправді, якщо США остаточно стануть на шлях протекціонізму, то ризикують втратити своє лідерство. В умовах сучасних глобалізаційних процесів протекціонізм у класичному його розумінні

лише зашкодить, раціональним рішенням залишається поглиблення лібералізації зовнішньої торгівлі [8]. Прагматизація зовнішньої політики США (вихід з ядерної угоди з Іраном, вихід з Паризької кліматичної угоди, вихід з ядерної угоди з РФ, проблема внесків у НАТО) [9]. Зважаючи на слова Самуеля Хантінгтона: «У світі, де не буде США, стане більше насильства та сваволі і менше демократичного росту, ніж у світі, де США продовжать впливати на рішення глобальних питань; постійне верховенство США є найважливішим для безпеки та благоустрою американців і для майбутніх свободи, демократії, відкритої економіки та міжнародного порядку на землі», - варто відзначити релевантність збереження за США ролі світового арбітра, що було основою ліберального інтернаціоналізму Вудро Вільсона поряд з бажанням переформатувати співвідношення сил у Європі із створенням та залученням більшої кількості нових акторів міжнародних відносин (національних держав, які потребують підтримки США та готові з ними співпрацювати у контексті посилення демократії, лібералізму) [10].

Висновки: хоча за століття світовий порядок зазнав радикальних змін, ліберальний інтернаціоналізм Вудро Вільсона залишається актуальним в контексті сучасної кон'юнктури міжнародних відносин. Перехід до політики протекціонізму у США ставить під сумнів збереження американського економічного лідерства, враховуючи те, що сучасний світ став більш глобалізованим, ніж 100 років тому, а це вказує на необхідність переглянути ідеологію Вудро Вільсона та взяти її на озброєння.

Список використаної літератури

1. Нарис: історія Сполучених Штатів. – Інформаційне агентство Сполучених Штатів, - 406 с.
2. Arthur S. Link. Woodrow Wilson: a brief biography. – Quadrangle Paperbacks, Chicago, 1963. – 191 p.
3. The three-seas-initiative: European regionalism of supranational nature

Режим доступу: <http://www.nouvelle-europe.eu/en/three-seas-initiative-european-regionalism-supranational-nature>

4. Trump's Dangerous Neo-Isolationism

Режим доступу: https://www.huffingtonpost.com/entry/opinion-patterson-trump-isolationism_us_5ae9f0cbe4b022f71a04724c

5. Бжезинский З. Велика шахматна дошка. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Международные отношения, 1999. – 256 с.

6. Donald Trump's isolationism is a gift to his greatest enemies

Режим доступу: <https://edition.cnn.com/2018/09/25/opinions/donald-trumps-isolationism-helps-his-enemies-andelman/index.html>

7. Why the U.S. Has Spent 200 Years Flip-Flopping Between Isolationism and Engagement

Режим доступу: <https://www.history.com/news/american-isolationism>

8. Why Americans Should Fight Donald Trump's Isolationism

Режим доступу: <http://time.com/4820160/trump-america-first-global-leadership/>

9. Isolationism is the wrong charge to level at Donald Trump

Режим доступу: <https://www.ft.com/content/e7e66f86-9aed-11e8-ab77-f854c65a4465>

10. Donald Trump's highly personal style of diplomacy

Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44482020>

Долгова А.³

Роль міст як субнаціональних суб'єктів міжнародних відносин у безпековій сфері

Процес урбанізації в 21 столітті набрав значних обертів, а кількість міст з населенням понад 1 мільйон збільшилась з 75 у 1950 році до 447 у 2011[1]. Крім того, так звані «глобальні» міста є центром концентрації великих підприємств, а

³ Студентка 4 курсу відділення міжнародні відносини
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Хилько О.Л. – кандидат політичних наук, доцент

отже робочих місць, тому більша частина економічно, соціально та політично активного населення обирає саме їх своїм місцем проживання. Через це муніципальні органи влади останнім часом отримують все більшу автономію від держави, навіть у сфері безпеки, яка досить довго залишалась виключно прерогативою держави. Хоча зараз почало з'являтися розуміння, що часто дії муніципальних органів влади можуть бути оперативнішими та ефективнішими, адже вони знаходяться «ближче» до населення, краще відчують його потреби та інтереси, держави дуже неохоче передають частину свого суверенітету. Тим не менш загрози безпеці стають дедалі різноманітнішими та набувають транскордонного характеру, і все важче стає швидко реагувати на них на рівні держави. Міста ж мають достатній силовий потенціал для того, щоб самостійно впоратись з багатьма загрозами. До того ж об'єднання міст у безпековій сфері надають можливість ділитись найкращими практиками підтримання безпеки на рівні міст, боротьби з тероризмом та організованою злочинністю.

Відносно новою та найбільш вагомою загрозою для міст на сучасному етапі є тероризм. Саме терористичні акти призводили до мілітаризації міст, виходу місцевих органів правопорядку на міжнародну арену та активної участі у проведенні розвідувальних операцій за кордоном. Яскравими прикладами таких міст є Нью-Йорк та Лондон.

Організації, які за своїм характером є терористичними, з'явилися у Лондоні значно раніше (зокрема, можемо назвати діяльність Ірландської республіканської армії), тому місто має значний досвід запобігання тероризму та боротьби з ним. Тим не менш, у Сполученому Королівстві не існувало єдиного національного органу, який займався би цими питаннями. Це й зумовило розширення географії діяльності Служби столичної поліції на деякі європейські країни, зокрема Німеччину, Францію та країни Бенілюксу. Згодом вже після атак джихадистів, що відбулись 7 липня 2005 року було створено Контртерористичне командування, що має підрозділи в Італії, Нідерландах, Саудівській Аравії, Єгипті, Марокко, Франції, Індонезії, Австралії, Малайзії, Греції (підрозділ відповідальний за Близький Схід та Балкани), Іспанії, Бельгії, Пакистані,

Німеччині, Туреччині та Алжирі.

Після терористичних атак 11 вересня 2001 року відбулась докорінна реформа усієї системи правопорядку в Нью-Йорку. На відміну від Лондона, в Сполучених Штатах існують служби, які займаються боротьбою з тероризмом на державному рівні, зокрема Федеральне бюро розслідувань. Але при цьому не була створена ефективна та оперативна система реагування та попередження у співробітництві з муніципальними органами влади. Саме через те, що держава виявилася неспроможною забезпечити захист міста, воно набуло більшої автономії в безпечній сфері та розпочало поступову мілітаризацію разом з активною участю у складних транскордонних системах збору розвідувальних даних у співробітництві з місцевими органами влади по всьому світу.[2] Позицію Департаменту поліції Нью-Йорку з цього приводу дуже влучно висловив комісар Рей Келлі: «Ми не можемо дозволити собі чекати місяцями, або навіть роками для того, щоб отримати інформацію»,[3] – сказав він, натякаючи на оперативність передачі інформації ФБР. Крім створення закордонних підрозділів, які займаються розвідкою, Департамент поліції Нью-Йорку значно збільшився чисельно, що робить його на даний момент найбільшим підрозділом муніципальної поліції в США. [4]

Ще одним важливим кроком на шляху до розширення повноважень міст в сфері безпеки стало створення глобальних та регіональних організацій, які займаються протидією загрозам безпеці. Яскравим прикладом такої організації є Mayors for peace, що була заснована у 1982 році. Основні її зусилля спрямовані на ліквідацію зброї масового знищення. Для цього організація закликає всі держави-члени Організації Об'єднаних Націй приєднатись до Договору про заборону ядерної зброї та перейти від системи безпеки, що заснована на ядерному стримуванні до системи співпраці на регіональному та локальному рівнях. [5] Основна її перевага в тому, що вона має змогу взаємодіяти з місцевими представниками громадянського суспільства, неурядовими організаціями, філіалами Міжнародної організації червоного хреста в різних країнах, та напряду з громадянами та освітніми закладами. Зважаючи, на те, що

ідея заборони ядерної зброї є зовсім непопулярною серед держав, а сам договір підписали лише 69 держав (жодна з яких не володіє ядерною зброєю), ініціатива просування цієї ідеї «знизу», тобто поширення її в широких суспільних масах, є дуже цікавою. Саме в такій ситуації, коли держава чинить опір певній ініціативі, використання муніципальних органів влади та міських громад і реалізація підходу «bottom-to-up» може бути дуже ефективною.

Також варто зазначити в цьому контексті організацію, яка здійснює свою діяльність на регіональному рівні, а саме Європейський форум з питань міської безпеки. Вона була заснована у 1987 році в Барселоні під егідою ради Європи. При чому вона займається дуже широким колом питань: міграцією, правами людини, боротьбою з торгівлею наркотиками, організованою злочинністю, радикалізацією суспільства, та ін., що відрізняє її від Mayors for peace. Основною ідеєю є наголошення на необхідності співробітництва якомога більшої кількості гравців, які залучені в політику безпеки для забезпечення ефективної боротьби з організованою злочинністю та дотримання прав людини. При чому всі зацікавлені сторони можуть приймати участь не лише в реалізації, але й в розробці політики безпеки. Європейський форум так само зосереджується на ідеї міста як важливого центру розробки та координації безпекової політики, що може якнайкраще врахувати інтереси населення на яке, власне кажучи, ця політика і націлена. Приклад цієї організації свідчить про те, що муніципальні органи влади можуть співпрацювати з широкого спектру проблем безпеки, не обмежуючись однією конкретною сферою.

Список використаних джерел та літератури:

1. UN-Habitat. State of the World's Cities 2008/2009: Harmonious Cities / UN-Habitat., 2008.
2. Curtis S. "Cities and Global Governance: State Failure or a New Global Order?" [Електронний ресурс] / Simon Curtis // Millenium. – 2016. – Режим доступу до ресурсу:
https://ueaeprints.uea.ac.uk/57774/1/Cities_and_Global_Governance_State_Failure_or_a_New_Global_Order_Final_Submission.pdf

3. Brian N. Protecting Global Cities: New York, London and the Internationalization of Municipal Policing for Counter Terrorism, Global Crime [Електронний ресурс] / Nussbaum Brian // Global Crime. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1744057070150774>
4. Sullivan L. 'Intelligence Gathering New York Style' [Електронний ресурс] / L. Sullivan // National Public Radio. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: Available www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=4628429
5. Mayors for peace action plan (2017-2020) [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.mayorsforpeace.org/english/report/meeting/data/9th_meeting/Action_Plan_2017-2020_E.pdf.

Дубровський М. В.⁴

Громадянська війна в Ємені

Витоки конфлікту. Ємен як єдина держава існує з 1990 р., коли в процесі згортання Холодної війни об'єдналися проамериканська Єменська арабська республіка та прорадянська Народно-Демократична республіка Ємен. Проте формальна єдність не принесла єдності реальної. В країні не сформувалося політичної нації, тому що племінний поділ країни продовжував грати важливу роль в соціальному та політичному житті Ємену. В північній частині традиційний племінний устрій має більш помітний вплив, тоді як південь контролюють бюрократичні еліти. Ситуацію поглиблював і релігійний розкол, адже в Північному Ємені компактно проживають шиїти (42% населення) більшість яких складають зейдити, в той час як південна частина країни населена сунітами (56% населення). [1] Разом з цим країна була досить бідною та

⁴ Студент, 3 курс, спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Капітоненко М. Г., кандидат політичних наук, доцент

корумпованою, що не могло не вплинути на появу там різних ісламістських терористичних організацій. Всі ці фактори призвели до того, що в Ємені постійно виникали громадянські конфлікти. В 2004 та 2009 роках відбулися повстання хуситів – воєнізованих угруповань зейдитів. Перше з них завершилося придушенням повстання, а друге угодою про припинення вогню (2010 р.). В 2011 р., в ході подій Арабської весни, президент Ємену Алі Абдалла Салех подав у відставку на користь віце-президента Мансура аль-Хаді та в обмін на політичний і юридичний імунітет від судового розслідування. На початку 2012 року було прийнято відповідний закон, що надавав экс-президенту відповідні гарантії. Вже після його відставки експерти ООН в своїй доповіді повідомили про те, що за допомогою відкатів в нафтогазовій галузі та розкраданні бюджету Салех заробив від 32 до 60 млрд дол., які вивів за кордон. Новий президент не зміг вирішити міжплемінні суперечки і Салех вирішив підтримати хуситів щоб з їхньою допомогою збройним шляхом відновити владу. У 2014 р. хусити захопили столицю держави Сану, а потім почали штурм м. Адена, куди емігрував центральний уряд президента Хаді. Оскільки ситуація для його уряду була програшною, на початку 2015 р. у війну втрутилась арабська коаліція на чолі з Саудівською Аравією. До авіаударів по позиціям терористів також долучилася авіація США. [2]

Основні сторони протистояння та їх інтереси. В цій війні хусити мають на своєму боці біля 120 тис. комбатантів, включаючи загони найманців з Лівану, Еритреї, Афганістану, яких підтримує Іран. На боці уряду воюють більше 80 тис. військових та близько 20 тис. солдат коаліції країн Перської затоки, яких підтримують авіація та флот Пакистану, Марокко, Сенегалу, Судану, Малайзії, Єгипту та США. Навіть є поставки бронетанкової техніки з Білорусі. В громадянське протистояння також втрутилися Аль-Каїда, «Ісламська держава» та інші радикальні угруповання, кожне з яких тримає під контролем частину території держави. Найбільше територій серед терористів контролює Аль-Каїда. Також у війні беруть участь підрозділи сепаратистів Південного Ємену, які представлені Перехідною владою Південного Ємену. Саме вони на початку 2018

р. за підтримки ОАЭ після сутичок з урядовими військами захопили м. Аден. [3, 4]

Окремо треба сказати про інтереси Ірану та Саудівської Аравії. Через їх втручання громадянська війна в Ємені це вже частина більш масштабного саудівсько-іранського близькосхідного конфлікту. Щодо Ірану, то важко оцінити масштаб підтримки, яку вони надають хуситам, так як все це відбувається неофіційно. Якраз поставка іранських ракет, одну з яких хусити запустили 4 листопада 2017 р. по Ер-Ріяду, спричинила тотальну блокаду Ємену силами арабської коаліції, що поставило багатьох мирних жителів на межу виживання.

Для Саудівської Аравії питання Ємену грає велику роль якраз в контексті протистояння з Іраном. Для саудитів проблема заключається в тому що в східній провінції Шаркія, де знаходиться 85% запасів нафти країни, компактно проживають шіїти. Також в провінції Наджран, яка населена ісмаїлітами – іншими представниками шіїтської течії ісламу, діє рух «Вільний Наджран», який прагне відокремлення регіону від держави. А в південному регіоні Асір мешкають єменські племена, які можуть почати боротьбу за приєднання до Ємену. Цим також можуть скористатися хусити, які гіпотетично можуть проводити рейди вглиб території Саудівського півострова. [1, 5]

Оскільки Іран і Саудівська Аравія можуть фінансувати свою військову присутність завдяки нафтогазовим родовищам (Саудівська Аравія володіє другими за обсягами запасами нафти та п'ятими – газу, Іран на четвертому місці за обсягами запасів нафти та на другому за запасами газу), а Ємен наразі – це майданчик для протистояння цих держав, конфлікт може затягнутися на десятиліття.

Гуманітарна ситуація. Через довготривале протистояння гуманітарна ситуація в і без того дуже бідній країні значно погіршилася. За різними оцінками, 8-12 млн (згідно з даними ООН понад 8 млн) мирних жителів постійно страждають від голоду, а 6-10 млн не мають доступу до питної води. 75% населення (22 млн) потребують гуманітарної допомоги. 19 вересня 2018 р. благодійна організація Save the Children повідомила, що в небезпечній ситуації

перебувають 5 млн дітей – вони або хворі або голодують. Також значно зросли ціни: на 68% на харчі 25% на бензин та газ. Єменський ріал девальював на 180%, тобто до близько 600 ріалів за 1 долар. В держсекторі не виплачують зарплати. Навесні 2018 р. генсек ООН Антоніу Гутерріш назвав ситуацію в Ємені найбільшою гуманітарною кризою на планеті. [6] У зв'язку з цим 11 жовтня 2018 р. ООН закликала Саудівську Аравію припинити авіаудари по цивільних об'єктах у Ємені та покарати військових, відповідальних за жертви серед мирного населення.

Перспективи розв'язання. Нещодавно Ємен мав шанс мирно врегулювати конфлікт з міжнародною допомогою. 6 вересня 2018 р. в Женеві (Швейцарія) мав відбутися раунд переговорів між представниками хуситів та президента Ємену Абд Раббо Мансура Хаді, який з урядом перебуває в Ер-Ріяді. Координувати переговори повинен був спеціальний представник ООН у справах Ємену Мартін Гріффітс. Проте переговори зірвали: делегати від хуситів до Женеви не приїхали через якими неналежні гарантії безпеки від Саудівської Аравії лідерам хуситського осередку Ансар Аллах. [6] З іншого боку, 13 вересня 2018 р. єменські війська за підтримки коаліції зайняли головну дорогу, що сполучає порт Ходейду (який сили коаліції намагалися захопити влітку) та столицю Ємену Сану. Таким чином вони перекрили шлях постачання хуситських бойовиків, які контролюють ці міста. Це може стати початком подальшого наступу на позиції повстанців та майбутньої перемоги урядових військ та арабської коаліції. Проте, зважаючи на інтенсивний супротив повстанців та відсутність рішучих успіхів урядових військ, немає сигналів про те, що громадянська війна в Ємені скоро підійде до кінця.

Джерела та література:

1. <https://hromadske.ua/posts/vyprovovuvannia-kholeroiu-iak-oliharkhy-prezydent-vyhnanets-i-blokada-znyshchuiut-yemen>
2. <https://ua.112.ua/statji/minus-odyn-dyktator-yak-rozvaliuietsia-yemen-423511.html>
3. https://espreso.tv/article/2018/06/14/yemen_na_rozdorizhzhzhi_viyuny

4. <https://tsn.ua/blogi/themes/politics/nebachena-nafta-ta-megakanal-salmana-chomu-yemen-rozdiraye-viy-na-1099280.html>
5. <https://hromadske.ua/posts/shcho-znachyt-protystoiannia-iranu-z-sauidivskoiu-araviieiu>
6. <https://nv.ua/ukr/world/countries/peklo-na-aravijskomu-pivostrovi-vijna-v-jemeni-zahrozhuje-znishchiti-vse-pokolinnja-ditej-desjatki-tisjach-vzhe-zahinulo-vid-holodu-i-khvorob-2495688.html>

*Матюшенко О. В.**

BREXIT TA MODELЬ ЄС У НОВИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЯХ

Вихід Великої Британії зі складу Європейського Союзу змінює існуючі реалії геополітичного становища та міжнародних відносин у XXI столітті, що тягне за собою суттєві зрушення у дипломатії як Сполученого Королівства, так і ЄС у цілому.

Прийняття рішення щодо виходу Великої Британія з ЄС, в першу чергу, змусить британців покинути механізми СЗППБ (Спільна зовнішня політика та політика безпеки). Це призведе до того, що Лондон втратить один з основних міжнародних політичних майданчиків для висловлення позиції з актуальних міжнародних проблем і відстоювання національних інтересів, що неодмінно означатиме для країни зменшення її впливу у світі [2, с.180]. Перед Великою Британією постане завдання перегляду зовнішньополітичних пріоритетів та створення нових стратегій взаємодії з окремими країнами, регіонами, міжнародними інститутами, зокрема із тим же ЄС.

Однак і для ЄС подолання проблем у сфері СЗППБ – буде серйозним викликом, зважаючи на вагомий внесок Великої Британії в її розвиток. Велика

* Студент-магістрант; 5 курс; Спеціальність: 052 Політологія;

МНУ імені В. О. Сухомлинського;

Науковий керівник: доктор політичних наук, доцент Седляр Ю. О.

Британія – це держава, яка володіє потужним дипломатичним корпусом, постійним членством в Раді Безпеки ООН, ядерною зброєю, одними з найкращих збройних сил в Європі. Крім того, британці є найбільшими донорами СПБО ЄС (Спільна політика безпеки та оборони ЄС) [3, с. 248]. Згідно з офіційними даними Європейського оборонного агентства, Велика Британія на розвиток європейської оборони витрачає близько 2,5% ВВП [7, с.4]. Таким чином, Велика Британія разом із Францією забезпечувала майже 50% фінансування СПБО, важливість яких переоцінити складно, особливо враховуючи той факт, що більшість країн ЄС відмовились вносити дієвий вклад у розвиток військово-політичної складової регіональної співпраці. Як свідчить практика, у всіх численних гуманітарних місіях та миротворчих операціях ЄС британських спеціалістів відрізняла висока компетентність. Тому очевидно, що Brexit стане серйозним ударом по авторитету ЄС на міжнародній арені і неодмінно призведе до зниження ефективності його військових операцій.

Щодо відносин Великої Британії і НАТО, то тут можна впевнено стверджувати про посилення ролі Лондона в організації і розбудові ще тісніших зв'язків між партнерами. Так, за словами генсека НАТО Є. Столтенберга, Brexit не змінить лідируючої ролі Сполученого Королівства в Альянсі [8].

Аналізуючи відокремлення від ЄС, можна передбачити нові напрями зовнішньополітичної стратегії Великої Британії, враховуючи її статус у світовій системі, зокрема: прагнення зберегти свої тісні зв'язки із США; намагання наростити вплив в Європі та світі, поза межами ЄС; інтенсифікація співробітництва з НАТО; поглиблення міждержавних відносин з Китаєм і країнами Латинської Америки; поглиблення системи двосторонніх та багатосторонніх угод з іншими центрами впливу; збереження статусу потужного культурного та освітнього простору; обмеження тягаря міжнародних місій, які були накладені на Лондон у рамках членства в ЄС.

Беручи до уваги політичну вагу Великої Британії в ЄС та лінію її дипломатії у розбудові наднаціональних структур Євросоюзу і конфігурації сил в організації, після Brexit можна прогнозувати переформатування балансу

європейських інтересів і центрів впливу. Так, становище Сполученого Королівства в ЄС забезпечувало дотримання нівелювання сил і інтересів в ЄС між країнами, насамперед, Західної та Східної Європи. Таким чином, малі, невливові держави вбачали в Британії альтернативний центр сили франко-німецькому тандему. Великобританія також неодноразово виступала арбітром в процесі вирішення конфлікту між Францією та Німеччиною. З виходом Великої Британії змінюється політична система Євросоюзу, де нові умови можуть призвести до її відчутного розбалансування внаслідок ліквідації британської противаги франко-німецькому впливу. За таких геополітичних реалій в ЄС може відбутись й відродження протистояння Франції і Німеччини за встановлення нового статус-кво на європейському континенті.

Brexit накладатиме відбиток і на внутрішньополітичну ситуацію у Великій Британії – зокрема у розрізі зростання загрози посилення сепаратистських настроїв та рухів. Про останнє свідчить і той факт, що у вересні 2014 року на референдумі в Шотландії більшість проголосувала за збереження цілісності Сполученого королівства, але при цьому відомо й те, що серед усіх британських регіонів Шотландія є найбільш послідовним прихильником членства Лондона в ЄС. Така політична ситуація автоматично веде до відкритості питання щодо пошуку нової моделі присутності національних інтересів Великої Британії в ЄС поза межами членства, що узгоджувалася б з поглядами шотландців на участь Лондона у процесах розбудови Європи.

Повертаючись до ситуації всередині Євросоюзу після Brexit – перший обов'язково зазнає внутрішніх змін в своїй політиці і організації. Велика Британія, як вже зазначалось вище, є одним з політичних та економічних лідерів європейського об'єднання. Феномен Brexit – є унікальним випадком в історії ЄС, адже досі ще жодна країна не залишала його [4]. Сучасні опитування проведені службою «Євробарометр» засвідчили різке зниження довіри до інститутів ЄС (у 2-3 рази), зокрема в тих країнах, які традиційно виступали за збереження цілісності Європи – така тенденція спостерігається вже понад п'ять останніх років [5].

Не виключається також, що вихід Великої Британії з ЄС може стати тією «пороховою діжкою» для об'єднаної Європи, що посилить тенденції децентралізації у рамках даного наднаціонального об'єднання. Відтепер будь-яка країна ЄС усвідомлює, що вона може оголосити про свою сецесію, а далі наслідуватиме прикладу Великої Британії. Вже сьогодні з боку деяких країн-членів ЄС лунають заяви про вихід з об'єднання і головним аргументом «за» виступає незбалансованість моделі європейської інтеграції у цілому, яка нібито загрожує національним суверенітетам у вигляді нових загроз безпеки (наприклад, у контексті невирішеності і гостроти проблеми нелегальних мігрантів). Крім того, наявні ще декілька каталізаторів, які підривають імідж об'єднання і консолідованість серед держав-членів Євросоюзу, а саме: істотне розширення повноважень наднаціональних структур ЄС призвело до зростання популярності ультраправих сил; євроскептицизм, який здобуває неймовірну популярність у Нідерландах (керівник «Партії за свободу» Гірт Вільдерс закликав до проведення референдуму щодо сумнівного членства його країни в ЄС) і Франції (гостра критика ЄС від лідера Національного Фронту – Марін Ле Пен вже стала її політичним кредо); досвід Brexit мобілізував противників європейського об'єднання у Фінляндії (там була запущена петиція про референдум щодо виходу країни з ЄС), засудити і відкинути диктат ЄС закликає ультраправа «Народна партія Словаччини» [6]. Але ж необхідно й враховувати той факт, що підґрунтям таких суперечок може бути звичайне прагнення будь-якої країни задовольнити, перш за все, власні інтереси.

Однак, не скидаючи з рахунків негативні сценарії, не слід виключати можливість й позитивного вирішення проблеми. Наприклад, якщо країна, що завжди була проти поглиблення процесів європейської інтеграції, зберігаючи виняткове становище в ЄС, залишить об'єднання, існує вірогідність й консолідації інших членів, які зможуть впровадити нові інституційні реформи у рамках ЄС. Вони б могли поглибити інтеграцію та покращити економічне становище країн-членів. Проте, враховуючи регіоналізацію та наявність багатьох розбіжностей у поглядах європейських держав, це все ж таки малоімовірно [1].

Подальший розвиток подій буде залежати, перш за все, від політики європейських лідерів та їх рішень.

Отже, підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що передбачити всі можливі наслідки Brexit складно. Беззаперечно є те, що перед Європейським Союзом постане складне питання: як запобігти виходу зі складу ЄС інших держав? Для збереження цілісності ЄС потрібно переглянути свої пріоритети, знайти рішення для комплексу завдань, які постали перед ним, насамперед, у розрізі питань безпеки. Не виключено, що для запобігання тенденції сецесії у майбутньому, ЄС може задіяти такі важелі і механізми, що продемонструють іншим членам всю складність та масштабність процесу, а також всі негативні наслідки зміни усталених відносин в разі їх виходу з об'єднання.

Список використаної літератури:

1. Бонтуш І. ЄС без Великобританії: нова форма співпраці чи розпад союзу? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.iac.org.ua/yes-bezvelikobritaniyi-nova-forma-spiivpratsi-chi-rozpad-soyuzu/ (12.10.2018).
2. Грубінко А. В. Європейська політика Великої Британії в контексті проблем та перспектив розвитку СЗППБ ЄС (2010-2014 рр.) / А. В. Грубінко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. — 2014. — Вип. 41. — С. 175-181.
3. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. — 2-ге вид., виправл. і доповн. — К.: Знання, 2012. — С. 245-241.
4. ЄС без Великобританії: нова форма співпраці чи розпад союзу? [Електронний ресурс] // FreeVoiceInformationAnalysisCenter. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: www.iac.org.ua/yes-bez-velikobritaniyi-nova-forma-spiivpratsi-chi-rozpad-soyuzu/ (12.10.2018).
5. Крушинський В.Ю. Яковенко Н.Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство /

В.Ю. Крушинський // Український історичний журнал. — 2005. — № 4. — С. 222-223.

6. Путін, "Трампізм" і "парад референдумів": хто працює над розвалом ЄС [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.ipress.ua/.../parad_referendumiv_hto_i_navishcho_hoche_rozvalyty_yes_171435.html. (10.10.2018).
7. Guzelyte S. National Defence Data 2012 of the EDA participating Member States/ S. Guzelyte. — Brussels, 2014. — 32 p.
8. NATO chief swipe EU army Brexit made military alliance stronger [Electronic resource] — Access mode: www.express.co.uk/news/uk/736205/Nato-chief-swipe-EU-army-Brexit-made-military-alliance-stronger (11.10.2018).

*Проданюк Т.Б.*⁵

Значення буковинського сепаратизму в україно-румунських відносинах

Станом на сьогоднішній день, ризик сепаратизму на українсько-румунському кордоні не привертає до себе широкої уваги, проте загроза існує, і, при можливих етнічних конфліктах, вона дасть про себе знати. Етнічно-територіальним конфліктом вважаться відновлення так званої “Великої Румунії” (România Mare -rom.) – ідеї максимального розширення кордонів сучасної держави Румунія.

Історична підв’язаність від 1919 року, коли згідно з Сан-Жерменським мирним договором за Румунією було визначено південну Буковину, і за Сервським мирним договором 1920 року - північну Буковину, власне, знаменується румунізацією українського населення та представників інших національностей, що мешкали на території краю. В результаті ультиматуму СРСР до Румунії,

⁵ Студент, 1 курс, міжнародні відносини
Інститут Міжнародних Відносин Київського Національного Університету ім. Тараса Шевченка
Хилько Олена Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент

румунська влада 28 червня 1940 року залишили північну Буковину. Згідно з рішенням Верховної Ради СРСР від 2 серпня 1940 року було утворено Чернівецьку область у складі УРСР. Імперативність дій Сталіна до Румунського уряду, завжди не влаштовувала останніх. Буковинський край вони вважали своїм. На додачу, великий конфлікт породило виділення кордонів Чернівецької області: через свою неухважність Сталін випадково затягнув лінію кордону включаючи Герцаївський район Чернівецької області, на якій проживало етнічне населення румун.

Проте, протистояти політичній та військовій могутності СРСР 1940 року румунський уряд не мав змоги. Ідеї віднови “Великої Румунії” – це концепт, на який Румунська держава завжди буде прагнути здійснити в політично-територіальному просторі, особливо на тлі святкування річниці цього приєднання певні сили можуть популяризувати дану ідею.

Питання Герцаївського району Чернівецької області, де етнічною меншиною є не румунське населення, а, власне, українське, стоїть на межі конфлікту і сьогодні. За переписом населення 2001 року, 92% населення найменшого району України, складає румунська громада. І тільки 5% проживає етнічних українців.

[1]

Відповідно, політика Румунії сьогодення всебічно сприяє розвитку її культури і мови на прикордонній території. Відкриття нових початкових шкіл із обов’язковим вивченням мови румун, спричиняє асиміляцію меншої частки українського етнічного населення. В побуті основною мовою спілкування є, власне румунська. Переважна більшість храмів, у тому числі в місцях компактного проживання українців, належать Румунській православної церкві, відповідно богослужіння відбуваються на румунській мові. [2]

“Роздача паспортів” – є однією із популяризованих явищ на Буковині, велика кількість навіть українського етнічного населення отримують румунські паспорти, посилаючись на “право крові” (філіації) при отриманні громадянства. Бажання мати європейський паспорт чернівчани безроздумно їдуть отримувати

друге громадянство, який дасть їм “привілеї”. Проте, що відбудеться, якщо в Україні приймуть закон про захід примусу стосовно подвійного громадянства? Який паспорт собі залишать буковинці?

Але, попри політичну напругу, українсько-румунська співпраця продиктована стратегічними інтересами двох держав: [3]

- Євроатлантична інтеграція

Румунія є одним із членів ЄС та НАТО, в той час як Україна заявляє про бажання інтегруватися до цих двох політичних об'єднань, які забезпечуть економічну співпрацю та безпеку.

Після ухвалення “безвізу” для України, який дає змогу перетинати з біометричним паспортом кордони країн ЄС (до якого входить Румунія), український паспорт став легальною альтернативою привілеїв, які дає румунський.

- Спільні військові навчання

На сьогоднішній день, обговорюється питання щодо створення військового союзу Україна-Румунія для протидії Росії на Чорному морі. Невідкладним питанням є про перспектив спільного флоту, та проведення спільного військового навчання, яке дасть можливість обміну військового потенціалу між країнами [4,5].

- Економічна співпраця

Дві країни між собою здійснюють транзитні потреби одна одної, і, водночас, зростає взаємна торгівля. За даними Державної служби статистики України, у 2017 р. обсяг товарообігу між Україною та Румунією становив 1 299,82 млн. дол. (у 2016 р. – 1 097,7 млн. дол.), з якого експорт – 841,81 млн. дол. (у 2016 р. – 717,15 млн. дол.), імпорт – 458,01 млн. дол. (у 2016 р. – 380,55 млн. дол.). У порівнянні з 2016 р., в цілому, товарообіг збільшився на 18,4%, експорт – на 17,4%, імпорт – на 20,3%. Торговельне сальдо склало 383,79 млн. дол. на користь України (у 2016 р. – 336,60 млн. дол. на користь України). У січні-червні 2018 р. обсяг товарообігу між Україною та Румунією значною мірою

зріс на 10% в середньому. [6]

Ризики сепаратизму на Буковині, а особливо на прикордонних зонах, породжують дипломатичну напругу між двома країнами. Із останніх проявлень – протест румунської громади, після прийняття Закону України «Про Освіту». 17 жовтня 2017 року в Чернівцях перед обласною державною адміністрацією громада населення румун влаштувала пікет, через мовні суперечності, які передбачав закон. (стаття 7, яка стосується мови навчання). Ще одним із проявів активізації соціальних зворушень є діяльність місцевої громадської організації, яка вела підпільну агітацію за повернення «історичної справедливості». 11 червня 2018 року СБУ провела обшук Румунського Культурологічного Центру «Еудоксіу Гурмузакі» м. Чернівці із приводу агітації до порушення територіальної цілісності України.(та у книгарні «Міхай Емінеску»). Правоохоронці зафіксували, що учасники ГО поширювали літературу, в якій можуть міститися заклики "повернення" територій Північної Буковини, Північної Бессарабії та Південної Бессарабії до складу румунської держави. На даний громадська організація знаходиться під слідством СБУ. [7]

Отже, Україно-Румунські відносини повні різних конфліктів та спільних інтересів. Спільні економічні та військові інтереси забезпечують дружні відносини між країнами, але етнічні конфлікти можуть становити загрозу як і дипломатичним відносинам так і національній безпеці держав. Проте, саме суспільне відношення до даних явищ відіграють велику роль виходу із вище зазначеної дипломатичної напруги. Держави повинні взаємодіяти не лише в плані військових, економічних та політичних інтересів – важливу роль відіграє соціальний фактор. Країни повинні сприяти розвитку різних соціальних програм, наприклад - обміну студентами між Румунією та Україною, чи різні міжнаціональні волонтерські проекти суспільного значення. Саме співпраця на рівні громадян може позитивно відобразитися на міждержавні відносини.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України. Всеукраїнський перепис населення 2001: [Електронний ресурс] / 2003-2004, Державний комітет

- статистики України. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua>.
2. Ерман Г. Як Україні та Румунії вирішити мовну суперечку [Електронний ресурс] / Георгій Ерман. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42664117>.
 3. Солонина Є. Україна-Молдова-Румунія: як позбутися «скелетів у шафах»? [Електронний ресурс] / Євген Солонина. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29502895.html>.
 4. OBOZREVATEL. Знайшли нового союзника: озвучено військові плани України щодо Чорного моря [Електронний ресурс] / OBOZREVATEL. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.obozrevatel.com/ukr/politics/znajshli-novogo-soyuznika-ozvucheno-vijskovi-plani-ukraini-po-chornomu-moryu.htm>.
 5. Ukrinform U. President Petro Poroshenko signed the law on ratification of the agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of Romania on cooperation in the field of military transportation. [Електронний ресурс] / UA:TV Ukrinform. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.net/rubric-polytics/2549862-poroshenko-approves-ratification-of-agreement-between-ukraine-and-romania-in-military-transportation-field.html>.
 6. Посольство України в Румунії. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Румунією [Електронний ресурс] / Посольство України в Румунії. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://romania.mfa.gov.ua/ua>.
 7. У Чернівцях – обшуки в організації, яка ратувала за "Велику Румунію" [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/06/11/7182982/>.

Фінляндизація України в сучасних умовах

В 2014 році після анексії Криму Російською Федерацією та початку війни на Сході України постало питання про геополітичну роль, яку відіграє або, швидше, повинна відігравати Україна між Заходом та Росією. В західному політичному та експертному дискурсі почав звучати приклад зовнішньої політики Фінляндії періоду з 1948 до 1991 року як можливий варіант вирішення проблеми сучасних українсько-російських відносин. Адептами такого шляху, серед інших, стали колишній державний секретар США Генрі Кіссинджер [1], колишній радник президента США з національної безпеки Збігнев Бжезинський [2] та президент Чехії Мілош Земан [3]. Перш ніж аналізувати доречність використання досвіду Фінляндії для України, варто визначити в яких умовах Фінляндія в 1948 році погодилася на політику, яку зараз прийнято називати «фінляндизацією».

Післявоєнна Фінляндія, залишившись без підтримки Заходу через участь у Другій світовій війні на боці країн Осі, мусила рахуватися з інтересами Радянського Союзу задля відвернення встановлення комуністичного режиму всередині країни. «Договір про дружбу, співробітництво та взаємодопомогу», підписаний в 1948 році, обмежував зовнішньополітичний суверенітет Фінляндії, забороняв її участь у військових союзах та, як результат, став причиною для введення цензури на антирадянський дискурс як в політичній площині, так і в культурній та інформаційній [4]. Взамін на це СРСР дав Фінляндії можливість вести незалежну внутрішню політику та розвивати ринкову економіку. Цікавим є те, що СРСР все ж не перетворив Фінляндію на свого комуністичного сателіта, оскільки на той час увага Союзу була звернена на розділену Німеччину та Східну Європу. Непріоритетність Фінляндії підтверджувалася також культурною віддаленістю радянського народу від фінів, які не вважалися частиною сфери впливу СРСР. На мою думку, різниця в тому, наскільки важливою була

* Студентка, 3 курс, міжнародні відносини
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Хилько Олена Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент

Фінляндія для СРСР і наскільки важливою є зараз Україна для Росії, є ключовим фактором для визнання моделі «фінляндизації» непридатною для України. В умовах національної гетерогенності України, її слабкої економіки та корумпованості, сценарій «фінляндизації» з частковим обмеженням зовнішньополітичного суверенітету швидко перетвориться на повну залежність від Російської Федерації та втрату демократичного розвитку.

Варто також зазначити, що «фінляндизація» була своєрідною домовленістю між СРСР та союзними державами, що не передбачала врахування інтересів Фінляндії. Такий самий сюжет міг би бути можливим за умови української позаблоковості та нейтральності. Наміри України стати нейтральною та позаблоковою фігурували в Декларації про державний суверенітет 1990 року, що було цілком логічним та позитивним в тогочасних умовах [5]. Але вже з 1993 року нормативно-правова база України натякає на можливість та бажання участі в структурах регіональної та універсальної безпеки [6]. Тісний зв'язок України з Європейським Союзом також унеможливорює варіант «фінляндизації». З одного боку, Угода про Асоціацію чітко визначила шлях розвитку для України і якщо й не обіцяє членство в ЄС, зате є сильним стимулом для проведення внутрішніх реформ та покращення рівня життя. З іншого боку, Європейський Союз зацікавлений в сильній та демократичній Україні, тому не стане жертвувати її інтересами заради сумнівного миру з Росією.

Як бачимо, домовленість часів «холодної війни» між Росією та Заходом неможлива з багатьох причин. Поступки зі сторони Заходу чи пошук компромісу не призведуть до бажаної стабільності, оскільки в силу своєї економічної та політичної слабкості Росія не зможе гарантувати збереження статус-кво і швидше за все продовжуватиме агресивну політику на своїх кордонах. На мою думку, підтримка демократичних змін в Україні та її прагнень стати європейською державою поки що найкраще, що може робити Захід. Демократична Україна є небезпекою для політичного режиму Росії, оскільки європейський шлях розвитку країни, яку росіяни вважають культурно близькою, може стати поштовхом для активізації опозиційних сил в Росії і підірвати

поточну політичну систему. Шлях «фінляндизації» не може бути універсальним засобом боротьби з імперіалістичними амбіціями Російської Федерації і у випадку з Україною означав би втрату незалежності й усіх досягнень, чого ми не можемо дозволити собі після боротьби за демократію, яка тривала багато років і триватиме ще не один рік. Сучасна Росія не має такої ж ваги, яку мав СРСР після Другої світової війни, тому компроміс на кшталт «фінляндизації» був би безпідставним і лише розв'язав би руки державі-агресору. З огляду на це завданням політичної, наукової та експертної верхівки України є заперечення можливості повторення сюжету «фінляндизації» стосовно будь-якої держави, яка страждає від експансіоністських намірів Росії.

Список використаних джерел

1. Henry Kissinger: To settle the Ukraine crisis, start at the end [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.washingtonpost.com/opinions/henry-kissinger-to-settle-the-ukraine-crisis-start-at-the-end/2014/03/05/46dad868-a496-11e3-8466-d34c451760b9_story.html?utm_term=.0adbae812a9d
2. Бжезінський бачить завершення війни в Донбасі у "фінляндизації" України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dt.ua/POLITICS/bzhezinskiy-bachit-zavershennya-viyni-v-donbasi-u-finlyandizaciyi-ukrayini-177375.html>
3. Czech President: Ukraine has to move to neutrality and 'Finlandization' [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.unian.info/politics/1013700-czech-president-ukraine-has-to-move-to-neutrality-and-finlandization.html>
4. Договір про дружбу, співробітництво та взаємну допомогу між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Фінляндською Республікою [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246_004
5. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

6. Про Основні напрями зовнішньої політики України [Електронний ресурс]
/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>

Сервинський А.О⁶

Іран - Північна Корея: чи можуть «держави-відлюдники» ефективно співпрацювати одна з одною?

Сьогодні може здатися, що не існує держав, які не бажають взаємодіяти з зовнішнім світом. Однак такі існують. У більшості випадків такі держави мають лише кілька партнерів, з якими співпрацюють. Ними найчастіше є такі ж самоізолювані держави. Тоді виникає питання: *Наскільки ефективною, може бути їх співпраця?*

Передусім, пропоную розглянути причини саме такого напрямку їх взаємодії:

1. Неможливість іншого виходу з ситуації, як розвиток такого виду співробітництва (наприклад, через санкції, обмеження, які накладені на них у сфері міжнародних відносин)
2. Коливання у системі міжнародних відносин, до яких держави не змогли пристосуватися
3. Спільні інтереси, досягнення яких передбачає спільні зусилля
4. Наявність один в одного стратегічних ресурсів, для власне досягнення інтересів
5. Існування спільного ворога, що виступає об'єднувачим чинником

На мою думку, даний тип взаємодії у міжнародних відносинах є ефективним та взаємокорисним. Крім цього, головним критерієм ефективності виступає спільна вигода та успішне досягнення цілей. Це добре ілюструє приклад зносин між Іраном та КНДР.

Наразі більшість західних держав розглядають дану співпрацю, як загрозу

⁶ Студент 2 курсу Міжнародні відносини
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Хилько Олена Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент

світовому порядку, оскільки вони володіють ядерним арсеналом та є непередбачуваними. Через що, на них накладені різноманітні обмеження. Згідно з доповідями Державного департаменту США, ці обидві країни визнаються загрозою для національних інтересів США[1].

Історія активної взаємодії між даними державами починається після іранської революції, що відбулася 1979р. і набула особливо важливого характеру після розпаду Радянського Союзу. Але якими є цілі їх кооперації? Насамперед це:

- Покращення військових технологій
- Пошук союзників
- Покращення власної ресурсозабезпеченості
- Економічна вигода (ринки збуту для власних товарів, нехай навіть зброї)
- Створення загрози для країн Заходу, зокрема США

Що стосується інтересів їх взаємодії, то вони полягають у економічній, воєнній та науковій сферах. Як на мене, саме на них базується ефективність кооперації. Але навіть економічна співпраця носить під собою ядерний контекст. Північна Корея втратила доступ до субсидованої нафти в 1991р.. Це змусило її звернути увагу на Іран, одну з небагатьох країн експортерів нафти, з якою вона підтримує дипломатичні відносини. Так, в обмін на допомогу Північній Кореї у розробці ракетних технологій та ядерних програмах КНДР, Іран реструктуризував борг Північній Кореї у 1987 році та посилив свої енергетичні зв'язки з КНДР.

Щодо воєнної сфери, то з 1980-х років Північна Корея експортує зброю в Іран. КНДР навіть продавала зброю Ірану під час ірансько-іракської війни. [2] Надалі оборонне співробітництво тільки набувало обертів. Під час війни в Перській затоці Північна Корея поставила Ірану цілий ряд озброєнь, включаючи артилерію, зенітні кулемети, міномети, боєприпаси, танки, стрілецьке озброєння, військово-морські міни, протитанкові та повітряно-ракетні системи для цього навіть був укладений спеціальний договір[3]. У грудні 2009р. КНДР порушила

ембарго на поставки зброї Ірану.

Більш того, Північна Корея та Іран проводять активну взаємодію у сфері ядерних розробок та суміжних галузей. Існують дані, що - Іран, можливо, поділився тестовими даними з КНДР після запуску ракети "Шабаб-3" у 1998 році, і що російська допомога іранській ракетній програмі сприяла ядерним амбіціям Пхеньяну[4]. Ця співпраця посилилося після того, як у Північній Кореї успішно пройшли випробування атомної бомби в 2006 році. Іранські вчені також були присутніми під час ядерних випробувань у КНДР 2013р. У липні 2015 року, Північна Корея направила три делегації для надання допомоги Ірану в розробці ядерних боєголовок і систем балістичних ракет.

Але не все так добре у їх відносинах, як здається на перший погляд. Головним інтересом для «Королівств Відлюдників» є виживання. Додам, що в існуючій системі міжнародних відносин антагонізм зовнішньої політики цих двох держав направлений до США. На перший погляд, він мав би їх зближувати, але навпаки виступає дестабілізуючою стороною. Так, КНДР підкреслює, що зусилля США по придушенню терористичних організацій та повстанських армій становлять втручання у внутрішні справи Афганістану, Нігерії та Іраку, а іранські лідери, які вважали сунітський екстремізм безпосередньою загрозою власним інтересам, неодноразово звинувачували Америку в тому, що вона не вирішує цих питань[5]. Північна Корея, хоча і надала Ірану військову допомогу під час ірано-іракської війни (дія, через яку Багдад розірвав дипломатичні відносини з Пхеньяном), неодноразово намагалась нормалізувати свої відносини з Іраком[6]. У 1982 р. навіть була спроба провести переговори з Іракською стороною. Це продемонструвало Ірану, що Північна Корея не була ідеологічно прихильна до хрестового походу Ірану проти Саддама Хусейна. За це іранські лідери вирішили підтримувати дипломатичні відносини як з Північною, так і з Південною Кореєю, що, звичайно, не сподобалось КНДР, а РК починає активно залучати Іран у свою сферу впливу збільшуючи обсяги закупівлі нафти.

Отже, між «державами-відлюдниками» може існувати ефективна співпраця. Підтвердженням цього є цілі, інтереси та шляхи співпраці.

Наприклад, національна безпека(інтерес)→ покращення військових технологій(ціль)→ пошук союзника, який має спільну ціль та не проти обміну ресурсами(шлях) Вищезазначений приклад з Іраном та КНДР демонструє, що кооперація можлива там, де інтереси є взаємними. Але якщо вони виходять за рамки спільних інтересів, то вони перетворюються з союзників на опонентів. Проте навіть в такому випадку, не відмовляються від розвитку дружніх відносин у галузях, що становлять об'єкт спільної вигоди.

Джерела

1. McEachern P. North Korea, Iran and the Challenge to International Order [Електронний ресурс] / P. McEachern, J. O'Brien McEachern // Routledge – Режим доступу до ресурсу: 1. <https://www.routledge.com/North-Korea-Iran-and-the-Challenge-to-International-Order-A-Comparative/McEachern-McEachern/p/book/9781138295124>
2. FOREIGN POLICY GOALS (Continued) [Електронний ресурс] // fas.org. – 1991. – Режим доступу до ресурсу: https://fas.org/irp/dia/product/knfms/knfms_chp3a.html.
3. irannorthkorea [Електронний ресурс] // koreanconfidential.com – Режим доступу до ресурсу: <http://www.koreanconfidential.com/irannorthkorea.html>
4. Ramani S. The Iran-North Korea Connection [Електронний ресурс] / Samuel Ramani // TheDiplomat. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://thediplomat.com/2016/04/the-iran-north-korea-connection/>.
5. Szalontai B. The specter of terrorism in North Korean, Iranian propaganda [Електронний ресурс] / Balazs Szalontai // nknews.org. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nknews.org/2015/08/the-specter-of-terrorism-in-north-korean-iranian-propaganda/>.
6. Szalontai B. Cracks in the North Korea – Iran Axis [Електронний ресурс] / Balazs Szalontai // nknews.org. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nknews.org/2014/08/cracks-in-the-north-korea-iran-axis/>.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА

Гринишин Н.О.⁷

Нові рамки співробітництва та співпраці НАТО-ЄС у проведенні операцій у військовій та цивільних галузях

Характеризуючи нові рамки співробітництва НАТО-ЄС важливим аспектом є визначення основоположних принципів співпраці даних організацій, що являють собою стабільність інститутів, які є гарантами верховенства права та демократії, прав людини й поваги та захисту прав меншин; широкий консенсус щодо основ економічної політики; відсутність територіальних претензій між країнами-членами обох організацій; схильність до компромісів і пошуку консенсусу в розв'язанні проблем і протиріч; поєднання засобів забезпечення ефективних взаємних консультацій та гласності, які ґрунтуються на механізмі відданості принципам співробітництва в забезпеченні національної та колективної безпеки; взаємна повага до національних інтересів кожної країни-члена НАТО та Євросоюзу [5, с.101].

Актуальність даної тематики полягає у дослідженні процесу співпраці НАТО-ЄС у широкому колі питань, одними з яких є подолання гібридних та кібер загроз , допомога державам-партнерам у розбудові потенціалу , врегулювання криз і проведення операцій, що потребують ефективного поєднання військових і цивільних засобів.

Активізація співпраці набуває помітних заходів у підписанні Декларації 2016 року, ухваленої у Варшаві щодо посилення співробітництва між двома організаціями у ключових галузях, а саме: оборонний потенціал, оборонна промисловість і дослідження у цій сфері, застосування моделюючих технологій

⁷ *студентка II курсу спеціальності Міжнародні відносини

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: к. політ. н., ас. Опанасюк О. І.

для військових навчань та відпрацювання процедур; надання допомоги партнерам щодо розбудови потенціалу, вдосконалення обміну інформацією й активізація співпраці на Середземномор'ї, а також протистояння гібридним і кібер загрозам [1]; та у Декларації 2018 року, яка робить акцент на важливості посилення співпраці у таких сферах як військова мобільність, спільна підготовка до гібридних атак, боротьба з тероризмом та нелегальною міграцією у Середземному морі [4].

Тісна співпраця між НАТО і ЄС реалізовується шляхом проведення комплексних заходів щодо забезпечення координації військових навчань, починаючи з пілотного проекту у 2017 році; забезпечення дотримання послідовностей у сфері оборонного планування, поглиблення взаємодії між операцією «Софія» військово-морських сил під проводом ЄС у Середземному морі та «Морський охоронець» під проводом НАТО. До того ж у рамках операції «Морський охоронець» підтримка з боку ЄС надавалась, зокрема, у вигляді обміну інформацією і матеріально-технічного забезпечення. Важливими аспектами співпраці залишаються обміни інформацією щодо кіберзагроз і поширення передових методів у галузі кібербезпеки, використанню нових ресурсів з метою підвищення захисту місій і операцій у разі кібернападів, проведенню регулярних переговорів на рівні експертів і діалогу між відповідними фахівцями обох організацій. Варто зазначити у цій сфері і про проведення взаємних тренувальних заходів та великомасштабних навчань ЄС «EU CYBRID» у сфері кіберзахисту, а також навчання «Кіберкоаліція», що мають на меті здійснити підготовку персоналу і випробувати в дії фахівців у галузі кібербезпеки.

Співробітництво НАТО-ЄС проти гібридних атак є і надалі вагомою складовою діяльності організацій у реагуванні на гібридні загрози. Активізація діяльності у даному діапазоні прослідковується, наприклад, у відкритті в 2017 році Європейського центру передового досвіду з протидії гібридним загрозам у Фінляндії, що ґрунтується на накопиченні досвіду та знань, який сприятиме вдосконаленню цивільно-військових спроможностей держав-учасниць

протидіяти гібридним атакам.

Співпраця НАТО-ЄС також зосереджена на платформі розвитку підходу до передових технологій, наприклад, у лютому 2017 року згідно з ініціативи «Єдине небо Європи» міністри оборони НАТО і ЄС узгодили нову стратегію військової авіації, яка віддзеркалює спільне бачення щодо важливості безпечного повітряного простору над Європою.

Основними аспектами співробітництва залишаються вирішення питань у врегулюванні криз та проведенні операцій, зокрема в Афганістані, де відбувалась співпраця місії під егідою Альянсу «Рішуча підтримка» із Місією верховенства закону під проводом ЄС [2]. Європейським Союзом фінансувались цивільні проекти, якими керували Групи з відбудови провінцій під егідою НАТО. Дедалі більшого поширення набуває така галузь, як безпека на морі, де організації співпрацюють у протидії піратству і реагуванні на кризу біженців та мігрантів. Тут доречно відзначити спільні операції НАТО «Океанський щит» і «Атланта» під проводом Європейського Союзу поблизу узбережжя Сомалі. Тісна співпраця здійснюється у Косові між персоналом миротворчого контингенту КФОР під проводом НАТО та Місії верховенства закону під проводом ЄС [7, с.63]. У 2016 році між організаціями було ухвалено рішення щодо врегулювання кризи біженців і мігрантів в Європі, шляхом створення моніторингу і нагляду за незаконно переміщеними особами [3].

Отже, у контексті розгляду напрямків співпраці НАТО-ЄС варто зазначити також спільні позиції організацій щодо протидії тероризму, запобіганню поширенню зброї масового знищення, діяльності у галузі захисту цивільного населення у разі застосування радіологічної, біологічної, хімічної і ядерної зброї, вирішенню соціальних проблем, як то перенасичення ринку некваліфікованої робочої сили, збільшення дотаційних категорій населення, ускладнення криміногенної ситуації, поширення інфекційних хвороб, проявів ворожнечі на релігійному та етнічному ґрунті тощо [6, с.8]. Таким чином, НАТО і ЄС демонструють неухильну повагу щодо дотримання міжнародного порядку, проведення конструктивних діалогів задля мінімізації ризиків та поширенню

стабільності у сусідніх країнах, адже як заявив Президент Європейської комісії Жан-Клод Юнкер у ході саміту НАТО в Варшаві – «Сильний ЄС означає сильне НАТО, і сильне НАТО означає сильний ЄС».

Список використаних джерел:

1. NATO looks east (and south) <https://www.bbc.com/news/world-europe-36736817>
2. NATO summit continues after delirious first day. Focus on Afghanistan <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/nato-summit-continues-after-delirious-first-day/>
3. NATO Summit, Warsaw. Migration <https://www.gov.uk/government/speeches/nato-summit-warsaw-pms-press-conference-9-july-2016>
4. Press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_155264.htm
5. Власне Європейська система безпеки та оборони (ESDI) <https://www.nato.int/docu/other/ukr/handbook/2001/pdf/099-c.101>
6. Загорський А., Катсіюліс Х., Литвиненко О., Перепелиця Г., Семенюк О.; International Review. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – ЄС: В пошуках нової системи європейської безпеки, Київ, 2009 - 70 с.
7. Щорічний звіт Генерального секретаря 2017. Подальші зусилля сил під проводом НАТО зі стабілізації Косово – 116 с.

Організація американських держав в ХХІ столітті

Організація американських держав була створена в 1948 році як форум для забезпечення регіональної солідарності та співпраці між її державами-членами. На сьогодні Організація сконцентрована на досягненні кількох цілей, а саме:

1. Демократія та права людини: колективне просування і захист демократії, основних свобод, незалежності та автономії Міжамериканської системи прав людини;
2. Розвиток людини: розширення економічних можливостей та зміцнення соціальної справедливості;
3. Безпека людини: сприяння безпеці всіх верств суспільства у всій півкулі від злочинів, насильства та транснаціональних загроз [1].

ОАД відіграла активну роль у пропаганді та захисті демократії, особливо з кінця “холодної війни». Держави-члени затвердили серію інструментів, спрямованих на підтримку демократичного врядування, а саме прийняття Міжамериканської демократичної хартії 11 вересня 2001 року [2].

Важливе значення мають і Саміти Америк, що проводяться під егідою Організації. Вже близько двох десятиліть глави держав та урядів Західної півкулі регулярно збираються, щоб обговорити спільні проблеми, шукати рішення та розробити спільне бачення майбутнього розвитку регіону, будь то економічні, соціальні чи політичні питання. Цей процес має вирішальне значення встановлення та досягнення цілей у півкулі, і саме так ОАД отримує більшість своїх мандатів. Організація слугує технічним секретаріатом процесу Самітів.

У квітні 2015 року глави держав та урядів країн Америк зібрались на VII саміт «Процвітання та рівність : виклики співпраці в Америці», в рамках якого

⁸ Студентка 4 курсу спеціальності «Міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: к.політ.н., ас. Опанасюк О.І.

обговорювалися декілька підтем, серед яких освіта, здоров'я, енергетика, навколишнє середовище, міграція, безпека, участь громадян та демократичне управління. Куба вперше взяла участь у Саміті Америк після 21 року виключення з роботи Організації. Участь Куби була вимогою багатьох країн під час зустрічі, проведеної лідерами регіону в 2009 році в Тринідад та Тобаго [3].

Роль ОАД у просуванні демократії на сьогодні є доволі суперечливою. Деякі члени критикують Організацію за те, що вона не впоралася з ерозією демократичних інституцій у таких країнах, як Венесуела та Нікарагуа, ставлять під питання чи виконує Організація свої зобов'язання. Інші ж стверджують, що ОАД підтримала поширення демократичного врядування в усій півкулі та стверджують, що ефективність Організації в просуванні демократії не повинна оцінюватись лише по невдачах в деяких країнах.

Навіть попри те, що окремі члени неодноразово закликали ОАД ввести в дію механізми колективної дії статуту, держави-члени не бажали цього робити. У зв'язку з цим можна виділити кілька факторів, що обмежують операційну сферу діяльності: невідповідність між принципом неутручання, закріпленим в Статуті Організації і зобов'язанням захищати демократію шляхом колективних дій, відсутність точних критеріїв для визначення того, коли країна зазнала порушення демократичного порядку.

Окрім цього, протягом останніх двох десятиліть ОАД зіткнулася з постійними бюджетними проблемами. Конгресом США було висловлено стурбованість з приводу управління та бюджету ОАД - питання особливої ваги з огляду на те, що Сполучені Штати є найбільшою країною-донором Організації. [4, с.5]. А тому було прийнято законодавство, призначене для зміцнення інституції: у жовтні 2013 року президент Обама підписав «Закон про ревіталізацію та реформування ОАД». Згідно з його положеннями Організація американських держав повинна переглядати свої основні функції щонайменше один раз на рік, скоротити кількість мандатів, які не мають прямого відношення до цих функцій і приймати нові мандати лише після завершення аналізу фінансових витрат та опису того, як цей конкретний мандат буде сприяти

основній місії організації. На ОАД також покладался обов'язок впроваджувати прозорі та засновані на заслугах кадрові процеси та змінити систему внесків так, що протягом п'яти років жодна держава-член не повинна платити більше 50% від усіх внесків Організації. Окрім цього, законодавство закликала державного секретаря США розробляти стратегії для забезпечення того, що ОАД дійсно впроваджуватиме ці реформи та проводити щоквартальні брифінги Конгресу щодо імплементації цих стратегій. [4, с.22].

Незважаючи на те, що Організація американських держав надає платформу для вирішення проблем півкулі через багатосторонній підхід, країни Латинської Америки не відмовляються від просування нових регіональних механізмів, таких як СЕЛАК. Регіональні міжнародні організації все більше розширюють свою важливість. Цей факт говорить про певну активізацію зусиль держав Латинської Америки, спрямовану на створення нових груп, а також про нездатність ОАД адекватно вирішувати регіональні проблеми.

Що стосується перспектив розвитку ОАД, то тут видаються можливими три варіанти:

1. Тривалий період стагнації, спричинений поступовою відмовою від інститутів та інструментів міжамериканської системи на користь субрегіональних об'єднань. Дезінтеграція ОАД також буде реальним сценарієм у випадку припинення фінансування США, але такий хід подій є малоімовірним.

2. Співіснування двох протилежних моделей регіональної міждержавної співпраці - латиноамериканської і панамериканської. Така перспектива є найбільш ймовірною, але вона буде доволі малоефективною.

3. Поступове вибудовування процесів регіонального управління в багаторівневу систему, засновану на принципі субсидіарності, в межах якої численні регіональні об'єднання виконуватимуть певні функції, уникаючи дублювання повноважень, забезпечуючи оперативність реагування в кризових ситуаціях і конструктивний політичний діалог. Такий план розвитку є конструктивним і бажаним, але важкодосяжним.

Список використаних джерел

1. Policy and Programs [Електронний ресурс] // U.S. Mission to the Organization of American States – Режим доступу до ресурсу: <https://usoas.usmission.gov/our-relationship/policy-programs/>.
2. Inter-American Democratic Charter [Електронний ресурс]. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: http://www.oas.org/en/democratic-charter/pdf/demcharter_en.pdf.
3. Brayton J. The Seventh Summit of the Americas: The President's Trip and a Historic Meeting [Електронний ресурс] / JENNA BRAYTON // The White House Office of the Press Secretary. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2015/04/13/seventh-summit-americas-presidents-trip-and-historic-meeting>.
4. Meyer P. Organization of American States: Background and Issues for Congress [Електронний ресурс] / Peter J. Meyer // Congressional Research Service. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://fas.org/sgp/crs/row/R42639.pdf>

Вартовник І.М.⁹

Миротворчість ООН на Кіпрі : підсумки та уроки 54-ої операції

Операція Збройних сил ООН з підтримання миру на Кіпрі (далі – ЗСОООНК) була розгорнута згідно з Резолюцією 186 Ради безпеки ООН (далі – РБ ООН), прийнятої 4 березня 1964 р [1]. Вона стала відповіддю на загострення міжетнічного протистояння на о. Кіпр, що характеризується тривалим конфліктом, витоки якого датуються XVI століттям, між греками-кіпріотам, які складають більшість населення острівної держави, та турками-кіпріотами. Ескалація 1964 р. пов'язана з прийняттям у 1963 р. плану Акрітаса, мета якого полягала у зменшенні політичної ролі турецької громади Республіки Кіпр [2] (далі– РК).

⁹ Студент 4 курсу спеціальності «міжнародні відносини»
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д. політ. наук, проф. Скороход Ю.С.

Мандат ЗСООНК на основі Резолюції 186 визначав основні завдання місії, а саме: «прикласти усі зусилля для запобігання поновлення зіткнень і, при необхідності, сприяти підтримці і відновленню закону та порядку й поверненню до нормальних умов» [3]. Термін повноважень ЗСООНК повинен був тривати 3 місяці [4], проте неодноразово оновлювався РБ ООН і наразі строк мандату чинний до 31 січня 2019 р. [5].

Загалом повноваження ЗСООНК декілька разів розширювалися внаслідок відновлення та посилення протистояння на о. Кіпр, тому можна виділити 4 етапи діяльності місії, які ілюструють її досягнення та поразки:

1. 1964-74 рр., під час якого ЗСООНК діяла як спостерігач та намагалася вирішити внутрішній міжетнічний конфлікт і діяла згідно з Резолюцією 186 РБ ООН [4];
2. 1974-83 рр., коли місії не вдалося повною мірою забезпечити мир та безпеку на Кіпрі через ускладнення конфлікту шляхом його інтернаціоналізації внаслідок військового втручання Турецької Республіки [2];
3. 1983-2014 рр., протягом якого ЗСООНК виконувала нові повноваження з утворенням Турецької республіки Північного Кіпру [4];
4. Сучасний етап (2014 – дотепер), коли ЗСООНК намагається остаточно примирити конфліктуючі сторони, адже наявна політична воля до врегулювання та об'єднання острова [6].

Перший етап характеризується нездатністю ЗСООНК ефективно запобігти деескалації, оскільки мандат місії не надавав достатніх засобів для примусових акцій, що були необхідні для придушення військового протиборства греків- і турків-кіпріотів [1]. Інша проблема стосувалася неспроможності протидіяти контрабанді зброї, оскільки сторони не активно співпрацювали з ЗСООНК щодо цього питання і забороняли проводити перевірки на місцях, де мав місце незаконний обіг зброї [4]. Проте досягнення місії були важливими для інших операцій з підтримання миру, оскільки принцип інтерпозиції – вклинювання між

ворогуючими сторонами – вперше було застосовано саме на о. Кіпр, що стало вагомим внеском в проведенні миротворчих операцій ООН та підґрунтям для розвитку принципу «активної самооборони»[4] .

Другий період став переходом від інтерпозиціонування до буферизації, щоб встановити нейтральну зону між протиборчими сторонами внаслідок вторгнення Турецької Республіки на Кіпр та захоплення до 37 % території острова (20 липня – 18 серпня 1974 р.) [7]. Мандат місії став включати нагляд за угодою про припиненням вогню від 16 серпня 1974 р. та збереження буферної зони між Національною гвардією Кіпру й силами Туреччини і турків-кіпріотів [4]. Протягом проведення силових дій зі сторони Турецької Республіки ЗСООНК з об’єктивних причин не могла зупинити просування турецьких військ та протидіяти порушенню миру і безпеки, оскільки суттєва кількісна перевага останніх нівелювала зусилля місії : 400 тис. турецьких військовослужбовців проти 3484 миротворців не залишала шансу для ефективного здійснення повноважень місії [8].

Третій період також призвів до змін в мандаті ЗСООНК. Із проголошенням Турецької Республіки Північного Кіпру (далі – ТРПК) 15 листопада 1983 р. буферна функція миротворців була поглиблена і стосувалася контролю за невизначеним кордоном між двома кіпрськими республіками, тобто миротворчий контингент ЗСООНК перетворився на неофіційних прикордонників [4].

Сучасний етап характеризується бажанням остаточного врегулювання кіпрського конфлікту, особливо після приходу до влади у 2013 р. Нікоса Анастасіадіса в РК та Мустафи Акінджі в ТРПК у 2015 р. Основне завдання ЗСООНК наразі – сприяти проведенню переговорів між сторонами з метою укладання договору про об’єднання острова та вирішення найсуперечливіших питань, які стосуються поступок територією зі сторони турків-кіпріотів на можливість ротації посади президента та строку виводу турецьких військ з ТРПК. Дані проблеми було висловлено на Женевській конференції по Кіпру 12 січня 2017 р., яка виявилася неуспішною через розбіжності щодо цих ключових

проблем між сторонами. Проте ЗСООНК продовжує миротворчі зусилля задля примирення та об'єднання острова на основі позиції РБ ООН з врегулювання , що стосується утвердження Кіпру як федеративної держави з двома зонами і двома спільнотами на основі політичної рівності [6].

Отже, ЗСООНК – приклад однієї з першій місії з підтримання миру ООН, яка зробила вагомий внесок в миротворчу діяльність Організації, зокрема щодо застосування принципу інтерпозиції та його подальшого перетворення на принцип активної самооборони. Вона може слугувати зразком для інших миротворчих сил щодо аналізу проведення ними своєї діяльності в умовах різних військових та політичних подій , оскільки протягом 54 років була залучена в ключові моменти історії Кіпру, пройшовши при цьому еволюцію, що виявилася у розширенні повноважень місії та посиленні її ролі в процесі мирного врегулювання від недієвого спостерігача до ефективної буферної сили та неофіційного прикордонника між сторонами . Хоча вона не змогла ефективно запобігти випадкам ескалації та загострення протистояння через обмеження мандату, ЗСООНК залишається вагомим елементом процесу примирення сторін, адже її досвід дозволяє якнайкраще враховувати позиції кіпрських громад на переговорах, що мають на меті остаточне вирішення конфлікту та об'єднання острова.

Список використаних джерел:

1. Ковальський С. В. Збройні сили ООН та правове забезпечення їх присутності на Кіпрі у 1964 р / С. В. Ковальський. // Записки історичного факультету. – 2009. – №20. – С. 214–225.
2. Albinson H. Cyprus History and Ancient Period / Henry Albinson. – Los Gatos: Sonit Education Academy, 2016. – 227 с. – (Smashwords Edition)
3. Security Council Resolution 186: The Cyprus Question [Електронний ресурс] // United Nations Peacemaker. – 1964. – Режим доступу до ресурсу: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/CY_640304_SCR186.pdf.

4. Ковальський С. В. Миротворчість ООН на Кіпрі: підсумки та уроки 50-ти річної операції / С. В. Ковальський. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Історичні науки. – 2014. – №123. – С. 212–217.
5. Resolution 2430 (2018) Adopted by the Security Council at its 8317th meeting, on 26 July 2018 [Електронний ресурс] // United Nations Peacekeeping Force in Cyprus. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://unficypr.unmissions.org/sites/default/files/res_2430.pdf
6. КОВАЛЬ Н. Двоє на острові: чому спроба об'єднання Кіпру знову провалилася [Електронний ресурс] / НАДІЯ КОВАЛЬ // ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/01/17/7060243/>
7. Asmussen J. Cyprus at War : Diplomacy and Conflict during the 1974 Crisis / Jan Asmussen. – London: I.B. Tauris and Co., 2008. – 327 с.
8. Dodd C. The History and Politics of the Cyprus Conflict / Clement Dodd. – London: PALGRAVE MACMILLAN, 2010. – 317 с.

Казмазовська О.В.¹⁰

Франко-німецькі відносини за президентства Макрона

Історично відносини Франції та Німеччини були та залишаються мотором європейської інтеграції. Обидві великі держави, сильні політично і економічно, мають великий вплив на творення європейської політики, тому збереження добрих відносин між ними є важливим не лише для них самих, а й для всього європейського континенту.

Варто розпочати зі співпраці держав в рамках Європейського Союзу. Ангела Меркель схвалює ініціативи Макрона щодо реформи ринку праці, яка передбачає більшу гнучкість і конкурентоспроможність підприємств. У

¹⁰ Студентка 4 курсу відділення «Міжнародні відносини»
Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка
Науковий керівник: ас. Кузнецова К.І.

Німеччині ця пропозиція сприймається як суттєвий крок на шляху до зниження рівня безробіття.

Ще однією ініціативою Макрона, яку беззаперечно підтримує Німеччина, є поглиблення співробітництва у сфері оборони та покращення захисту кордонів ЄС шляхом створення загальноєвропейської прикордонної служби, яка буде самостійно забезпечувати охорону кордонів Європейського Союзу.

Але є ряд питань, які викликають певні розбіжності між державами.

Одразу після вступу Макрона на посаду почались певні зміни у ФРН. Зокрема, після виборів у бундестаг до парламенту пройшла правопопулістська партія «Альтернатива для Німеччини», що складається з відвертих євроскептиків. Після чого почались чи не найдовші в історії і дуже нелегкі для Ангели Меркель перемовини щодо створення коаліційного уряду – вони відбувались саме у той час, який Макрон мав намір витратити на узгодження з Меркель своїх планів і ініціатив по європейському розвитку.

Ініціативи Макрона стосуються реформування валютного союзу – зокрема, створення окремого бюджету і заснування посади міністра фінансів, та заснування Європейського валютного фонду і власної системи гарантій банківських вкладів. За ідеєю Еммануеля Макрона, держави єврозони, маючи спільний бюджет, могли б у разі економічних криз фінансувати резервні фонди. Але досі не визначено, звідки саме мають поступати гроші у цей бюджет.

На фінансові ініціативи Еммануеля Макрона стримано реагує німецький міністр фінансів О. Шольц. На його думку, перед цим банки Європи мають зменшити свій рівень ризиків та ліквідувати «погані кредити». Подібну реакцію німецьких політиків можна пояснити тим, що блок ХДС/ХСС відстоює те, щоб при прийнятті рішень з європейської фінансової політики право голосу залишалось виключно за бундестагом. До того ж, багато з них схильні думати, що фінансові реформи Макрона змусять німецьких платників податків сплачувати рахунки за інші країни.

Питанням, по якому позиція Еммануеля Макрона залишається твердою і незмінною, є питання координації зусиль з Німеччиною по врегулюванню

конфлікту на Донбасі. Макрон разом з Меркель узгоджують свої позиції у форматі Нормандської четвірки та разом послідовно виступають за збереження санкцій проти Росії. Доречним прикладом є зустріч у травні 2018 року Еммануеля Макрона, Ангели Меркель та Петра Порошенка у Аахені. Це стало першою зустріччю не в «нормандському» форматі, через що їх навіть почали називати «Аахенською трійкою».

Спільну позицію голови Франції та Німеччини займають також по питанню врегулювання Сирійського конфлікту. 25 лютого Еммануель Макрон та Ангела Меркель провели телефонну розмову з Володимиром Путіним щодо обстрілів в Східній Гуті. У розмові вони наголосили на важливості того, щоб положення резолюції РБ були додержані, і закликали Путіна вплинути на Асада для досягнення припинення вогню.

І все-таки Макрон інколи слідує курсом, який помітно відрізняється від курсу Ангели Меркель, наприклад, стосовно президента Туреччини Ердогана. Макрон назвав Анкару "важливим партнером", тоді як Меркель під час своєї виборчої кампанії вимагала, щоб переговори щодо вступу Туреччини до ЄС були припинені через триваючі порушення прав людини в країні.

У квітні 2018 року Ангела Меркель та Еммануель Макрон провели зустріч у Берліні задля узгодження позицій щодо протистояння намаганням Дональда Трампа скасувати безтарифний режим. Після цього обидва лідери прибули з візитом до США з метою проведення окремих перемовин з американським президентом. У своєму прагненні вплинути на Трампа вони, найімовірніше, оберуть фактор Китаю, аби спільними зусиллями відвернути торговельну війну із США.

Також Ангела Меркель і Еммануель Макрон активно засуджують нещодавнє рішення Дональда Трампа вийти з ядерної угоди з Іраном. Лідери європейських держав вважають, що ця угода - це найефективніший спосіб зобов'язати Іран припинити виробництво ядерної зброї. Слід зазначити, що Франція та Німеччина усвідомлюють небезпечність діяльності Ірану, яка могла б сприяти регіональній нестабільності. Обидва уряди висловили занепокоєння

щодо програми Ірану з розробки балістичних ракет. Але наразі держави мають намір відокремлювати це питання від питання додержання ядерної угоди.

Отже, на основі вищезазначеного можна зробити висновок, що після приходу до влади Еммануеля Макрона Франція та Німеччина не перестали бути ключовими партнерами у веденні зовнішньої політики і продовжують опиратися на двостороннє співробітництво у вирішенні політичних питань як європейського, так і глобального масштабу. Як ми бачимо, згода між Німеччиною і Францією наразі досягнута щодо більшості проблемних моментів, але існують аспекти, що потребують подальшого узгодження і вироблення спільних позицій.

Список використаних джерел:

1. Везель Б. "МерКрон" и будущее Европы [Електронний ресурс] / Б. Везель // Deutsche Welle. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/ru/комментарий-меркрон-и-будущее-европы/a-39401321>.
2. Веркхойзер Н. В чем расходятся позиции Берлина и Парижа по реформе Евросоюза [Електронний ресурс] / Н. Веркхойзер, А. Беккер // Deutsche Welle. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/ru/в-чем-расходятся-позиции-берлина-и-парижа-по-реформе-евросоюза/a-43442348>.
3. Fouquet Н. Merkel and Macron Seek United Front on Trump Tariffs [Електронний ресурс] / Fouquet // Bloomberg. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-04-13/merkel-and-macron-are-said-to-seek-united-front-on-trump-tariffs>.
4. Norman L. Merkel, Macron Try to Preserve Iran Deal Without Provoking U.S. [Електронний ресурс] / Norman // The Wall Street Journal. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/merkel-macron-try-to-preserve-iran-deal-without-provoking-u-s-1526586874>.
5. Talev М. Macron, Merkel Prepare Hard Sell for Trump on Iran Deal [Електронний ресурс] / М. Talev, J. Epstein // Bloomberg. – 2018. – Режим

доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-04-23/macron-merkel-ready-hard-sell-on-trump-to-stay-in-iran-accord>.

6. Hasselbach C. Is Emmanuel Macron Europe's new Angela Merkel? [Електронний ресурс] / C. Hasselbach // Deutsche Welle. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/en/is-emmanuel-macron-europes-new-angela-merkel/a-42048739>.

Міхно Г.¹¹

Сучасні виклики у політиці безпеки та оборони європейського союзу

Європейська безпека знаходиться під впливом нових загроз та викликів. Події на Близькому Сході та в Північній Африці різко активізували безпекові питання в ЄС та світі. Відповідні обставини виявилися пропорційними за масштабами та глобальними наслідками з глобальною фінансовою кризою 2008 року та терористичним актом 11 вересня 2001 року на території США. Безпекове середовище в ЄС донедавна характеризувалося неможливістю зародження повноцінного збройного конфлікту. Однак тероризм, гібридні загрози, кібернетична й енергетична незахищеність, а також агресія РФ проти України, змушують переглядати такі міркування. Міжнародне безпекове середовище опинилося в стані глибокої кризи, яка оцінюється як наймасштабніша від часів розпаду Холодної війни. У зв'язку з посиленням ризиків, виникла необхідність в реформуванні політики безпеки та оборони ЄС.

Резолюцією Європейського Парламенту від 22 листопада 2016 року «Про Європейський оборонний союз» (2016/2052 (INI)) зазначено, що ЄС слід заснувати штаб-квартиру, аби планувати та керувати операціями з врегулювання криз. Необхідно прагнути до виділення 2% від ВВП на оборону, а також до створення багатонаціональні сили в межах постійного структурованого

¹¹ Студент кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.політ.н., ас. Кузнєцова К.І.

співробітництва. ЄС має відповідати на реальні загрози швидше та наполегливіше, а для цього потрібно підвищити ефективність взаємодії збройні сили країн-членів, адже лише дублювання, складнощі військових закупівель призводять до збитків у розмірі 26,4 млрд євро щороку. При цьому, підкреслюється, що ЄС та НАТО повинні більше співпрацювати, особливо на сході та півдні, з метою протидії гібридним та кібернетичним загрозам, покращення безпеки на морі, а також розвитку оборонних можливостей. ЄС має бути готовим до автономних рішень у випадках, якщо НАТО виявиться неспроможним проявити ініціативу.

Аналітичний документ «Майбутнє європейської оборони» Європейської Комісії від 7 червня 2017 року зображує ключові напрямки та потенційний розвиток політики безпеки та оборони ЄС, рушійними силами якої є стратегія, політика, економіка та технологічність.

- Стратегія. Підкреслюються загрози та вразливості, які можуть зазнати східні терени ЄС; поширення нерегульованих конфліктів, що призводить до процвітанню тероризму та злочинності; міграційна криза як наслідок різкого збільшення цивільних жертв та біженців; у поєднанні кліматичні зміни, виснаження ресурсів та демографічна криза можуть призвести до суперечностей та нестабільності у всьому світі.
- Політика. Відповідно до громадської думки, пріоритетом для європейських громадян є саме питання безпеки. У просторі, де товари, послуги, гроші та люди рухаються вільно, безпека не може бути розподілена і цілком гарантована державами-членами, що діють самостійно. У зв'язку з нестабільністю і непередбачуваністю сучасного світу, Європа має вчасно запобігати загрозам та оперативно реагувати на них. До того ж, вихід Сполученого Королівства з ЄС має стати рушійним фактором відповідної співпраці у рамках структур Союзу, а певна непередбачуваність навіть найближчих союзників має наштовхувати на розуміння, що спільна безпека й оборона – неодмінна частина Союзу.

- Економіка та технологічність. Фрагментація ринків озброєння, брак технічної взаємодії, відмінності внесків держав-членів у європейську оборону є значною прогалиною для реальних можливостей у даній сфері. Європа повинна об'єднати та інтегрувати промислові та технологічні можливості. Адже загальна сума витрат на оборону ЄС-28 становить 227 млрд євро, що дорівнює 1,34% від ВВП; а США – 545 млрд євро, що дорівнює 3,3% від ВВП. ЄС-28 інвестує 27 тисяч 639 євро на одного солдата, а США – 108 тисяч 322 євро. Найцікавіше, що ЄС-28 мають 178 типів збройних систем: 17 типів основних бойових танків, 29 типів фрегатів та 20 типів бойових літаків, у той час як США всього 30, а саме 1 – основних бойових танків, 4 – фрегатів та 6 – бойових літаків.

Наводяться три можливі сценарії майбутньої європейської оборони:

- *Співпраця у сфері безпеки та оборони:* добровільна основа співробітництва та вирішення питань в кожному окремому випадку як доповнення національних зусиль; новий Європейський оборонний фонд допомагатиме у розробці спільних можливостей, але країни-члени ЄС все одно будуть контролювати основну частину розвитку та закупівель оборонних потужностей; співпраця між ЄС та НАТО збереже статус-кво.
- *Спільна безпека та оборона:* збільшуватиметься роль наднаціональних інститутів; певне об'єднання фінансових та технічних ресурсів для посилення оборонної взаємодії; посилене взаємодія у найбільш критичних сферах оборони та безпеки; повна координація з НАТО.
- *Загальна безпека та оборона:* зобов'язання щодо безпеки один одного; захист Європи – спільна відповідальність ЄС та НАТО; високопродуктивні операції з безпеки та оборони, інтеграція військових сил держав-членів; спільні програми оборони з Європейським фондом оборони; створення спеціального Європейського агентства з питань оборонних досліджень; створення європейського оборонного ринку.

Отже, запропоновані сценарії майбутньої реформи спільної політики безпеки та оборони ЄС є наступним кроком європейської інтеграції. Майбутнє

Європейського Союзу як мирного проекту для наступних поколінь має бути захищеним від зовнішніх загроз. Збереження європейської частини світу можна досягти виключно шляхом більш систематичної співпраці та спільного розвитку технологій. Адже зволікання у посиленні політики безпеки та оборони очевидно матиме разючий вплив не лише на Європу, а й на весь світ.

Список використаних джерел

1. PRESIDENT JEAN-CLAUDE JUNCKER'S State of the Union Address / Jean-Claude Juncker. – 20 September 2017. – 34 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm
2. WHITE PAPER ON THE FUTURE OF EUROPE Reflections and scenarios for the EU27 by 2025 / European Commission [COM(2017)2025]. – 1 March 2017 – 32 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf
3. Defence: MEPs push for more EU cooperation to better protect Europe (Press Release) / The European Parliament. – 22 November 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20161117IPR51547/defence-meps-push-for-more-eu-cooperation-to-better-protect-europe>
4. European Parliament resolution of 22 November 2016 on the European Defence Union (2016/2052(INI)) / The European Parliament. – 22 November 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bTA%2bP8-TA-2016-0435%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
5. REFLECTION PAPER ON THE FUTURE OF EUROPEAN DEFENCE / European Commission [COM(2017)315]. – 7 June 2017 – 24 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-defence_en.pdf

Гендерна рівність в міжнародних організаціях

Тема гендерної рівності та жіноцтва, зокрема, останні декілька років набирає обертів і набуває важливості на міжнародній арені. Навколо цього питання точаться дискусії, люди діляться на тих хто підтримує політику рівності і тих хто виступає проти неї. При чому негативні позиції відстоюють не лише чоловіки, але й жінки.

У ХХІ столітті забезпечення гендерної рівності стало пріоритетним політичним напрямком розвитку світу, якого можна досягти подоланням нерівності між чоловіком і жінкою та гендерним вирівнюванням в усіх сферах життя.

На сьогодні основною метою мого виступу є не відстоювання прав жінок, і в жодному разі не заклики до відмови від такої ініціативи. Сьогодні я хочу проаналізувати важливість рівного професійного розподілу між жінками та чоловіками, надати цікаву інформацію щодо сучасних тенденції розвитку гендерного питання в міжнародних організаціях, та зрозуміти необхідність розвитку цього питання.

Отож, ні для кого не секрет, що у 2000 році пройшов Всесвітній саміт тисячоліття на якому були проголошені основні цілі яких людство має досягнути до 2015 року, і які назвали «Цілями розвитку тисячоліття». Окрім таких важливих проблем, як подолання голоду, бідності, забезпечення злогового способу життя та деяких інших, окремою ціллю було виділено і питання «Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток» [2]. Це стало одним з важливих кроків на шляху до заохочення жінок до роботи в міжнародних організаціях та для збільшення можливостей підчас такої роботи.

¹² Студентка 1 курсу магістратури відділення «міжнародні відносини»
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Шинкаренко Т.І. – кандидат історичних наук, доцент

На сьогодні у світі існують тисячі організацій різних за сферами, цілями та формами. Кожна з них несе свій вклад у розвиток міжнародних відносин та, не побоюся сказати, всієї історії світу (або принаймі якоїсь країни). І багато з них вже роблять кроки на зустріч рівності.

Гендерна рівність займає центральне місце у системі прав людини та серед цінностей Організації Об'єднаних Націй (ООН). Одним з фундаментальних принципів Статуту ООН, який було прийнято світовими лідерами у 1945 році, є «рівні права чоловіків та жінок», а також захист та просування прав жінок, як відповідальність кожної держави. [3]

У липні 2010 року Генеральна асамблея ООН під час реформування порядку денного системи орга створила «ООН Жінки», структуру Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

Для досягнення кращого результату «ООН Жінки» об'єднала ресурси та мандати чотирьох попередніх окремих структур системи ООН, що працювали виключно в області гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок, зокрема:

- Відділу з просування жінок (DAW);
- Міжнародного науково-дослідного та навчального інституту з просування жінок (INSTRAW);
- Канцелярії спеціального радника з гендерних питань та просування жінок (OSAGI);
- Жіночого фонду розвитку ООН (UNIFEM).

Пріоритетні завдання ООН Жінки:

- підтримка міжурядових структур, таких, як Комісія зі становища жінок, у формуванні політики, світових стандартів і норм;
- надання підтримки державам-членам у виконанні цих стандартів, включаючи надання необхідної технічної та фінансової допомоги тим

країнам, які її потребують, та сприяння ефективному партнерству з громадянським суспільством;

- підвищення відповідальності самої системи ООН щодо виконання своїх зобов'язань з досягнення гендерної рівності, включаючи проведення регулярного моніторингу прогресу діяльності системи.

Варто ще згадати про впливову та помітну кампанію ООН Жінки яка виступає за підтримку рівності прав і залучає до цього чоловіків та хлопчиків усього світу. Більше інформації можна взяти на сайті ініціативи.

Окрім цього, ще не модна забувати про статистичну інформацію з сайту UNWomen де дають показники кількості жінок в структурі ООН. Зростання жіночої присутності в організації спостерігається щороку, і на сьогодні в багатьох її інституціях кількість жінок перевищує кількість чоловіків, що доводить, що в ООН є місце гендерному паритету.

Рада Європи. З 80-х років ХХ ст. ця організація надає допомогу та сприяння своїм членам у досягненні гендерної рівності. Її прихильність до питання гендерної рівності призвела до міцної правової та політичної структури, зокрема, найважливіших договорів. Керівний комітет з питань рівності між жінками та чоловіками (CDEG) був внутрішньою структурою Ради Європи, відповідальною за забезпечення реалізації правових положень та інших положень у сфері гендерної рівності.

Цей підхід був змінений у 2012 році, коли була започаткована Спільна програма Ради Європи про гендерну рівність. Її мета - збільшити рівень видимості та впливу стандартів гендерної рівності та сприяти їх реалізації в державах-членах, включаючи гендерну інтеграцію.

Усі 28 держав-членів ЄС належать до 47 держав-членів Ради Європи, а деякі з них мають представників у обраній комісії з гендерної рівності, на якій Європейський інститут рівності чоловіків та жінок (EIGE) має статус спостерігача.

Крім вищезгаданих є ще багато інших організацій, що прагнуть до покращення прав людини, таких як гендерна рівність. Серед них:

- Біла стрічка - це один з найбільших у світі рух чоловіків та хлопців, які працюють над тим, щоб припинити насильство щодо жінок та дівчат, сприяти гендерній рівності, здорові відносини та нове бачення маскулінності.
- Організація з безпеки та співробітництва в Європі. ОБСЄ має на меті забезпечити рівні можливості для жінок та чоловіків, а також інтегрувати гендерну рівність у політику та практику як у державах-учасниках, так і в самій Організації.
- Національна організація жінок. Фонд "Національна організація жінок" ("NOW Foundation") - це організація, яка націлена на досягнення повної рівності жінок через освіту та судові позови. Фонд зосереджується на широкому колі питань прав жінок, включаючи економічну справедливість, рівноправність оплати праці, расову дискримінацію та жіночий стан та імідж тіла.
- тощо

Отже, як бачимо світ зацікавлений у змінах, а зокрема і у позитивних змінах в політиці щодо гендерної рівності. Не може не тішити розширення можливостей для роботи для жінок на рівних з чоловіками.

Список використаних джерел:

2. <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
3. <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/gender>
4. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/institutions-and-structures/international-organizations>
5. <http://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/how%20we%20work/unsystemcoordination/data/un/projections/un-system.pdf?la=en&vs=1454>
6. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/institutions-and-structures/international-organizations>
7. <https://www.raptim.org/organizations-that-address-gender-equality/>

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Синиця А.¹³

Геополітичні аспекти енерготранзиту в регіоні Південного Кавказу

Визначальним фактором для формування внутрішнього та зовнішнього позиціонування країн регіону Південного Кавказу, що розташований на межі різних цивілізаційних моделей розвитку та знаходиться на місці перетину важливих в світовому контексті енергетичних й торговельних шляхів, є геополітичні умови. Даний регіон перебуває в епіцентрі інтересів як регіональних сусідів, так і ключових світових акторів, зокрема через доступ до багатих енергетичних ресурсів Каспію.

За даними ЕІА від 2012 р., розвідані запаси Каспійського моря оцінюють в 48 млрд барелів нафти та 8,2 трлн м³ природного газу, з них 41% та 36% нафти та природного газу відповідно залягають безпосередньо в товщі шельфу Каспію. Окрім того, Геологічна служба США припускає існування ще додаткових 20 млрд барелів нафти та 6,8 трлн м³ природного газу, що можуть бути придатними для видобутку. [1]

Не дивлячись на значний потенціал, ресурси Каспію є майже недоступними для ринків з найбільшим попитом, зокрема для європейських країн. Хоча Азербайджан, як країна з виходом до Каспійського моря та значними запасами енергетичних ресурсів, вже є важливим експортером (основний нафтопровід – «Баку-Тбілісі-Джейхан»), інші країни (зокрема, Туркменія) не мають доступу до незалежного транзитного шляху.

При цьому, ЄС все більше зацікавлений в тому, щоб збільшити обсяги закупівлі каспійських енергетичних ресурсів та, відповідно, збільшити об'єми їх транзиту саме через Південний Кавказ, передусім з метою зменшення залежності від російського газу. [2] Це шанс диверсифікувати шляхи та джерела постачання, як того вимагає Третій Енергопакет ЄС. Наприклад, зі ста відсотків спожитого в

¹³студентка 4 курсу спеціальності «Країнознавство»

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.і.н., проф. Дорошко М.С.

ЄС за 2017 рік природного газу (491 млрд куб. м) [3], 69% було імпортовано, при цьому частка Росії в структурі імпорту склала близько 40% (164,8 млрд куб. м), що робить цю країну головним постачальником газу в ЄС (на 13% більше, ніж №2 в списку – Норвегія). [4]

В цьому контексті варто згадати про ініційований європейською стороною ще в 2008 р. інфраструктурний проект – «Південний газовий коридор» [5], що покликаний зв'язати каспійські родовища та європейський ринок. Проект й досі нереалізований, і окрім власне європейських внутрішніх причин (прогнози щодо зменшення попиту на газ, перехід до альтернативних джерел), можна виділити також наступні:

- 1) політична нестабільність регіону Південного Кавказу, що є транзитним на шляху каспійських нафти та газу до Європи;
- 2) необхідність значних інвестицій для будівництва трубопроводу;
- 3) протидія з боку Росії, в тому числі й через власні проекти – «Північний потік-2», «Турецький потік» та «Південний потік»;
- 4) правовий статус Каспійського моря, який довгий час залишався неврегульованим, що блокувало розробку шельфових родовищ та прокладання трубопроводів його дном.

Однак, 2 серпня 2018 р. в м. Актау, після більш як двох десятиліть перемовин, п'ять прикаспійських країн (Азербайджан, Іран, Казахстан, Росія і Туркменія) підписали угоду, що вирішила міжнародно-правовий дискурс навколо статусу Каспійського моря, по-різному класифікувавши його водну поверхню (як море) та дно (як озеро). Попри велику кількість питань до угоди та необхідність додаткових домовленостей, вона дає можливість на рівні двосторонніх перемовин вирішувати питання видобутку ресурсів поза територіальними водами країн та на таких же умовах будувати трубопроводи. Це може дати поштовх до активних дій щодо Транскаспійського трубопроводу з Туркменії до Азербайджану, проти якого давно виступає Росія. [6]

З огляду на масштабність Південного газового коридору, Транскаспійський трубопровід може стати заключною частиною цього проекту,

адже Азербайджан, в міру нестачі власних енергетичних ресурсів на експорт для економічної доцільності проекту, зацікавлений у налагодженні експорту енергоносіїв з країн Центральної Азії (та, можливо, Ірану) до Туреччини та до Європи через систему власних трубопроводів – через ланцюг «Баку-Тбілісі-Ерзурум», TANAP (Trans Anatolian Pipeline) та запланований TAP (Trans Adriatic Pipeline), що й складають разом Південний газовий коридор. Варто зазначити, що за реалізації Південного газового коридору свій статус транзитної країни посилить Грузія, що означає додаткові грошові надходження, посилення енергетичної безпеки та значення в регіоні. Однак, виключеною із транзитного ланцюга є та буде Вірменія, що переважно справедливо і в контексті інших транспортних проектів в регіоні Південного Кавказу (наприклад, залізниця Баку-Тбілісі-Карс).

Отож, хоча й побудова Південного газового коридору виглядає малоімовірною через зниження європейського попиту та «зелені» тренди в світовій кон'юнктурі, а також економічну та геополітичну конкуренцію з боку Росії, останні події, а саме підписання Конвенції щодо статусу Каспійського моря, а також візит канцлерки ФРН Ангели Меркель в серпні 2018 р. до всіх трьох країн Південного Кавказу та висвітлення, серед інших тем, питань енергетики, вказують на вірогідність того, що транзитна роль Південного Кавказу може посилитись шляхом реалізації інфраструктурних проектів та збільшення видобутку каспійських енергоносіїв.

Список використаних джерел

1. Oil and natural gas production is growing in Caspian Sea region [Електронний ресурс] // U.S. Energy Information Administration. – 2013. – Режим доступу: <http://bit.ly/2zXEnIA>.
2. The Strategic Importance of the Caspian Sea [Електронний ресурс] / Stratfor // Stratfor. – 2014. – Режим доступу: <http://bit.ly/2TeqBu7>.
3. Quarterly Report Energy on European Gas Markets [Електронний ресурс] // European Commission, Directorate-General for Energy, Market

- Observatory for Energy. – 2018. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/quarterly_report_on_european_gas_markets_q4_2017_final_20180323.pdf.
4. Czajkowski M. The 2017 European gas market in 10 charts [Електронний ресурс] / Mateusz Czajkowski // Energy Insights by McKinsey. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mckinseyenergyinsights.com/insights/the-2017-european-gas-market-in-10-charts/>.
 5. Communication from the Commission of the European Parliament, the Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Second Strategic Energy Review – An EU Energy Security and Solidarity Action Plan [Електронний ресурс] // European Commission. – 2008. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008DC0781>.
 6. Khrennikova D. Caspian Sea Breakthrough Treaty Set to Boost Oil, Pipeline Plans [Електронний ресурс] / D. Khrennikova, A. Shahla // Bloomberg. – 2018. – Режим доступу: <https://bloom.bg/2K5nkZL>.

*Н.О. Рубаняк*¹⁴

Сирійська проблема крізь призму національних інтересів Туреччини

Сирійська криза – яскравий приклад складності постбіполярного світу. Аби зрозуміти логіку та динаміку сучасного сирійського конфлікту, розглянемо внутрішньополітичні та міжнародно-політичні обставини, що визначають характер і параметри сучасної сирійської проблеми.

Насамперед, зазначимо, що Сирія в ХХ столітті – це боротьба проти

¹⁴ Студент спеціальності 052 Політологія
МНУ ім. В. О. Сухомлинського,
Науковий керівник – д.політ.н., доц. Седляр Ю. О.

французького панування, участь в іраксько-іранській війні, збройні конфлікти з Ізраїлем. Тому з огляду на такі історичні традиції не дивно, що в 2011 році в цій країні спалахнула громадянська війна. Безробіття, корупція і брак політичної свободи, політичні репресії – ось головні каталізатори такого сплеску, проте лейтмотивом сьогоднішньої ситуації стала все ж міжнародно-політична обставина - непрозора ядерна програма, що призвела до застосування проти Дамаску політики жорстких санкцій.

Геополітична присутність в цьому конфлікті інших країн ще більше загострила сирійську кризу. Але зупинимо свою увагу саме на позиції Туреччини щодо сирійського врегулювання, яка як регіональна держава визначає багато у чому сучасну сирійську ситуацію.

Якщо прослідкувати історичну ретроспективу сирійсько-турецьких відносин, то їхнє загострення почалося ще в 1939 р., коли Туреччиною було анексовано сирійську провінцію Хатай, далі ескалація посилювалася різними позиціями у водокористуванні, підтримкою Сирією курдів і загалом антагоністичними національними інтересами зорієнтованої на Захід Туреччини та Сирії, що перебувала у сфері впливу Радянського Союзу.

Із завершенням біполярності розбіжності між Туреччиною та Сирією стали не настільки очевидними. У 1999 р. був підписаний Аданський договір, що ознаменував перехід до співпраці в сфері безпеки, а прихід до влади в Туреччині в 2002 році Ісламської Партії Справедливості та Розвитку на чолі із Р.Т. Ердоганом ще більше посилив турецький вплив в Арабському світі. За таких обставин Туреччина навіть проявила себе як посередник на мирних переговорах між Сирією та Ізраїлем за контроль над Голанськими висотами [1].

2003 рік став ще більш переломним в покращенні взаємовідносин, оскільки відмова Туреччини від вторгнення коаліційних сил в Ірак стала показовою для Сирії в плані засвідчення самостійності турецького керівництва в зовнішній політиці. Кінець 2004 р. ознаменувався обмінами візитів на високому рівні, що призвело до підписання Договору про вільну торгівлю між Туреччиною та Сирією і започаткування двостороннього співробітництва у військовій сфері.

З цього часу турецький експорт зріс з 281 млн. до 1845 млн. доларів.

Але з початком у середині березня 2011 р. внутрішньополітичного конфлікту в САР, що швидко переріс у повномасштабну громадянську війну з перманентним залученням як геополітичних (США і Росія), так і провідних регіональних гравців, офіційна Анкара стала на бік так званої «поміркованої опозиції» режиму Б.Асада й матеріально та фінансово підтримала «Вільну сирійську армію». Як наслідок, протягом лише 2012 р. у турецько-сирійських відносинах виникало кілька *causae belli*.

Нове погіршення стосунків почалося через невдоволення Р.Т. Ердогана негуманним поведінням сирійського уряду по відношенню до своїх громадян та відповідною міграцією тисячі сирійських біженців до Туреччини. «Яблуком розбрату» стало і збиття сирійцями турецького військового навчально-тренувального літака в 2012 р. З тих пір Туреччина підтримує сирійську опозицію, але по суті використовує її для того, аби стримувати курдські загони та довгостроково закріпити свій вплив на півночі Сирії, передусім у регіоні Афрін, де Анкара почала свою військову операцію. Також на порядку денному питання щодо створення поблизу кордону буферної зони в 30 км., що відсуне місце дислокації курдів.

Наразі ж Туреччина контролює райони навколо міст Ель-Раї, Ель-Баб та Джараблус - тобто прикордонну зону, яку вона та дружні до неї повстанці відбили у Ісламської держави в результаті першої транскордонної воєнної операції "Щит Євфрату", яка завершилась у березні 2017 р. [2].

На думку багатьох політологів, найвірогіднішим сценарієм вирішення сирійської кризи стане перемога Б.Асада, оскільки непідконтрольним йому залишається тільки Ідліб. Проте це й не означає остаточного розв'язання даної проблеми і партизанські рухи та локальні збройні сутички продовжуватимуться за підтримки тієї ж Анкари, адже навряд чи Ердоган допустить, аби курди базувались на сході Сирії, де наявна велика концентрація нафтових родовищ.

Тому з огляду на все вищевикладене, можна констатувати, що навряд чи сирійське питання найближчими роками вдасться ефективно врегулювати,

оскільки для цього треба не тільки завершити громадянську війну, а й врахувати антагоністичні інтереси всіх геополітичних гравців у сирійському конфлікті.

Список використаних джерел:

1. Туреччина-Сирія: від панібратства до відкритого протистояння [Електронний ресурс]: . – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/туреччина-сирія-від-панібратства-до-відкритого-протистояння/a-16292062> (17.10.2018)
2. Яка мета Туреччини в Сирії? [Електронний ресурс]: . – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/яка-мета-туреччини-в-сирії/a-43063101> (15.10.2018)
3. Syria faces perpetual war unless Russia extends ceasefire, France warns [Електронний ресурс]: . – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/24/syria-war-unga-france-warning-russia-extend-ceasefire> (09.10.2018)

Гоч .Д.П

Американсько-китайські торговельні війни в контексті боротьби за лідерство в атр

Протистояння Сполучених Штатів Америки та Китайської народної республіки на економічному та торговельному підґрунті є не лише вагомим чинником впливу на власне міждержавні відносини, але й показником зміни та боротьби за політичне лідерство між країнами в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Ніколи раніше Китай ще не почувався настільки впевненим на міжнародній арені як зараз, адже ВВП цієї держави лише за останні 17 років збільшилося у 9 разів, а їхня економіка є другою у світі за величиною. Звичайно, ці зміни були би неможливими без прямої участі США, що у 2001 році обабіч ЄС все ж погодились на приєднання Китаю до СОТ, безперечно прискоривши розвиток країни, надавши необхідні виходи на нові ринки. [1]

Співпраця держав була вигідною для обох сторін, та з приходом адміністрації Дональда Трампа політичні настрої та пріоритети Америки кардинально змінилися, спричинивши ряд невіправних наслідків, серед яких і торгівельна війна з КНР. Важливо зазначити, що нові митні тарифи теперішньої влади є закономірними та превентивними, такими, що будуть запобігати економічному збагаченню головного конкурента США на міжнародному ринку – Китаю, адже наслідки домінування КНР у світовій економіці можуть бути надзвичайно серйозними та непоправними для США, аж до втрати світового лідерства в економічній сфері. Сам президент США запевняє, що у разі припинення Китаєм піратства у сфері інтелектуальної власності, викрадання та незаконне отримання новітніх технологій, обмеження доступу США до власного ринку, маніпулювання валютою, то країни можуть повернутися до «торговельного миру». В той же час, торгівельна війна впливає і на загострення стосунків з Європою, бо ж сам Трамп потурає європейській дискримінаційній економічній політиці щодо імпорту американських автомобілів. Аналогічна проблема виникла і у відношенні Мексики, Канади та будь-якої іншої країни. [2] Звичайно, такі заяви можуть здатися дещо різкими, особливо зважаючи на попередню «м'яку» політику адміністрації Обами, проте Трамп, очевидно, вважає по-інакшому, не концентруючись лише на Китаї, проте безперечно надаючи проблемі торгівлі з Пекіном вирішального значення.

Хоча сама нова адміністрація зазначає для загалу, що накладення нових митних тарифів на продукцію китайського виробництва є лише засобом «збалансування», бо ж США відчуває найбільший глобальний торговий дефіцит з боку Китаю – 374 млрд. дол., [1] очевидним є той факт, що Пекін сприймає такі дії крізь призму глобальнішу та масштабнішу. Спостерігаючи за новими кроками адміністрації Трампа – налагодження дружніх стосунків Америки та Тайваню та обговорення накладення нових санкцій через питання уйгурців, Китай починає остерігатися амбітності США, не лише щодо Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, а стосовно світу в цілому. [3]

Окрім економічного зросту Пекіну, адміністрацію Трампа непокоять

більше питання демократизації та приватної власності у Китаї. Оскільки послаблення впливу в регіоні для США може фактично означати поширення китайських «контр-цінностей», з'являються нові й нові спроби зупинити нове поширення комунізму в регіоні, що може відбутися через те, що країна з комуністичним режимом, власне КНР, насправді вдало торгує та має успішну економіку. Деякі дослідники зазначають, що торгова війна між державами можливо є першою ластівкою нової «холодної війни». Загалом, визначальною рисою політики США завжди було підтримання особливо дружніх відносин із країнами, що поділяють їх основні цінності: Канада, Мексика (НАФТА), ЄС, Південна Корея, а в разі встановлення режиму, що не влаштовував США, вони завжди були готові втрутитися, як це було під час Корейської чи В'єтнамської війни. [4] Не винятком може стати й ця торгова війна: консолідація торгівельних партнерів Вашингтона вже почалася.

Ще один факт, що свідчить про загострення стосунків між державами не лише на економічному, а й на політичному рівні є виключення Китаю з RIMPAC[5] – найбільших у світі міжнародних військово-морських навчань, що залучають країни Атлантично-Тихоокеанського регіону та є стратегічно важливими для Пекіну. Такий крок прийняла адміністрація Дональда Трампа вмотивована стратегією Китаю з оборони 2015 року, у якій буквально йдеться: «Щодо територіального суверенітету і морських прав та інтересів Китаю, деякі з власних морських сусідів почали провокаційні дії і посилили свою військову присутність на китайських рифах та островах, які вони нелегально окупували. Деякі інші країни також втручаються у справи Південно-Китайського моря; деякі провадять повітряне та морське спостереження та розвідку в Китаї. Таким чином, основним завданням Китаю є захист своїх морських прав та інтересів.»[6]

Тим не менше, вже зараз бачимо невіправні наслідки такої агресивної економічної політики уряду Трампа, серед яких: погіршення стосунків не лише з Китаєм, а й з ЄС; підвищені затрати на виробництво у США, а також гіпотетичне підвищення цін на товари, які виготовляються з китайської сировини.[7] На думку авторитетних джерел, сам американський президент

робить такі радикальні кроки лише з метою підвищення власного авторитету для подальших виборів. [8]

Отже, незважаючи на протекціоністські наміри Трампа та його політику, що, здавалося би, мала захищати американський ринок, на жаль, очевидно, що торгова війна лише підриває міжнародний статус США, як першої у світі економіки. Тим не менше, війна є також наслідком суперництва за домінування в регіоні, яке спричинене не лише початково відмінними цивілізаційними рисами, а й також очевидними прогалинами в розумінні потреби співпраці з боку адміністрації Трампа, що намагається вибудувати самостійницьку домінуючу політику, залучаючи до торгових війн і інших держав-партнерів.

Список джерел:

1. Vice President Mike Pence's Remarks on the Administration's Policy Towards China October 4 Event [Електронний ресурс] // Hudson University. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hudson.org/events/1610-vice-president-mike-pence-s-remarks-on-the-administration-s-policy-towards-china102018>
2. Chu B. Trump's trade war with China will affect all of us – this is how [Електронний ресурс] / Ben Chu // Independent. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.independent.co.uk/voices/trump-china-trade-war-tariffs-us-metal-europe-uk-effect-a8543136.html>.
3. Fifield Anna. China thinks the trade war isn't really about trade [Електронний ресурс] / Anna Fifield // The Washington Post. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/china-thinks-the-trade-war-isnt-really-about-trade/2018/09/23/67c7b0ec-bb51-11e8-b1c5-7a2126bc722c_story.html?utm_term=.76e48770c8b1.
4. Lin Z. US-China trade war is really a clash of civilisations and ideologies [Електронний ресурс] / Zhang Lin // South China Morning Post. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.scmp.com/economy/china->

[economy/article/2168492/us-china-trade-war-really-clash-civilisations-and-ideologies](https://www.washingtonpost.com/economy/article/2168492/us-china-trade-war-really-clash-civilisations-and-ideologies)

5. Ryan M. Pentagon disinvites China from major naval exercise over South China Sea buildup [Электронный ресурс] / Missy Ryan // The Washington Post. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/pentagon-disinvites-china-from-major-naval-exercise-over-south-china-sea-buildup/2018/05/23/8aea6f04-5ea1-11e8-b2b8-08a538d9dbd6_story.html?utm_term=.c3437d514a05
6. China's Military Strategy [Электронный ресурс] // The State Council of People's Republic of China. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: http://english.gov.cn/archive/white_paper/2015/05/27/content_281475115610833.htm.
7. Bryan B. Trump's trade war is starting to whack car companies like Ford, Honda, and BMW [Электронный ресурс] / Bob Bryan // Business Insider. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.businessinsider.com/trump-tariff-china-trade-war-ford-bmw-automakers-pain-2018-9>
8. Trade wars, Trump tariffs and protectionism explained [Электронный ресурс] // BBC. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/world-4351209>

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

*Журавель А.**

Transboundary cybercrime and international regulation of responsibility

The new era of social communications via information technology systems has created a spectrum of new institutes which were not known to international community in earlier ages. The dissemination of high technology has made available access to Internet from any spot of the globe simultaneously posing some threats to cybersecurity of States and private actors. Cybercrime is one of such undesirable consequence which may be defined as a certain violation of law by the means of computer or computer related technology.

Cybercrime has some distinctive features that distinguish it from all other types of crime. One of the most important is there is a clear tendency of transboundary character of cybercrime as it is committed in cyberspace where there are no limitations, no borders or national restrictions. Moreover, if such embedded in state system they are likely to be circumvented by offenders. Extraterritorial nature of cybercrime makes it more difficult to be revealed and poses new challenges for governmental and law-enforcement, as well as judiciary authorities and international organizations in the field of efficient management of the mechanism of responsibility for such violations. We may even say that cybercrime is “anti-spatial”, is committed in virtual reality and usually expands on citizens of different countries notably if an infringement is of a large scale.

There exist several ways of international cooperation concerning cybercrime. The first approach to regulation of cybercrime responsibility on international level is international agreement, such as the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (UNTOC) and its three protocols, or regional conventions, such as the Inter-American Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, the European

* Student of 4th year, specialization “International Law”

Institute of international relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Research Advisor: Ihor Mykolayovych Zabara, PhD, assistant professor of International Law Department

Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters and the Council of Europe Convention on Cybercrime. [1] All these international documents specify that the major approach to such crimes must be mutual legal assistance in all spheres. That is the only efficient way of cooperation against cyber threats and criminal offence.

Wall in 2005, raised questions about what we understand by the term “Cybercrime,” arguing that the term itself does not actually do much more than signify the occurrence of an illicit behavior that is mediated by networked computers and not just related to computers [2]. Over more than 10 years later, after his publication, many countries still have very vague concepts in their national legislation regarding cybercrime [3].

Vide juridique in national orders concerning regulation of cybercrime impedes international cooperation in this sphere. As the parties to an agreement must have equivalent or similar definitions and reglamentation of cybercrime to make extradition and punishment available, there is still a huge problem of definition and classification of different types of cybercrime. There should be taken into account various criteria including the gravity of the offence, the scope of harmful influence, damages, hypothetical delayed impact on cybersecurity systems of private entities and the State as well. The unique character of cybercrimes makes it one of the most dangerous types of crime in the modern world as it becomes more and more dependent on information technology and computer systems.

In that regard international cooperation is designed to facilitate and improve the institute of responsibility for cybercrime. Moreover, it is an indispensable mechanism of punishment because cybercrime is mostly (50-100%) committed on the international level, with no regard to borders or State power [4].

Concerning this issue, the CoE Convention [5] on cybercrime has established an efficient mechanism of cooperation between the members of Council of Europe, and some other states such as USA, Canada, Japan, Israel, Australia, Argentina etc.

There are three main points to be distinguished in the light of this Convention.

1. Members are supposed to provide cooperation in international investigation to the widest extent possible.

2. General principles apply also in any investigation where evidence in electronic form needs to be collected (even if the crime is of conventional nature).

3. These provisions of international cooperation do not substitute provisions of other international agreements dedicated to mutual legal assistance and extradition or relevant provisions of domestic law. Thus, the European Convention on Cybercrime does not intend to create a separate legal regime on mutual assistance.

What is extremely important is that this Convention obliges countries to adopt the laws and other measures that may be necessary to ensure that the criminal offences established in accordance with Articles 2 through 11 are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, which include deprivation of liberty. This means that States parties to this Convention all have relevant articles defining several types of cybercrime and the punishment for them. This harmonization of national legislation allows state bodies to conduct productive investigations with a reasonable time-frame.

Therefore, the cooperation between the States parties to this Convention facilitates procedures of criminal investigation and punishment in the cybercrime sphere which allows Ukraine to cooperate and interact with foreign States. This activity may help us transform and improve the existing approach of investigation on the national level as well as gain precious experience from other countries concerning combating illicit behavior in cyberspace.

References:

1. Understanding cybercrime: phenomena, challenges and legal response. Prof. Dr. Marco Gercke, ITU Telecommunication Development Bureau. (p. 267) Access: www.itu.int/ITU-D/cyb/cybersecurity/legislation.html
2. Wall, D.S. (2005/15) 'The Internet as a Conduit for Criminals', pp. 77-98 in Pattavina, A. (ed) Information Technology and the Criminal Justice System, Thousand Oaks, CA: Sage (p.2).
3. Jahankhani, Hamid & Al-Nemrat, A & Hosseinian-Far, Amin. (2014). Cyber crime Classification and Characteristics (p. 149-164).
4. Comprehensive Study on Cybercrime, Draft, February 2013, United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna (p. 5) Access:

[https://www.unodc.org/documents/organized-crime/UNODC CCPCJ EG.4 2013/CYBERCRIME STUDY 210213.pdf](https://www.unodc.org/documents/organized-crime/UNODC_CCPCJ_EG.4_2013/CYBERCRIME_STUDY_210213.pdf)

5. Council of Europe Convention on Cybercrime Budapest, November 23, 2001.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Міліцина К.¹⁵

Assessing the similarity of goods: trademark case law

The list of goods and / or services in respect of which the registration is sought is one of two elements which define the scope of trademark protection together with mark's image. The terms 'trademark' and 'mark' are used interchangeably for the purposes of this article. The relevance of the list is determined by the following factors.

Firstly, it serves as the ground for refusal of trademark registration.

Secondly, a trademark owner has the exclusive right to exclude third parties' use of any signs (whether registered or not) falling within the scope of protection of the trademark in question and to preclude the possible infringements. This provision is envisaged under Article 16.1. of the TRIPS Agreement [1] and implemented at the national level of WTO members. The application of this Article is subject to following test: 1) the owner; 2) the exclusive right to prevent others from using infringing similar or identical signs; 3) the likelihood of confusion; 4) the usage in the course of trade; 5) infringing or allegedly infringing identical or similar signs; 6) infringing or allegedly infringing identical or similar goods or services.

The given paper focuses on the criteria which are applied to assess similarity of goods according to the case law. However, we should take note of the following fact. As the result of connection and dependency of all above-indicated test questions, they should be applied globally, not separately.

The crucial characteristics for establishing similarity of goods comprise such features as: nature of goods; purpose of goods' use; method of use; complementary goods or services; competition; distribution channels; and public's perception. Blurred boundaries between these features make it difficult to draw a line between them. Nonetheless, they serve as guidance for judges and parties to a dispute.

¹⁵ Студентка 2 курсу магістратури спеціальності «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник: Новосельцев І.І., доктор права (Франція), к.ю.н. (Україна), ас.

The abovementioned factors were introduced or reaffirmed in Case C-39/97 *Canon* [1998] ECR I-5507, paragraphs 23, 26 to 30 [2]; Case T-361/11 *Hand Held Products, Inc. v Office for Harmonisation in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (OHIM)* [2012] EGS, paragraph 39 [3]; Case T-443/05 *El Corte Inglés v OHIM – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños)* [2007] ECR II-2579, paragraph 37 [4]; Case T-162/01 *Laboratorios RTB v OHIM – Giorgio Beverly Hills (GIORGIO BEVERLY HILLS)* [2003] ECR II-2821, paragraphs 30 to 33 [5]; Case T-647/11 *Asos plc v. OHIM, Roger Maier intervening* [2014] ECR II-(GC, Apr. 29, 2014), paragraphs 22 and 43 [6] etc.

Another wording was applied in *Advance Magazine Publishers, Inc. and Anr. vs M/S. Just Lifestyle Pvt Ltd* case (India) mentioning ‘nature of goods/services, trade connection, customer base, source of revenue generation, etc.’ [7]

If we look deeper into the case law, we will find the approach of Jacob J in the landmark case *British Sugar Plc. vs. James Robertson & Sons Ltd* (United Kingdom, England and Wales). In 2016 the Indian Court referred to it as the ‘business and practical test’ [7]. The British Sugar decision provides us with the following factors: uses; users; physical nature of goods; trade channels; competitiveness. In addition, it adds that in the case of self-serve consumer items, one should pay attention where in practice they (goods) are respectively found or likely to be found in supermarkets and in particular whether they are, or are likely to be, found on the same or different shelves [8].

This decision was to some extent challenged by *Sarika Connoisseur Cafe Pte Ltd v Ferrero SpA* case of 2012 (Singapore). The Court established that in the British Sugar decision the comparison was drawn between actual products. However, the Judges were of the view that they should assess similarity having regard to the earlier trademark’s specification of the registration. Consequently, “many of the British Sugar factors may not be applicable... In so far as the specification of the “Nutella” mark extends to products which have not yet been produced by the Respondent, then the British Sugar factors may not be entirely helpful in the conduct of the similarity analysis” [9].

An average consumer test defining the nature of potential purchaser is another important factor which ought to be taken into account. Judges tend to conduct an

examination of similarity of goods whether particular goods belong to the category of everyday items or require special knowledge and competence on the part of customers. When a product is considered to be a highly technical one, then it will be unlikely that its potential purchasers will be misled given their level of awareness. This criterion may overlap with target audience, users; physical nature of goods; trade channels; competitiveness.

At the same time the mere fact that the goods belong to the same class of the Nice Classification does not make them similar.

It is worth noting that a weak link in ascertaining similarity between goods may be compensated by a greater degree of similarity between the marks. Moreover, the more distinctive the trademark is, the fewer arguments the party has to produce as to the similarity of goods.

It should be stated that the identity / similarity of marks and identity / similarity of goods should lead to confusion. Then it will be qualified as an infringement. Usually, the existence of mere association by the consumers between the mark and the sign will be considered by the court as insufficient.

Finally, the parties to a dispute ought to be cognizant of the importance of evidence they submit for the court's consideration. For example, the Court of Justice of the European Union tends to declare the evidence which appear at the stage of proceedings in the CJEU for the first time as inadmissible ones. In any such case the court may render the decision on the basis of the previously submitted evidences. In our opinion, a British court would rather base its decision on the legislative provisions and on the basis of the case-law findings than take into account the evidences submitted during or before proceedings.

Therefore, the right question to be posed to the trademark experts is the question whether the similarity of goods is the question of law or is the question of fact?

We will try to find the appropriate answer in our future papers on the matter.

Reference list:

1. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, 1994.
[Electronic resource]. – Mode of access:
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf.

2. C-39/97 - Canon Kabushiki Kaisha v Metro-Goldwyn-Mayer, 1998. [Electronic resource]. – Mode of access:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=C7BFE99B5D2D73AEDA3BD0253C9B3D95?text=&docid=44123&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3390032>.
3. T-361/11 - Hand Held Products v OHMI - Orange Brand Services (DOLPHIN), 2012. [Electronic resource]. – Mode of access:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=125010&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3390307>.
4. T-443/05 - El Corte Inglés v OHMI - Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños), 2007. [Electronic resource]. – Mode of access:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=62405&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3390720>.
5. T-162/01 - Laboratorios RTB v OHMI - Giorgio Beverly Hills (GIORGIO BEVERLY HILLS), 2003. [Electronic resource]. – Mode of access:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48488&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3390986>.
6. T-647/11 - Asos v OHMI - Maier (ASOS), 2014. [Electronic resource]. – Mode of access:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=151341&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3391626>.
7. Advance Magazine Publishers, Inc. and Anr. vs. M/s. Just Lifestyle Pvt. Ltd., 2016. [Electronic resource]. – Mode of access:
<https://indiankanoon.org/doc/11790176/>.
8. British Sugar Plc v James Robertson & Sons Ltd, 1996. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Ch/1996/387.html>.
9. Sarika Connoisseur Cafe Pte Ltd v Ferrero SpA, 2012. [Electronic resource]. – Mode of access:
[https://www.aseanip.org/Portals/0/ASEAN%20Case%20Laws/Singapore/Sarika%](https://www.aseanip.org/Portals/0/ASEAN%20Case%20Laws/Singapore/Sarika%20v%20Ferrero%20SpA.pdf)

20Connoisseur%20Cafe%20Pte%20Ltd%20v%20Ferrero%20SpA%20[2013]%20
1%20SLR%200531.pdf.

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

*Білоган А. *16*

Стан і перспективи співробітництва України з Європейським банком реконструкції та розвитку

Для розвитку економіки кожної країни недостатньо використовувати власні ресурси, тому постає потреба у залученні іноземних. Унаслідок цього виникають взаємовідносини з міжнародними фінансовими інституціями. Серед них провідну роль в Україні займає Європейський банк реконструкції і розвитку. На відміну від інших міжнародних фінансових інституцій його діяльність зосереджується насамперед на підтримці економічних та структурних реформ у найважливіших секторах української економіки, кредитування приватного сектору та об'єктів ключової інфраструктури[3].

Загалом за весь час роботи ЄБРР в Україні було профінансовано 406 проектів на загальну суму 12,564 млрд. євро[1].

ЄБРР працює лише на комерційних засадах і, на відміну від МВФ, надає лише цільові кредити під конкретні проекти приватним і державним структурам на потреби розвитку економіки. Декілька років назад 60% позичкових засобів спрямовувалися у приватний сектор і 40% – у державний. Наразі ситуація дещо змінилася: приватний сектор становить 44%[1].

Поточний портфель інвестицій складає 3,643 млрд. євро. Домінуючою є інфраструктурна сфера, на яку припадає 35% позик (1,275 млрд. євро). Пріоритетним напрямом залишаються енергетика та промисловість разом із сільським господарством та комерцією, сума проектів яких становить 2 млрд. євро, що відповідає 55% кредитного портфеля. Решта 11%, або 400 млн. євро припадає на

¹⁶ * Студентка 2 курсу відділення «Міжнародні економічні відносини»

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: Відякіна М.М., к.е.н., доц. кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

фінансову сферу[1].

Динаміка інвестування і кількість проектів ЄБРР в Україні за 2011–2017 рр.

Роки	Кількість проектів	Сума інвестицій, млн. євро
2011	40	1019
2012	35	934
2013	31	798
2014	36	1210
2015	29	997
2016	27	581
2017	27	740

Джерело: [1].

Втім інвестування і кількість проектів не демонструють стабільної позитивної динаміки. За підсумками оцінювання поточного стану співробітництва України з ЄБРР можна визначити ключові чинники, які обмежують розкриття потенціалу результативного співробітництва:

- 1) Тривала стагнація реального сектору економіки в умовах відсутності дієвих реформ зумовила глибокий економічний спад.
- 2) Посилення дестабілізуючого ефекту політичної напруженості.
- 3) Нерозвиненість внутрішнього ринку[3].

У 2018 році в Україні заплановано близько 25-30 нових проектів фінансування. Із зазначеної кількості три-чотири проекти на 100-200 млн. євро будуть реалізовані в транспорті та інфраструктурі [2]. Також у жовтні 2018 року Рада директорів Європейського банку реконструкції і розвитку затвердила нову стратегію для України, в якій визначені пріоритети діяльності банку в країні на наступні п'ять років. Нова середньострокова стратегія замінює собою пакети кризового реагування, які реалізовувалися в Україні з 2014 року з урахуванням волатильності її політичного та макроекономічного середовища.

У новій стратегії для України визначені операційні та стратегічні пріоритети ЄБРР: приватизація, комерціалізація і краще управління в державному секторі;

енергетична безпека та енергоефективність; зміцнення банківського сектора і розвиток ринків капіталу[2].

Для українського уряду пріоритетним у співпраці з ЄБРР залишається збереження тенденцій зростання економіки, яка за підсумками 1 кварталу 2018 року продемонструвала +3,1%. Так само в центрі уваги вже започатковані зміни в системі освіти, охорони здоров'я, пенсійній сфері, державному управлінні, антикорупційній політиці.

Підсумовуючи, зазначимо, що Україна є привабливим об'єктом для інвестицій ЄБРР, входячи у трійку лідерів реципієнтів кредитів. Однак не варто сподіватись на суттєву тривалість встановленої тенденції без вжиття термінових заходів щодо залучення фінансування, а все ж потрібно створювати максимально зручні умови для інвестування. Не останню роль у цьому процесі відіграє забезпечення політичної та законодавчої стабільності. Подальше співробітництво з ЄБРР забезпечить Україні стабільне зростання, притік інвестицій та визнання країни державою з привабливим інвестиційним кліматом.

Список використаних джерел

1. European Bank for Reconstruction and Development [Електронний ресурс] // ebrd.com. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ebrd.com/ukraine.html>.
2. РБК - Україна [Електронний ресурс] // rbc.ua. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rbc.ua/rus/tag/ebrr-28042015>.
3. Аврамчук В.А., Сухий О.В. Стан та перспективи взаємовідносин України та Європейського банку реконструкції і розвитку(ЄБРР) [Електронний ресурс]/ Економіка і суспільство – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/163.pdf
4. Вербіцька І.І. Європейський банк реконструкції та розвитку як ключовий фінансовий партнер України [Електронний ресурс] / Економіка і суспільство – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1494080740432/politekonomiya/mistse_perspektivi_ukrayini_svitoviy_ekonomitsi.

Оцінка ефективності спільної комерційної політики єс

ЄС є найбільшим торговельним блоком у світі. Проте, приєднуючись до ЄС, комерційна політика його нових членів має підпорядкуватися спільній комерційній політиці ЄС [1]. Постає питання: чи може ЄС, виступаючи як єдиний блок, домовитись про кращі торговельні умови, ніж його члени змогли б, якби вони виступали самостійно? Щоб дати відповідь на це питання, в цій роботі ми розглядаємо, як вступ до ЄС впливає на торговельні відносини його нових членів з країнами, з якими у них до вступу в ЄС існували індивідуально укладені торговельні угоди. Актуальність цієї теми зумовлюється останніми подіями, що відбуваються в ЄС: вийшовши з ЄС, Великобританія буде укладати нові торговельні угоди зі своїми партнерами на своїх власних умовах; з іншого боку, за сценарію потенційного вступу до ЄС, Україна почне торгувати зі своїми партнерами на умовах ЄС.

Щоб дослідити це питання, ми застосовуємо панельну регресію [2], що дозволяє нам оцінити ефект заміни країною власної комерційної політики спільною комерційною політикою ЄС (пояснююча змінна) на її торгівлю з країнами, з якими у неї раніше були індивідуальні торговельні угоди (пояснювальна змінна). Оскільки метою комерційної політики є отримання доступу на внутрішні ринки інших країн, на нашу думку найбільш індикативною пояснювальною змінною для виявлення ефекту, що є предметом дослідження, є експорт. Будуємо наступну модель:

$$\ln ex_{it} = \alpha_0 + \alpha_i + \alpha_t + \beta \ln y_{it} + \gamma EU$$

Змінні, що використовуються в цій моделі, є наступними (в дужках – джерела, з яких вони взяті):

- ex – сума експорту нового члену ЄС до всіх країн, за якими у нього раніше були індивідуальні торговельні угоди, млрд. дол. США (UN Comtrade) [3];

* Студент 6-го курсу кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.е.н., доцент Поліщук Л.С.

- y – ВВП в поточних цінах, млрд. дол. США (змінна NGDPD з WEO) [4];
- EU – булева змінна, яка приймає значення 1 коли країна приєднується до ЄС, чи 0, коли вона торгує на своїх власних умовах [5];
- i, t – субіндекси для позначення країни та періоду часу, відповідно.

Коефіцієнти α у моделі відповідають фіксованим ефектами країни і часу, коефіцієнт β відповідає контрольній змінній, а коефіцієнт γ відповідає прийняттю спільної комерційної політики ЄС. До вибірки входять 353 спостережень про торгівлю для 14 країн за період 1990-2017 рр. Цими країнами є нові члени ЄС, що приєдналися в ході розширення 1995 р. (Австрія, Фінляндія і Швеція), східного розширення 2004 р. (Естонія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чеська Республіка), окрім Кіпру та Мальти, які не мали угод з партнерами поза ЄС до вступу, розширення 2007 р. (Болгарія і Румунія) та Хорватія у 2013 р. Найчастіше за все, до вступу в ЄС ці країни мали індивідуальні торговельні угоди з Туреччиною, Ізраїлем, країнами ЄАВТ та балканськими країнами. Після вступу, вони починають торгувати з ними за відповідними торговельними угодами ЄС.

Результат оцінки моделі наведені в Таблиці 1:

Таблиця 1

Оцінка економетричної моделі

	Параметр	Стандартна похибка	t -статистика	p -значення	Довірчий інтервал
$\ln(y)$	1,0698	0,2326	4,6001	0,0000	(0,6122 1,5274)
EU	0,2575	0,1061	2,4278	0,0158	(0,0488 0,4663)
F-test	12,705				
obs.	353				

Результати оцінки коефіцієнту γ вказують на те, що країни експортують в середньому на 29,4% більше до країни, з якими у них раніше були індивідуальні

торговельні угоди, коли вони торгують на умовах спільної комерційної політики ЄС. Ця оцінка є статистично значущою, тобто спільна комерційна політика є більш ефективною, ніж індивідуальна комерційна політика. Модель вище інтерпретуються використовуючи методику інтерпретації коефіцієнтів в логарифмічно-лінійних моделях [6].

Таким чином, можна зробити висновок, що, разом, члени ЄС володіють більшою переговорною силою і можуть домовитися про більш вигідні умови торгівлі з іншими країнами, ніж вони могли б, якби вони виступали самостійно.

Список використаних джерел

1. Summaries of EU Legislation: Common commercial policy : [електронний ресурс] // EUR-Lex. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aa20000>
2. Golberg M.A. Introduction to regression analysis : [електронний ресурс] / M.A. Golberg, H.A. Cho // Wessex Institute of Technology, WIT Press, Ashurst. – 2010. – 436 pp. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/264700780>
3. United Nations commodity trade statistics database : [база даних] // United Nations. – 2018. – Режим доступу: <http://comtrade.un.org>
4. World economic outlook database : [база даних] // International Monetary Fund. – липень 2018. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/01/weodata/index.aspx>
5. Regional trade agreements information system (RTA-IS) : [база даних] // World Trade Organization. – 2018 – Режим доступу: <https://rtais.wto.org>
6. Benoit K. Linear regression models with logarithmic transformations : [електронний ресурс] / K. Benoit // Methodology Institute, London School of Economics. – 17 березня 2011. – 8 с. – Режим доступу: <http://kenbenoit.net/assets/courses/ME104/logmodels2.pdf>

Конюшенко В.В.*¹⁷

¹⁷ Студентка 3 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
Національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин

Іран як об'єкт міжнародних економічних санкцій

Санкції проти Ірану, які в останнє десятиліття стали одним з найбільших джерел міжнародної напруги, застосовувалися і раніше. Перший відчутний для економіки країни набір санкцій застосував у 1951 році уряд Великої Британії та англійська англо-іранська нафтова компанія у відповідь на націоналізацію нафтової промисловості. Англійський уряд заморозив стерлінгові активи Ірану та наклав обмеження на використання фунта стерлінгів, а також ввів заборону на експорт до країни вкрай необхідних на той час для Ірану товарів. Ситуація була настільки серйозною, що судна з цими товарами розвернули, хоча вони вже були оплачені іранською стороною [1].

З 2012 року знову посилювався санкційний тиск. У відповідь на незаконну ядерну діяльність Ірану Сполучені Штати та деякі інші країни запровадили безпрецедентні санкції з метою запобігання подальшому прогресу Ірану в заборонених ядерних заходах, щоб переконати Тегеран відмовитись від своєї ядерної програми. Діючи як через Раду Безпеки ООН, так і регіональні або національні органи, Сполучені Штати, країни-члени ЄС, Японія, Республіка Корея, Канада, Австралія, Норвегія, Швейцарія та інші, встановили жорстку систему санкційних заходів щодо ядерного, ракетного, енергетичного, судноплавного, транспортного та фінансового секторів Ірану [2].

Європейський Союз встановив обмеження на співпрацю з Іраном у сфері зовнішньої торгівлі, фінансових послуг, енергетичному, технологічному секторі, а також заборонив операції зі страхування та перестраховування компаніями-членами в Ірані та компаніям, що належать Ірану [3]. 23 січня 2012 року ЄС домовився про нафтове ембарго на Іран і заморожування активів центрального банку Ірану [4].

Світова спільнота дала зрозуміти, що повне дотримання Іраном своїх міжнародних зобов'язань щодо ядерної програми відкриє двері для сприйняття його у якості звичайної держави, що не володіє ядерною зброєю, в рамках Договору про нерозповсюдження, та скасування санкцій [2].

У 2015 році Іран уклав угоду, відому як Спільний всеосяжний план дій

(СВПД), з США та провідними світовими державами про відмову від розробки ядерної зброї в обмін на зняття частини економічних санкцій проти Тегерана, в тому числі – заборони на міжнародну торгівлю нафтою [5]. Проте вже у 2016 році президент США Дональд Трамп піддав договір жорсткій критиці. 8 травня 2018 року Дональд Трамп заявив, що США виходять з угоди, і оголосив про відновлення торговельних санкцій проти Ірану, які вступили в дію через 90 днів після заяви. Відтепер Ірану заборонено користуватися доларом – основною валютою міжнародних угод, у тому числі і в розрахунках за нафту [6].

Рішенням США незадоволена і Європа. ЄС почав процедуру введення в дію закону, який дозволяє обійти міжнародні санкції США. Цей закон прийнято у 1996 році для захисту європейських компаній, які працювали на Кубі, але так і не застосовувались. Європейське невдоволення має таку форму прояву, оскільки після укладання СВПД найбільші компанії ЄС поспіхом відкрили філіали в країні з наміром відвоювати частку іранського ринку [6].

Від 6 серпня 2018 року поновлено обмежувальні заходи для придбання іранським урядом американських доларів, а американськими громадянами – іранських реалів, санкції на торгівлю дорогоцінними металами з Тегераном, ембарго на постачання вугілля, алюмінію, сталі, графіту та програмного забезпечення до Ірану, санкції проти іранського суверенного боргу та автомобільної промисловості [7].

4 листопада набуває чинності друга хвиля відновлених санкцій, які стосуються операторів іранських портів, морського транспорту, енергетичної галузі країни, Центрального банку та фінансового сектора Ірану. Головний удар Вашингтон планує нанести у нафтовій галузі, оскільки з 4 листопада 2018 року США запроваджують санкції на транзакції, пов'язані з іранською нафтою та нафтопродуктами [7].

Через загрозу впровадження нових санкцій Іран вже покинули такі великі компанії, як американські Boeing, General Electric, датська Maersk, французькі Peugeot і Total, індійська Reliance Industries та німецька Siemens. За повідомленням уряду США, більше 50 іноземних фірм відмовилися працювати з Іраном через

загрози санкцій [8].

Стає дедалі зрозуміліше, що Іран не збирається миритися з таким положенням і шукає обхідні шляхи для пом'якшення наслідків санкцій. Тегеран активно шукає нові ринки збуту та вибудовує нові альянси. Один зі способів обходу заборони на використання доларів – це бартерний обмін нафти на різні товари та послуги. 1 серпня така угода була досягнута з Білоруссю [9].

У процесі пошуку нових стратегічних партнерів Іран фокусує дедалі більшу увагу на Сході. 17 травня на Економічному форумі в Астані було підписано угоду про створення зони вільної торгівлі між Євразійським економічним союзом та Іраном [10]. Крім того, російські ЗМІ цього року повідомили про перспективи впровадження в Ірані до кінця 2018 року банківських карток Російської національної незалежної платіжної системи «Мир», яку Російська федерація активно пропагує в регіоні через процес дедоларизації.

З огляду на вищевикладене Іран не збирається бути жертвою санкційних утисків. При цьому, окрім США, зміцніли інші центри сили у світі, які теж активно просувають власні інтереси. Наразі для Ірану відкриті варіанти пом'якшення наслідків тиску. Розвиток кооперації з Євразійським Союзом є сигналом до того, що зовсім скоро Росія, отримавши сильного стратегічного союзника в особі Ірану, може проводити ще агресивнішу політику.

Список використаних джерел

1. Oil Nationalization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iranchamber.com/history/oil_nationalization/oil_nationalization.php
2. Iran sanctions [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://web.archive.org/web/20121118224022/https://www.state.gov/e/eb/tfs/spi/iran/index.htm>
3. Akbar E. Torbat, EU Embargoes Iran over the Nuke Issue, 8 July 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.informationclearinghouse.info/article31795.htm>
4. Ladane Nasser (12 February 2012). ["Iran Won't Yield to Pressure, Foreign](#)

Minister Says; Nuclear News Awaited" [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2012-02-12/iran-won-t-yield-to-pressure-foreign-minister-says-nuclear-news-awaited>

5. Joint Comprehensive Plan of Action [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://www.state.gov/e/eb/tfs/spi/iran/jcpoa/>

6. Трамп проти Ірану та всього світу: хто виграє та програє від нових санкцій США [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/08/9/7085372/>

7. Executive Order 13846 of August 6, 2018 Reimposing Certain Sanctions With Respect to Iran [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/08062018_iran_eo.pdf

8. 10 Companies Leaving Iran As Trump's Sanctions Close In [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://www.forbes.com/sites/ellenwald/2018/06/06/10-companies-leaving-iran-as-trumps-sanctions-close-in/#6020f413c90f>

9. Iran, Belarus agree over 'oil for machinery' barter deal [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://en.mehrnews.com/news/136216/Iran-Belarus-agree-over-oil-for-machinery-barter-deal>

10. Iran, EEU Sign Trade Tariff Deal [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://financialtribune.com/articles/economy-domestic-economy/86624/iran-eeu-sign-trade-tariff-deal>

*Халавка О.А.**

Перспективи розвитку світового ринку сільськогосподарської продукції

Найважливішими глобальними цілями людства на прийдешні десятиліття є подолання бідності та голоду. Забезпечення глобальної продуктової безпеки є

*Студент 4 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кандидат економічних наук, доцент кафедри Світового господарства та міжнародних економічних відносин Стаканов Р.Д.

ключовим завданням ринку с/г продукції, який стикається з численними викликами: зростання світового населення, прискорення темпів урбанізації та зростання доходів. Забезпечення глобального ринку безпечними та поживними продуктами ускладнюється кліматичними змінами, які спричиняють катастрофічний дефіцит водних ресурсів [1].

Загалом світовий ринок с/г продукції оцінюється, приблизно, в 5 трлн дол США й зростає динамічно. За прогнозами, до 2050 р. калорійність раціону пересічного мешканця Землі зросте на 70%, а попит на зернові для потреб населення та фермерства – на 100% [2].

Розглянемо кон'юнктуру на певних ринках с/г продукції станом на 2018 р. Виробництво кукурудзи в Китаї у 2018 р. на 3% перевищило середній рівень за останні 5 років й становить 225 млн тон. Висока рентабельність вирощування зернових культур та державна підтримка спонукає китайських фермерів відмовлятися від вирощування альтернативних культур, зокрема сої, гороху, рису, картоплі та силосу.

У Росії в 2018 р. спостерігається падіння обсягів виробництва кукурудзи на понад 20%, до рівня 11 млн тон. Таке зниження пояснюється впливом кліматичних факторів, зокрема сильної посухи в південних регіонах країни.

Виробництво рису в Єгипті у 2018 р. впало на 35% до рівня 4,1 млн тон. Причинами є скорочення посівних площ, зважаючи на брак водних ресурсів, та підвищення рівня заробітної платні працівникам, які працюють на плантаціях, що співпало в часі з скорочення державних субсидій на покриття витрат, пов'язаних із закупівлею палива [3].

Станом на 2018 р. спостерігається волатильність на ринку с/г продукції, зокрема, на ринку цукру, какао, кави, рису, тощо. Очікується, що спостерігатиметься тенденція падіння загального рівня цін на с/г продукцію, проте, показники будуть дещо вищими, ніж перед світовою фінансовою кризою 2008-2009 рр. Найбільші ринкові зміни відбудуться у країнах, що розвиваються, оскільки постійне зростання не лише населення, але й доходів громадян, призведе до урізноманітнення денного раціону пересічного мешканця й, на думку вчених, наслідком стане підвищення

попиту на продукти тваринництва. Відповідно, зросте попит на зернові культури зі сторони виробників м'яса [4].

Очікується, що пропозиція на ринку с/г продукції також зростатиме, переважно, за рахунок збільшення посівних площ (Африка та Пд. Америка) та впровадження новітніх технологій, наслідком чого стане підвищення урожайності (Європа, Азія, Пн. Америка). Проте, вплинути на загальну пропозицію на даному ринку можуть коливання валютних курсів, динаміка зростання реального ВВП та світові ціни на нафту [4].

Роль України на глобальному ринку с/г продукції є відчутною. Частка української продукції у глобальному експорті с/г товарів у 2017 р. становила 1,06%, при тому, що частка України у глобальному товарному експорті - лише 0,24 %. Україна є одним із світових лідерів за експортом пшениці (6 місце), кукурудзи (4 місце), сої (7 місце), ячменю (4 місце), замороженої курятини (8 місце), тощо. Існують перспективи для поступового збільшення експорту у короткостроковій перспективі [5].

На ринку с/г продукції існує чимало можливостей для залучення інвестицій та реалізації успішних проектів. При здійсненні інвестицій інвестор повинен враховувати географічні особливості, розуміти загальний ланцюг доданої вартості, оцінювати ризики та потенційні прибутки [2].

Найприбутковіші сфери для інвестування на ринку с/г продукції:

➤ Поставки м'яса на ринок Китаю: попит на м'ясні продукти в Китаї щорічно зростає на 4%, в основному за рахунок середнього класу. Станом на 2018 р. ринок м'яса в Китаї оцінюється в 300 млрд дол США;

➤ Виробництво с/г техніки: комбайни, трактори, безпілотники, системи, які не потребують обслуговуючого персоналу, розумні системи поливу;

➤ Вирощування аквакультур: популярність західного стилю збалансованого харчування з високим вмістом поживних речовин стимулює попит на даному ринку;

➤ Будівництво складських приміщень для с/г продукції у найменш розвинутих країнах: зважаючи на підвищення врожайності та попиту;

- Вирощування фруктів та овочів на Близькому Сході та Півночі Африки: зважаючи на сприятливі кліматичні умови та технології;
- Вирощування зернових культур у Східній Європі;
- Застосування концепції точного землеробства для максимізації урожайності, шляхом внесення оптимальної кількості добрив, встановлення оптимальної густини посіву, досконалого фінансового планування [2].

Заходи керівництва держав, які можуть сприяти розвитку глобального ринку с/г продукції:

- Створення відкритих та прозорих ринків (зокрема шляхом підписання багатосторонніх торговельних угод);
- Більший акцент держави на інновації та вдосконалення;
- Інвестиції найменш розвинутих країн в заходи, які сприятимуть зменшенню втрат після збору урожаю;
- Стимулювання ринку біопалива [4].

Отже, сучасне світове господарство неможливо уявити без постійно зростаючого ринку сільськогосподарської продукції. На даному ринку існує чимало перспективних сфер для здійснення інвестицій, як національних, так і міжнародних. Їх ефективність значною мірою залежатиме від здійснення грамотної державної політики як урядами розвинутих країн, так і урядами країн, що розвиваються.

Список використаних джерел

1. Дані офіційного сайту Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fao.org/home/en/>

2. Lutz Goedde, Maya Horii, and Sunil Sanghvi / Global agriculture's many opportunities / 2015 / [Електронний ресурс] / McKinsey & Company – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Industries/Private%20Equity%20and%20Principal%20Investors/Our%20Insights/Global%20agriculture%20many%20opportunities/Global%20agriculture%20many%20opportunities.ashx>

3. World Agricultural Production / United States Department of Agriculture [Electronic resource]– 2018. – Access mode: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf>

4. Дані офіційного сайту Організації економічного співробітництва та розвитку, розділ «Сільське господарство» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecd.org/agriculture/>

5. WTO: Merchandise Trade [Electronic resource] / WTO. – 2018. – Access mode: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/merch_trade_stat_e.htm

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ

Орел В. С.¹⁹

Трансформація валютного регулювання та її вплив на економіку україни

Враховуючи залежність української економіки від іноземної валюти, виникає потреба у розробці дієвих механізмів регулювання сфери валютних відносин. Ефективні регулятивні інструменти забезпечуватимуть стабільність валютного курсу, захищатимуть національну валюту від негативного зовнішнього та внутрішнього впливу, стимулюватимуть розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, що врешті сприятиме розвитку української економіки.

Механізм валютного регулювання – це сукупність взаємопов'язаних елементів: інструментів, методів та забезпечення, комплексна взаємодія яких забезпечує здійснення суб'єктами валютного регулювання нормативно-регулятивного впливу на його об'єкти відповідно до визначених цілей, завдань, принципів та функцій [1, с.217].

Трансформація механізмів валютного регулювання в Україні передбачає перехід до ліберальної моделі регулювання.

Країни з розвинутою економікою протягом останніх десятиліть лібералізували фінансові ринки, зокрема цей процес розпочався у США і згодом цей курс розпочали і країни Європи. Рух до лібералізації й інтеграції фінансової та банківської діяльності отримав новий імпульс зі створенням Європейського Союзу, а із середини 1990-х років ці тенденції поширилися й на країни з економіками, що розвиваються.

Офіційне проголошення нового етапу у сфері валютних відносин в Україні відбулось у 2016 році шляхом презентації Національним банком Концепції нового валютного регулювання, що викликало неоднозначну реакцію серед науковців та практиків.

¹⁹Студентка, 4 курс, спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник Циганова Надія Вікторівна, к.е.н, доцент кафедри банківської справи КНЕУ

Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції», низку кроків для лібералізації валютного регулювання буде запроваджено одразу після початку дії закону. Зокрема:

- граничний строк здійснення розрахунків за експортно-імпортними контрактами буде розширено до 365 днів (зараз він становить 180 днів);
- буде скасовано валютний нагляд для експортно-імпортних операцій на суму до 150 тис. грн.;
- індивідуальні валютні ліцензії буде скасовано. Натомість з'явиться система електронних лімітів;
- будуть скасовані санкції у вигляді припинення зовнішньо-економічної діяльності за порушення строків розрахунків;
- буде дозволено online купівлю іноземної валюти фізичними особами. При цьому на такі операції розповсюджуватиметься аналогічний ліміт, як і на купівлю готівкової валюти (зараз — до 150 тис. грн. на день в еквіваленті) [2].

З однієї сторони, впровадження ліберальної моделі валютного регулювання матиме ряд позитивних наслідків, серед яких спрощення доступу на міжнародний фінансовий ринок, здешевлення вартості та поліпшення дислокації внутрішніх позичкових ресурсів, оптимізація доступу довгострокових надходжень на внутрішній фінансовий ринок та розширення іноземного інвестування, доповнення внутрішнього накопичення капіталу за рахунок збільшення іноземних інвестицій, а також технічне переоснащення виробництва та підвищення кваліфікації персоналу, стимулювання економічного зростання країни та підвищення добробуту її населення.

Водночас, фінансова відкритість породжує і певні ризики для країни, що проводить лібералізацію валютного регулювання, які пов'язані з домінуванням іноземного банківського капіталу на внутрішньому фінансовому ринку, порушенням макроекономічної стабільності, циклічним рухом іноземних короткострокових капіталів та раптовим реверсом капіталу тощо.

Враховуючи позитивні та негативні наслідки, що несе за собою механізм

валютної лібералізації, можна виокремити заходи, за допомогою яких використання ліберальної моделі валютного регулювання стане ефективним та успішним.

На нашу думку, головним напрямом, на який має орієнтуватися НБУ, є досягнення та підтримка у тривалій перспективі середньострокового показника інфляції на помірному рівні; стабілізація валютного курсу гривні шляхом використання режиму валютного коридору; зменшення різниці між розмірами світових і вітчизняних процентних ставок; підвищення ефективності процентного каналу монетарного трансмісійного механізму.

Поетапна лібералізація механізму валютного регулювання в Україні має стати одним із актуальних напрямів структурного реформування економіки, оскільки цей процес сприятиме інтеграції України у світовий фінансовий простір. Успішне проведення лібералізації валютного регулювання забезпечить розвиток фінансової сфери України, а також допоможе стабілізувати курс національної грошової одиниці. Окрім реформування сфери валютних відносин, необхідно також створити умови для розвитку малого та середнього бізнесу, сприяти їх інноваційній діяльності та оновленню технологічного процесу для залучення довгострокових іноземних інвестицій. У результаті проведення таких заходів має забезпечити стабільний економічний розвиток України.

Список використаних джерел

1. Кузнєцова А. Я. Концептуальні засади формування механізму валютного регулювання в Україні / А. Я. Кузнєцова, Н. О. Місяць // Бізнес-Інформ. – 2017. – № 9. – С. 215–220.
2. Національний банк оприлюднив проект структури майбутнього валютного регулювання: Електронний ресурс. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=77669399

Андріюніна Д.О.²⁰

Взаємозв'язок ціни українських євробондів з політичним фактором: міф чи реальність?

²⁰ Студентка четвертого курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» спеціалізації «міжнародні фінанси» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д. ек. н., проф. Пузанов І.І.

Євробонди – це інвестиційний фінансовий інструмент, який наразі користується чималим попитом, причиною чого став ряд їх переваг, серед яких – гарантоване погашення боргу у випадку дефолту, відсутність податку на дохід від євробонду, а також те, що вони є облігаціями на пред’явника [1, с. 128–130]. По суті, євробонди є валютним займом, а принцип дії інструменту полягає у тому, що ці цінні папери є середньостроковими та довгостроковими, емітуються різними суб’єктами (наприклад, державами, банківськими структурами, компаніями тощо) та випускаються не у національній валюті держави, де вони емітуються, а розміщуються серед інвесторів різних країн.

Перспективним інструментом, хоча ще і не досить популярним, вони є і в Україні. 6 червня, тобто відразу після того, як Прем’єр-міністр України Володимир Гройсман уніс подання на звільнення Міністра фінансів Олександра Данилюка, вартість українських облігацій, номінованих у доларах США, зі строком погашення у 2026 та 2027 роках, знизилася більш, ніж на 0,7 цента. Що стосується більш коротких бондів, то вони втратили в ціні приблизно 0,2 цента [2].

Відразу постає логічне питання: а чи дійсно вони впали в ціні через політичний чинник? Для цього з’ясуємо, які ризики мають євробонди як такі, та чи можуть вони потрапляти під вплив подібних факторів.

Перша загроза у бік євробондів – це так званий кредитний ризик, головним індикатором якого є кредитний рейтинг емітента та дохідність цінного паперу. По суті, це ризик того, що емітент, який є гарантом випуску, не зможе виконувати свої зобов’язання по виплаті боргу. Цікава ситуація спостерігається з ризиком зміни ставок, оскільки до уваги беруться умови грошово-кредитної політики не лише окремих держав, а і у глобальному вимірі. Зазвичай, цей ризик полягає у ризику зміни облікових ставок найбільших економік світу. Не в стороні залишається і валютний ризик, що є цілком природнім для таких фінансових інструментів. Також існує ризик ліквідності, що виникає через те, що євробонди не торгуються на біржах, а співпраця ведеться безпосередньо з брокерами, і тому у випадку високої волатильності ринку та появи негативних новин їх навряд чи вдасться продати швидко та по розумній ціні.

Розглянувши дані види ризиків бачимо, що політичний фактор до них не входить. Підемо далі, у спробі розібратися, чи дійсно падіння було викликане звісткою про майбутню відставку Міністра.

З'ясувалося, що українські єврооблігації увійшли у негативний тренд ще у кінці квітня 2018 року, і до початку червня вони встигли втратити в ціні 1-3 п.п. [3]. Загалом видно, що така динаміка стала простежуватися від моменту «застою» у переговорах з Міжнародним валютним фондом, що, можливо, і стало причиною даної ситуації, оскільки не були виправдані очікування інвесторів щодо траншу МВФ. Свою роль також, вірогідно, відіграв антикорупційний суд, затягнуте створення якого відбиває бажання у інвесторів вкладатися в українські ризики.

Проте, загалом, можна не вдаватися до таких деталей: можливо, відповідь щодо причини падіння лежить на поверхні? Відійдемо від внутрішніх справ України та погляньмо на глобальні тренди. Тенденція щодо падіння інтересів до боргових інструментів з високим ризиком спостерігається у всьому світі. Пояснення цілком природне: навіщо ризикувати, якщо американські зобов'язання демонструють ріст доходності? Можливо, це і є простим поясненням падіння ціни українських євробондів, оскільки якщо б інвестори зовсім не вірили в подальшу співпрацю між Україною та МВФ, падіння було б, вірогідно, сильнішим, а відставку Олександра Данилюка в МВФ взагалі не прокоментували, оскільки кадрових рішень вони не торкаються.

Отже, загальний негативний тренд у вартості євробондів економік, що розвиваються, має значний вплив на українські цінні папери. Проте коли ситуація піде на краще? Найбільш вірогідний варіант – коли припиниться криза в Аргентині та Туреччині, а Україна, в свою чергу, отримає транш від МВФ. Тільки за таких умов, можливо, «нервозність» інвесторів піде на спад.

Робимо висновок, що відставка Олександра Данилюка прямо не вплинула на ціну українських євробондів, проте опосередковано – так, оскільки ситуація з Міністерством фінансів вплинула на переговорний процес з МВФ, на хід якого в основному орієнтуються інвестори. Хоча подальший діалог і тривав, у Фонді були явно невдоволені тим, що безпосередньо під час переговорів змінилася така важлива

фігура. Вірогідно, це спровокувало певні труднощі, про які спільноті невідомо. Проте при цьому варто пам'ятати, що одна людина, навіть на посаді Міністра, не може звести на ні пакет вже прийнятих реформ та прогрес у двосторонньому діалозі.

Отже, чому це все важливо? Це важливо з огляду на те, що Україна наразі реально потребує залучення зовнішніх коштів, проте ситуація ускладнюється не відставкою Міністра ще у червні, як пишуть багато ЗМІ, а тим, що довго не могли прийти до консенсусу у питанні ціни на газ для населення, а наразі – у питанні державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Handbook of Business Finance and Capital Sources. Front Cover. InterFinance Corporation, 1979, 606 p.
2. Reuters. Ukraine bonds fall after PM calls for sacking of finance minister [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/BAw72s>– Дата доступу: 17.10.2018.
3. Intefax-Україна. Євробонди України увійшли в негативний тренд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/fXfWiK> – Дата доступу: 17.10.2018.

Бабиц О.А.²¹

Вплив ПІІ на економіки країн центральної та східної Європи і досвід їх залучення

ПІІ є найбільш бажаною формою капіталовкладень для економік, що розвиваються, оскільки дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління та створюється велика кількість робочих місць. Існує ряд кейсів успішного досвіду залучення капіталовкладень, серед них досвід країн Центральної та Східної Європи (ЦСЕ). На

²¹ Студент 4 курсу «міжнародні економічні відносини»
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кузнєцова Н. В. – кандидат економічних наук, доцент

прикладі Чеської Республіки, Польщі та Угорщини можна виокремити спільні кроки що були здійсненні, для залучення капіталу.

Досвід Чехії є яскравим прикладом впливу ПІІ, адже країна входить до переліку розвинутих експортоорієнтованих ринкових економік Європи. Основою її економіки є сфера послуг, виробничий сектор та інноваційна діяльність. ВВП країни за 2017 рік склав \$215,7 млрд. при десятимільйонному населенню. Показовим є рівень накопичених ПІІ які з показника у \$1363 млн. (у 1990 році) зросли до \$153468 млн. (у 2017 році). Основними країнами інвесторами є держави Європи: Німеччина, Австрія та Нідерланди. Створення в 1992 році Інвестиційного агентства (Czechinvest) стало першим кроком залучення ПІІ. Агенція надає інвестиційну підтримку потенційним інвесторам, має доступ до структурних фондів ЄС, також створює і розвиває інфраструктуру для бізнесу та розглядає інвестиційні ініціативи. Наступним кроком стала спеціальна схема оподаткування для інвесторів: звільнення від корпоративного податку на 10 років та від податку на власність на 5 років за умов, що новостворена компанія створює значну кількість робочих місць, та виділяє кошти на підготовку та перепідготовку нового персоналу. Крім того, держава надає фінансову підтримку в випадках стратегічних інвестицій в промислові або технологічні центри. Таким чином реалізується державна стратегія щодо розвитку та запровадження інновацій.

Завдяки залученню іноземного капіталу та кредитам від структурних фондів ЄС, Польща показувала найвищі темпи економічного зростання в Європі останні десять років. Тож на сьогодні це індустріальна країна з ВВП у розмірі 524,5 млрд. (за 2017 рік) та 38 мільйонним населенням. Абсолютне значення накопичених ПІІ в країні є найвищим поміж 3х країн, і складає \$234441 млн. (хоча враховуючи розмір економіки та кількість населення, показник у % є найнижчим), в 1990 р. рівень накопичених ПІІ складав \$13063 млн. Потенціал польської економіки є величезним, а в тандемі з рядом заходів з залучення іноземного капіталу і сприятливим інвестиційним кліматом, Польща продовжує нарощувати рівень накопичених ПІІ - який на сьогодні дорівнює 67% від півтрильйонного ВВП. Як і в випадку Чеської Республіки, кейс Польщі включає створення польської інвестиційної агенції (РАІН)

та стимулювання урядом ПП. Проекти направлені на створення значної кількості робочих місць, акумуляцію експорту та пов'язанні з новими технологіями отримують пряму фінансову підтримку від держави. Сума державної фінансової підтримки закладена в документі «Підтримка системи вигідних для польської економіки інвестицій». Гранти отримуються на основі двостороннього договору іноземного інвестора з Міністерством економіки Польщі, надалі затверджується радою міністрів. Ключовою особливістю польського кейсу є наявність спеціальних економічних зон (СЕЗ), наповнених галузевими кластерами з різною спеціалізацією. СЕЗ (Specjalne Strefy Ekonomiczne, SSE) - це частини території Польщі, виділені урядом, в яких інвесторам покладаються податкові пільги (звільнення від податку на прибуток, а в деяких зонах - і від податку на нерухомість), а також державна фінансова підтримка.

Угорщина це індустріальна країна з високорозвинутим сільським господарством. При населенні в 9.8 мільйонів, ВВП склав \$139,1 млрд. Рівень накопичених ПП на 2017 рік склав \$93332 млн. , що складає 67 % від ВВП. Угорщина довгий час була лідером серед реципієнтів ПП. Головним чином це було пов'язано з приватизаційними процесами. Основна частина ПП надходила саме в промисловість, велика кількість європейських компаній розміщувало в Угорщині виробничі підрозділи, що було пов'язано з низькою вартістю праці в країні. Особливістю Угорщини є те, що близько 70% національного експорту забезпечують підприємства, частково або повністю знаходяться в іноземній власності. Серед інвесторів переважають компанії з Німеччини, США , Австрії та Франції. Як у випадку інших країн ЦСЄ, створення Угорського інвестиційного агентства (НІРА) стало необхідним кроком для залучення ПП. В Угорщині діє складна схема пільг для іноземних інвестицій. Компанії що інвестують не менше \$ 1 млрд forintів в розширення виробництва та створення нових робочих місць, протягом перших 5 років своєї діяльності платять 50% податку (ця пільга поширюється на капіталовкладення, вкладені після 1995 року). Інвестори, які здійснювали капіталовкладення після 1995 року на суму не менше 10 млрд forintів, протягом 10 років звільнялися від податків (ця пільга діяла до 2011 року). Компанії зареєстровані

в зонах підприємництва в менш промислово розвинених регіонах Угорщини, на 10 років звільняються від сплати податку на корпоративний прибуток.податків (ця пільга діяла до 2011 року). Компанії зареєстровані в зонах підприємництва в менш промислово розвинених регіонах Угорщини, на 10 років звільняються від сплати податку на корпоративний прибуток.

Отже, підсумовуючи вище викладену інформацію, можна виділити наступні кроки характерні для кейсу країн ЦСЄ. Створення спеціальних економічних зон в межах яких діють фінансова підтримка з боку держави та податкові пільги для іноземних інвесторів, при цьому до останніх висувається ряд вимог обов'язкових для виконання. Також, важливою частиною досвіду, є створення інвестиційних агенцій, які полегшують діяльність інвестора.

Список використаних джерел:

1. World Investment Report 2018 – UNCTAD / [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf
2. World Bank Group – Data / [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://data.worldbank.org/>
3. CzechInvest: Investment and Business Development Agency / [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://www.czechinvest.org/en>
4. Hungarian Investment Promotion Agency / [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://hipa.hu/main>
5. Polish Investment and Trade Agency / [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: <https://www.paih.gov.pl/en>

*Hladysh V.**

Costs and benefits of monetary unions

Monetary union is a collective decision made by several countries to use a single

* 3rd year student, “International Economic Relations”, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific Supervisor: Tsyganov S., Ph.D. in Economics, Professor, Department of International Finance.

currency [1]. The most prominent example of this arrangement is the European Monetary Union where close to 20 European countries use the euro. Other examples are the monetary union among some Caribbean countries using the East Caribbean dollar and the CFA zone that combines several African countries [2]. Monetary unions have both positive and negative sides [1].

Benefits:

- 1) lower transaction costs, the reduction of costs from currency conversion and the gradual levelling of discrepancies in relative prices (e. g. companies avoid converting currencies and worrying about their future values)
- 2) reducing the hedging costs of exchange rate volatility (greater predictability of integrated commodity and financial markets, diminished uncertainty)
- 3) growth of exports and mutual trade

Country	1992	1999	2006	2013	2017
Germany	472.7	563.4	1237	1704	1737
France	298.9	389.2	647.7	825.5	797.5
Italy	230.7	290.3	509.5	614.9	605.5
Spain	102.3	167.2	314.5	438.8	447.1
Netherlands	192.6	266.3	503.4	710.8	714.4

Table 1 Exports of goods and services, 1992-2017 (billions of dollars)

Source: World Bank Open Data [3]

- 4) intensification of integration processes in capital markets
- 5) lower rates of inflation
- 6) on a personal level, travel and cross-border shopping becomes much easier [1, 2]

Costs:

- 1) loss of autonomous monetary administration in accordance with the needs of the state (e. g. due to asymmetric shock) [1];
- 2) technical expenditures (e. g. changing labels, educating customers, changing computer software, adjusting new economic tools and mechanisms etc.) [4];
- 3) loss of an alternative source of revenue for the state known as seigniorage [5].

In other words, when a country relinquishes its national currency, it also relinquishes an important instrument of economic policy. It means the loss of the ability to conduct a national monetary policy, since the country can't regulate the amount of money in circulation and fix short-term interest rate. In a full monetary union the national central bank either ceases to exist or will have no real power [6]. In addition, members of monetary union issue debt in currency over which they have no control. As a result, financial markets can force default on these countries and national debt becomes higher due to the balance of payments difficulties [7].

Consequently, that affects governments' capacity to adjust to asymmetric shocks and to finance their budget deficits. Shocks can be considered as asymmetric when:

- monetary union creates costs compared to monetary independence;
- common central bank cannot deal with these shocks;

It is necessary to mention that shocks can also be symmetric. When shocks are symmetric:

- monetary union becomes more attractive compared to monetary independence (such case relates to the benefits of monetary unions);
- common central bank can deal with these shocks;
- monetary independence is less desired and can lead to conflicts and «beggar-my-neighbour» policies;

Theoretically, monetary union will not be costly at all, if:

- wages and prices are absolutely flexible;
- labour is mobile and there are no restrictions imposed on labour flows within the monetary union [4, 7].

When comparing costs and benefits of monetary unions various difficulties arise. In certain cases a country can gain by joining a monetary union and relinquishing its national currency. On the other hand, membership in the monetary union can completely destroy economic and financial system.

So, we can observe that there are more benefits generated by monetary unions. First of all, countries should estimate whether they are able to form an optimal currency area (in other words, it is necessary to consider the desirability of a monetary union). However,

each country has its own characteristics and therefore requires the case study to be conducted. The latest trends suggest that the governance in monetary unions should be more flexible and it should also provide stalling economies with the decisional autonomy and reasonable restrictions if necessary [6].

References

1. Лизун М. В. Валютні союзи: теоретичні підходи до трактування та мотивація створення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету – 2017.
2. Currency unions, monetary unions – [electronic resource] – Access at: <https://www.theglobaleconomy.com/guide/article/21/>
3. World Bank Open Data – [electronic resource] – Access at: <https://data.worldbank.org/>
4. Advantages And Disadvantages Of Joining A Currency Union Economics Essay – [electronic resource] – Access at: <https://www.ukessays.com/essays/economics/advantages-and-disadvantages-of-joining-a-currency-union-economics-essay.php?vref=1>
5. Cohen B. J. Monetary unions //EH-net. Encyclopedia. – 2008. – Т. 1.
6. De Grauwe P. Economics of monetary union. – Oxford university press, 2018.
7. De Grauwe P. Economics of monetary union. – Oxford university press, 2014.

*Горбач О.*²²

Південна Корея як один з основних отримувачів ПШ в сучасному світі

Південна Корея на даний момент вважається однією з найбільш розвинутих країн в Азії. При цьому після глобальної фінансової кризи приплив в цю країну почав стрімко зростати і в 2017 році вона увійшла в топ-20 найбільших отримувачів ПШ з показником в 17,05 млрд.\$[1, с.4].

Основними інвесторами в Південну Корею станом на 2017 рік є США з долею в 35%, Кайманові острови – 11,4%, Гонконг – 6,8% та Китай – 6,8%. Основними ж

²² Студент 3 курсу «міжнародні економічні відносини»
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кузнєцова Н. В. – кандидат економічних наук, доцент

галузями для інвестування є фінанси та страхування – 31,2% від загальної кількості ПІІ, оптова та роздрібна торгівля – 21,9%, промисловість – 17,9%, нерухомість – 8,2%, інформаційні та комунікаційні технології – 5,3%.[2]

Причин для інвестування в Південну Корею існує досить багато. По-перше її економіка стабільно зростає вже більше 50 років. По-друге завдяки лібералізації інвестиційної політики, яка розпочалася у 90-их роках, кількість галузей закритих для інвестування зменшилась з більш ніж 200 у 1990 році до 2 у 2018. Завдяки П'ятирічному плану лібералізації ПІІ 1993-1998 були зняті обмеження на інвестування в 132 з 224 закритих галузей, знижена ставка корпоративного податку та спрощені умови для отримання права власності на землю для іноземних компаній. Якщо Корея отримала з 1962 по 1990 рр. 8 млрд.\$, то завдяки цим змінам з 1991 по 1997 рр. приплив ПІІ вже складав 17 млрд.\$.. Після Азійської фінансової кризи спільно з МВФ був розроблений закон «Про сприяння ПІІ», основними змінами якого були: відміна половини існуючих адміністративних обмежень, автономія місцевих органів влади, щодо надання преференцій іноземним компаніям, створення посади омбудсмена з ПІІ та створення платформи для інвесторів InvestKorea.[3, с.17-20] Ці зміни дозволили Південній Кореї залучати щорічно не менше 5 млрд.\$, а часто і більше 10 млрд.\$ ПІІ.[4]

У 2016 році в Кореї була проведена ще одна хвиля дерегуляції, яка зняла часткові обмеження на ПІІ в 29 галузях, дозволила компаніям, що працюють в секторі авіаційного обслуговування бути в 100% власності іноземців, а також збільшити максимальну кількість іноземців в складі робочої сили до 30% з існуючої границі в 20%. Ці реформи дозволили досягти рекордних показників ПІІ в 2017 та першій половині 2018 з показниками 17,05 та 11,7 млрд.\$ відповідно. Завдяки послідовній політиці уряду Південна Корея зайняла 4 місце в рейтингу Doing Business 2018.

Окрім інвестиційного клімату є й інші важливі фактори, що сприяють зростанню інвестицій в країну. По-перше, це порівняно низькі ціни на воду та електроенергію порівняно з розвинутими країнами, що робить вигідним розміщення енергомістких виробництв. Також Корея є світовим лідером по витратах на НДДКР,

кількості нових патентів та кількості населення з вищою освітою, що сприяє приходу компаній, які працюють в інноваційних секторах економіки.[5]

Отже Південна Корея, яка в 60-их роках була на рівні африканської країни завдяки послідовним реформам змогла збільшити притік ПІІ до рівня 20 найбільших реципієнтів і надалі продовжує політику спрямовану на лібералізацію та залучення ще більших коштів у власну економіку, особливо у новітніх галузях.

Список використаних джерел:

1. World Investment Report 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf
2. OECD Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=64194#>
3. Lessons from Investment Policy Reform in Korea [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/WP-2013_2.pdf
4. Foreign Direct Investment [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2017&location_s=KR&start=1990
5. The Bloomberg Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/graphics/2015-innovative-countries/>

*Kukharuk O.*²³

Recent M&A activities and trends in high-tech industry

Mergers and acquisitions (M&A) is a general term that refers to the consolidation of companies or assets through various types of financial transactions. **Merger:** the boards of directors for two companies approve the combination and seek shareholders' approval. After the merger, the acquired company ceases to exist and becomes part of the acquiring company. **Acquisition:** the acquiring company obtains the majority stake in the acquired firm, which does not change its name or legal structure [1].

²³ A third year student of the department of International Economic Relations, Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv Supervisor: Ph.D. (Economics), Associate Professor at the Chair of International Finance Oleksandr V. Pidchosa

2017 has been a breakthrough year for mergers and acquisitions in the tech industry. It seems like every large IT vendor or service provider giant was involved in this kind of activities with a number of billion-dollar deals that did happen during the year. The total value of technology, media, and telecom deals in 2017 reached US\$745 billion, compared to US\$800 billion in 2016, while the number of 2017 deals increased to 12,297 from 10,787. Average deal size was lower at US\$60.6 million versus US\$74 million for 2017 [2]. Technology M&A deal value during the 1st half of 2018 is \$171.5 bn, which is 8.7% of the total volume of M&A, which sets a positive trend for the sector. According to 451 Research Center, in 2017 more vendors went through IPO than any other year in the recent decade. More than six out of 10 (62%) respondents to the annual 451 Research Tech Corporate Development Outlook Survey indicated that their firms would be more active with acquisitions in 2018. That was the most bullish outlook since the end of the recent recession, and came in over three times higher than the 18% of corporate acquirers who expect their companies to step out of the market [3].

Most outstanding technology acquisitions include:

1. Amazon conducted a \$13.7 bn merger with Whole Foods, shaking the grocery industry [4].
2. Google buys HTC's Pixel smartphone business for \$1.1 bn, trying to further compete with Samsung and Apple in smartphone industry [5].
3. A number of acquisitions by Cisco (American multinational technology conglomerate, which develops, manufactures and sells networking hardware, telecommunications equipment and other high-technology services and products [Wikipedia])
 - a. SD-WAN Startup Viptela for \$610 m [3]
 - b. Broadsoft (a developer of cloud PBX software, which aims at developing technology to deliver services to customers) for \$1.9 bn [6].
 - c. AppDynamics (provider of information about the performance of distributed applications running in public or private clouds) for \$3.7 bn, which is the biggest acquisition of the company. As a result, a new AppDynamics toolkit was released to track the financial impact of application crashes and to monitor the performance of mobile clients. [3]

4. Verizon (the largest cellphone operator in the USA) buys Yahoo for \$4.48 bn [3].
5. Toshiba sold its memory chip manufacturing business to a conglomerate for \$18 bn. The biggest portion belongs Apple (about \$7 bn) [3].
6. A distribution giant Tech Data acquired its fellow distributor Avnet's Technology Solutions business for \$2.6 bn, largely increasing its market share [4].
7. Ford made a \$1 bn investment in Argo AI, combining Ford's autonomous vehicle development expertise with Argo AI's robotics experience and startup speed on artificial intelligence software – all to further advance autonomous vehicles [7].
8. Apple acquired Shazam for \$400 m, trying to compete against Spotify [8].
9. Intel acquires Mobileye for \$15.3 bn (an Israeli leading company in designing systems that can help autonomous vehicles map and understand their environment), trying to expand the operation of its processors further in car industry) [9].

Technology acquisition is the new No. 1 driver of M&A pursuits, ahead of expanding customer bases in existing markets, or adding to products or services. Talent acquisition continues to trend upward as a motivation for M&A strategies. In a new question in this year's survey, 12 percent of respondents cite digital strategy as the driving force behind M&A deals for the coming 2018 year; combined, acquiring technology or a digital strategy accounted for about a third of all deals being pursued [10].

Inferring from the above-mentioned, the following factors are the main drivers prompting companies to maintain their positions on the market by engaging in M&A:

- The length of technology has shortened further accelerating the life cycle of a product.
- Modernization of productions for the purpose of gaining certain comparative advantages on the market.
- With increasingly furious competition companies have to vigorously seek for innovation to maintain their market share.
- The number of enterprise technology IPO is at the highest rate in over 10 years.
- Competition between corporate companies and private equity firms has sharpened enormously, complicating the valuation process and pushing prices up on Wall Street.

- Information is the main instrument for M&A deals and the more valuable it becomes the more complicated it is to gain.
- Favorable tax policy in the USA, relief of heavy tax penalties on bringing profit held outside the US back home and improvement in overall climate for M&A.

In conclusion, technological M&A are one of the most growing areas. The number of enterprise technology IPO is at the highest rate in over 10 years. Moreover, the factors listed above are likely to push these deals even forward in 2018 to the 10 year top level in 2015, with the 1st quarter of 2018 having already shown a great lift in activity.

Diversification and internalization push companies to acquire others and tightening competition, need for innovation and human capital force firms to merge for maintaining their market share. High-tech M&A must grow further, as both surveys and figures prove that people are ready to dwell upon their digital strategy, actively engaging in deals.

REFERENCES

1. Investopedia. Mergers and acquisitions. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.investopedia.com/terms/m/mergersandacquisitions.asp>
2. 7 potential bidders, a call to Amazon, and an ultimatum: How the Whole Foods deal went down. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.businessinsider.com/breaking-it-down-amazon-tough-negotiations-how-the-whole-foods-deal-went-down-2017-12>
3. 2017's biggest tech mergers and acquisitions. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.itworld.com/article/3242185/technology-business/2017s-biggest-tech-mergers-and-acquisitions.html>
4. The 10 Biggest Tech Mergers And Acquisitions Of 2017. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.crn.com/slide-shows/channel-programs/300096806/the-10-biggest-tech-mergers-and-acquisitions-of-2017.htm/3>
5. Top 10 technology mergers and acquisitions of 2018. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.iqvis.com/blog/10-technology-mergers-acquisitions-2018/>
6. CNBC News Report. Verizon completes its \$4.48 billion acquisition of Yahoo. - [Electronic resource] - Access to the article:

- <https://www.cnbc.com/2017/06/13/verizon-completes-yahoo-acquisition-marissa-mayer-resigns.html>
7. Ford invests in argo AI, a new artificial intelligence company, in drive for autonomous vehicle leadership. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://media.ford.com/content/fordmedia/fna/us/en/news/2017/02/10/ford-invests-in-argo-ai-new-artificial-intelligence-company.html>
 8. How These Top 7 Tech Mergers & Acquisitions of 2017 Will Affect 2018. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://www.impactbnd.com/blog/how-these-7-top-tech-mergers-acquisitions-of-2017-will-affect-2018>
 9. Intel buys Mobileye in \$15.3B deal, moves its automotive unit to Israel. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://techcrunch.com/2017/03/13/reports-intel-buying-mobileye-for-up-to-16b-to-expand-in-self-driving-tech/>
 10. Deloitte. The state of the deal M&A trends 2018 <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/mergers-acquisitions/us-mergers-acquisitions-2018-trends-report.pdf>

*Мартинова М.О.*²⁴

Проблеми та перспективи співробітництва України з багатостороннім агенством з гарантування інвестицій

Багатостороннє агенство з гарантування інвестицій засноване у 1988 році з метою забезпечення страхування некомерційних інвестиційних ризиків і надання технічних послуг, які сприяють надходженням інвестицій у країни, що розвиваються. БАГІ є одною з п'яти інституцій Групи Світового банку і здійснює страхування від таких ризиків, як обмеження на переказ іноземної валюти, експропріації, порушення договору, воєнні дії та громадські заворушення.

З моменту започаткування БАГІ перетворилося на важливий каталізатор

²⁴ Студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних фінансів Циганов С.А.

потоків прямих іноземних інвестицій в країни, що розвиваються. Агенство видало більше 600 гарантій на суму понад 40 млрд доларів в майже 100 таких країн. На 2018 рік заплановано надати гарантії у обсязі 5,3 млрд доларів, які забезпечать підтримку загального інвестування у сумі 17,9 млрд доларів. [1]

Україна вступила до БАГІ у 1994 році, відтоді агентство у складі Групи Світового банку плідно співпрацює з країною за проектом «Програмна системна позика». Поточний портфель БАГІ в Україні нараховує 134 млн доларів гарантій від політичних ризиків. [2]

На сучасному етапі державних та приватних коштів недостатньо для фінансування всіх наявних проектів, Україна потребує залучення інвестицій з-за кордону. Однак, збільшенню притоку прямих іноземних інвестицій в країну перешкоджає та обставина, що вона сприймається як країна з високим ризиком і великими витратами, особливо через скрутну ситуацію на сході України. У зв'язку з цим потреби інвесторів у пом'якшенні політичних ризиків – реальних та тих, що очікуються – дуже великі. Тож БАГІ значно допомагає Україні у цьому плані, надаючи страхування від політичних ризиків, яке забезпечує захист від ризику експропріації, обмеження на переказ коштів за кордон, неконвертованості валюти та порушень умов контракту. [3]

Гарантії, які БАГІ надавало для підтримки банківського сектора в Україні, були складовою частиною заходів Групи Світового банку, спрямованих на допомогу країнам, які постраждали від кризи, у подоланні негативних наслідків розладу в роботі світових фінансових ринків. За 2008 рік БАГІ надало чотири гарантії з метою сприяння інвестиціям в Україні, у тому числі одну для виробничого сектора. Упродовж двох останніх десятиліть БАГІ надало гарантій для підтримки 9 проектів в Україні.

Одну з чотирьох гарантій на підтримку банківського сектора в Україні було надано у сумі 247 млн. дол. США на покриття кредиту акціонера – банку “UniCredit Bank Austria AG” – акціонерному комерційному банку “Укрсоцбанк”, який є четвертим за величиною банком в Україні. [4]

Аналогічно, ефективність співпраці України з агенством виражають гарантії

БАГІ від 23 вересня 2013 року на суму 23,9 млн. дол. США, що покриває акціонерні позики, надані австрійською компанією Porsche Corporate Finance GmbH в компанії Porsche Mobility TOV в Україні. Покриття охоплює термін до 15 років проти ризиків обмеження передачі, експропріації, а також військових та громадських порушень.

Проект рефінансує діяльність філії на фінансування автомобілів Volkswagen та Audi та підтримує їх зростання в Україні в умовах обмеженої ліквідності. Отже, він підтримує розвиток приватного сектору в Україні шляхом надання доступних фінансових послуг у формі лізингу та кредитів юридичним та фізичним особам.[5]

Агенство запроваджує в країні проекти, які діють на сучасному етапі. Прикладом можуть слугувати гарантії від 5 грудня 2016 р. на розміщення 6,4 млн. дол. США на капіталовкладення шведського концерну «Lantmännen Group» в ПАТ «Lantmännen АХА» в Україні. Гарантії БАГІ покривають інвестиції на термін до 10 років проти ризиків експропріації, обмежень на переміщення, війни та громадянських порушень. [6]

На сьогодні Україна зможе отримати максимальний соціально-економічний ефект від співпраці з БАГІ як складовою інституцією Світового Банку на наступних засадах:

1) основним принципом співробітництва має стати максимальна відповідність форм та способів надання допомоги організації потребам економічного та соціального розвитку України;

2) співпраця має бути зорієнтована на створення потужної у політичному, економічному та фінансовому плані держави. Тобто, вона повинна забезпечувати економічне зростання, що підтверджуватиметься якісними змінами важливих соціально-економічних показників;

3) рішення про залучення коштів слід приймати на основі ретельного аналізу порівняльних переваг;

4) залучення коштів може здійснюватися тільки за умови забезпечення їх ефективного і повного використання та отримання відповідних вигащів, які будуть реальними джерелами погашення боргів;

5) характер, обсяги і форми співпраці не повинні негативно впливати на

національну економічну безпеку. [7]

Отже, співпраця з БАПІ, як і з іншими міжнародними фінансовими інститутами має велике значення для реформування економіки України і дає лише позитивний результат, який можна прослідкувати з ефективності впровадження вищезазначених проектів. Щодо подальшого співробітництва, то партнерство є досить важливим, а відмова від нього згубно вплине на стабільність української економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. MIGA [Електронний ресурс] : офіц. веб-сайт. – Режим доступу:: <http://www.miga.org/>
2. Медведкова Н. С. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну через механізми страхування [Електронний ресурс] / Н. С. Медведкова // Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-zaluchennya-inozemnih-investiciy-v-ukrainu-cherez-mehanizmi-strahuvannya.html>.
3. Медведкова Н. С. Фінансування інвестиційних проектів міжнародними фінансовими організаціями в Україні [Електронний ресурс] / Н. С. Медведкова // ДКЦ-центр. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=229>.
4. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій надає підтримку Україні, яка страждає від наслідків глобальної кризи : [Електронний ресурс]. - http://www.miga.org/news/index_sv.cfm?stid=1520&aid=2154.
5. Projects in Ukraine/Porsche Mobility [Електронний ресурс] // MIGA – Режим доступу до ресурсу: <http://www.miga.org/node/2088>.
6. Projects in Ukraine/Lantmännen Ukraine [Електронний ресурс] // MIGA – Режим доступу до ресурсу: <http://www.miga.org/project/lantmannen-ukraine>.
7. Кредитні ресурси для фінансування інвестиційних проектів: [Електронний ресурс].- <http://www.me.gov.ua/file/link/83049/file/Kredit.doc>
- 8.

Прямі іноземні інвестиції Великобританії: основні показники та тренди

В липні 2016 року народ Великобританії своєю більшістю в рамках референдуму проголосував за вихід держави з ЄС. Такий результат викликав справжнє потрясіння на ринках, переполошив всю Єврозону і навіть регіони за її межами. Крім усього іншого, він призвів до невизначенності інвестиційного клімату, різкого падіння курсу національної валюти і фондових індексів.

Економіка Великобританії показала досить високий ступінь стійкості. В розрізі інвестиційної ситуації, падіння курсу фунта стерлінгів справило позитивний вплив і допомогло залучити в економіку додаткові інвестиції.

Зростання вартості прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що були вкладені у Великобританії іноземними інвесторами (зобов'язання з боку Британії), перевищили інвестиції ПІІ у Великобританії за кордоном (активи Британії) в 2016 році, внаслідок чого чиста інвестиційна позиція Великобританії зменшилася з 50,8 млрд фунтів стерлінгів в 2015 році до 12,5 млрд фунтів стерлінгів у 2016, що є найнижчим показником з моменту започаткування порівняльного аналізу у 1997 році. Таку ж картину можемо спостережувати у 2017 році, з незначними змінами у вартості активів (зросли на 0,6%) і зобов'язань (зросли на 0,8%).

У 2017 році притік ПІІ почав активно зростати, що стало першим висхідним трендом з 2011 року. Притік ПІІ у 2011 році становив 104,6 млрд фунтів стерлінгів, і до 2016 року впав до 58,4 млрд фунтів стерлінгів, а в 2017 році - зріс до 81,9 млрд фунтів стерлінгів. В той час як відтік ПІІ був в цей період відносно стабільним, коливаючись від 51 до 60 млрд фунтів стерлінгів.

Показник дефіциту поточного рахунку з 2011 року збільшився до історичних максимумів, що відбувалося переважно через скорочення чистих доходів від прямих іноземних інвестицій та інших первинних доходів. Дефіцит поточного рахунку скоротився в 2017 році, що частково пояснюється зміною тенденції до зменшення чистих доходів від прямих іноземних інвестицій.

²⁵ студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів

Два останні розглянуті роки (2016 та 2017) відзначилися угодами M&A в обох напрямках відповідно. В 2016 році найбільші внутрішні операції (злиття чи поглинання британських компаній) становили близько 60% потоків ПІІ, тоді як у 2017 році активність у сфері злиття та поглинання становила близько 30%, що пояснюється значним збільшенням прибутків і поглинань у 2016 році. З іншого боку, найбільші зовнішні операції зі злиття і поглинання в 2017 році становили понад 50% потоків прямих іноземних інвестицій, а роком раніше - близько 10%. Аналогічним чином, це пояснюється значним збільшенням зовнішньої активності злиттів та поглинань у 2017 році.

Щодо географічного розподілу ПІІ, виділимо два типи країн, що беруть участь у операціях з ПІІ: *ultimate parent country* (головна контролююча країна) та *immediate parent country* (операційна країна).

Метод ідентифікації головної контролюючої материнської країни, що використовується тут, визначає власника основної частки акцій компанії (більше 50%) та прив'язує весь об'єм ПІІ до відповідної країни. Результати, отже, не відображають звідки фінансовий потік обов'язково виходить (що в свою чергу показує метод визначення операційної країни), а скоріше визначає країну, яка приймає остаточне рішення щодо розподілу інвестицій.

Таким чином, ЄС є найбільшим джерелом надходження ПІІ у Великобританію при використанні метода операційної країни, що становить 45,2% притоку ПІІ у 2016 році. Проте, при прив'язці до головної контролюючої країни ЄС та Північна Америка демонструють дуже схожий обсяг вкладених інвестицій. У 2015 році Північна Америка перевершила Євросоюз і стала найбільшим інвестором в Об'єднаному Королівстві за методом *ultimate parent country*, хоча в 2016 ситуація змінилася.

Наступний висновок полягає в тому, що 2016 року 30,7 млрд фунтів стерлінгів, що надійшли у Великобританію з-за кордону надходили з дочірніх компаній, які в кінцевому рахунку контролюються материнськими компаніями, розташованими у Великобританії. Це відображає принцип "круглого столу", за яким іноземні філії британських компаній реінвестують до внутрішньої

економіки.

Топ-10 країн-інвесторів складають приблизно чотири п'ятих загального притоку інвестицій у Великобританію на кінцевій основі, і США, зокрема, нараховують приблизно одну третину загальної суми з 2014 до 2016 року.

Країна	Кінцевий метод (£ млрд)	Операційний метод (£ млрд)	Відсоткова зміна відносно операційної методу	Зміна
				вартісної позиції кінцевого методу відносно операційного
США	413,9	308,1	34,3	=
Бельгія*		26,4		+10
Нідерланди	88,0	212,1	-58,5	-1
Німеччина	75,7	59,8	26,6	+2
Франція	72,4	59,9	20,9	=
Японія	52,4	46,5	12,7	+1
Швейцарія	46,8	45,3	3,3	+1
Люксембург	43,2	114,8	-62,4	-5
Іспанія*		30,3		+1
Бр.Віргінські о-ви*		34,1		-1
Решта	245,	262,1	-6,5	=

*Табл.1 Порівняння топ-10 країн-інвесторів Великобританії за кін-
методом*

Джерело: Office for National Statistics

Зауваження:

(Вартісне значення не подане для полегшення представлення
інформації.*

Безумовно, Brexit завдав шкоди репутації Великобританії серед іноземних інвесторів. Нещодавнє дослідження, проведене компанією EY засвідчило, що за останні 18 місяців 14% зменшили або призупинили інвестиції у Великобританію. Однак разом з цим за даними EY, 7% іноземців збільшили інвестиції. Тим часом слабкий фунт, спричинений трейдерами, що продають британські активи, зробив об'єкти поглинання дешевшими. Тому говорячи про наслідки референдуму для інвестиційної позиції Великобританії, їх можна назвати достатньо м'якими, а загальні інвестиційні тренди – позитивними, зі зростанням притоку інвестицій в британську економіку.

Список використаних джерел

1. Инвестиционные возможности после Брексита [Електронний ресурс] // АЕСОМ. – 07.2018 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aecom.com/ca/cornerstone-issue-03-ru/post-brexit-investment-opportunities-ru/>
2. Office for National Statistics report

Червен А.М.²⁶

Re-shoring to the UK: problems and perspectives

Reshoring — is the process of returning the manufacturing of goods back to the company's original country. It is the opposite of [offshoring](#), which is the process of

²⁶ Студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник : к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів Підчоса О.В.

manufacturing goods overseas to try to reduce the cost of labor and manufacturing [1].

Reshoring has happened to some degree over the past ten years as rising wage costs in China and elsewhere in Asia eroded the previous benefits of offshoring. Some companies also had problems with quality, intellectual property theft and long, vulnerable supply chains, so reshoring has become a hot economic and political issue in recent years [2].

Despite the fact that offshoring often has financial benefits, including cheaper labor and lower production costs, re-shoring can strengthen an economy. Reshoring creates manufacturing jobs, which strengthens the workforce, reduces unemployment and helps balance trade deficits. In many cases, companies even find that the extra cost to manufacture in home advanced economies is so slight that the benefits would outweigh the labor costs, particularly considering the fees involved in customs and shipping from overseas [1].

The top drivers for reshoring are:

- Reputation concerns (the potential political and marketing advantage of a “made in the USA” or “made in England” sticker)
- Time to market reduction
- Cost reduction

Product quality improvement

- More control
- Hidden supply chain management costs
- Intellectual property protection

The following two types of re-shoring are distinguished by researchers at Warwick University, UK:

- Direct re-shoring — relocation of offshore production capacity back to the home country.

- Indirect re-shoring — a firm’s strategic decision to increase capacity at home instead of abroad [3].

Let us try to consider the recent reshoring process with such a developed country as the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland as an example, and name some of the perspectives for the UK in its efforts to bring manufacturing back home.

In this context, there is one more key term along with the “reshoring” – the concept of “right-shoring”.

Right-shoring is the placement of a business' components and processes in localities and countries that provide the best combination of cost and efficiency. Right-shoring generally involves moving some operations to cheaper locations overseas, while retaining core operations and processes at a local headquarters [4].

Given this, most UK companies have so far chosen not to re-shore directly, but to do it indirectly or to right-shore: 70% of the UK Warwick University respondents in 2017 undertook some form of shoring activity, with 52% indirectly re-shoring, but only 13% directly re-shoring. The reason to this is greater profitability for companies from allocating manufacturing not entirely at home, but combining best features of different markets for regional or global performance.

We would like to outline two concrete benefits of right-shoring:

- A company can benefit both from quality business-critical processes in-house and cost-effective services for simple and non-core business processes in another country.
- Increased efficiency and productivity due to narrowed specialization among company’s employees in different countries [5].

The factors triggering the processes opposite to offshoring for British companies can be divided in two categories:

- ❖ Push factors — the reasons why manufacturers are considering moving production away from offshore locations:
 - Transport costs as global oil prices increased from 2003. Although oil prices have been falling recently, they are still above 1990s levels.
 - Non-satisfactory regulations on the intellectual property matters in developing countries.
 - A lack of skilled labour in developing countries.
 - Wages in the developing world remain significantly lower than in the UK: the average manufacturing salary in China is £5,000 compared to £30,000 in the UK. However, wages in China roughly tripled between 2000 and 2010, outstripping increases in productivity, while wages in the UK and the rest of the developed world stagnated. As a result, the wage gap is narrowing.
- ❖ Pull factors — the reasons why manufacturers would be drawn back to the UK:
 - Flexibility of production facilities in customisation.
 - Quality.
 - Higher levels of R&D/Innovation.
 - The ‘Made in Britain’ brand.
 - Location benefits (easy access to an EU market of more than 500m people).
 - Reduced time to market due to better infrastructure.

According to the World Bank Infrastructure rankings 2018, The UK holds an 8th place globally outperforming Switzerland and France [6].

A research by PwC investigated the main barriers for reshoring back to the UK:

- Lack of certain manufacturing skills as the focus on these skills in the UK as well as in many other Western countries has waned over the years.
- There are many policies in the UK that could be seen as a roadblock to manufacturing at home. Until these issues are addressed at a Government level it could be seen as an incentive to keep many production efforts overseas [7].

- Stricter ecological limitations than in the emerging countries, and strong governmental supervision on abiding by the Paris Climate Agreement provisions lead to high energy costs in the country.
- The need for investment in modern equipment to be competitive on the national market using national resources, notably labour force.
- The impact of Brexit is also a big question. On the one hand, UK manufacturers will try to build up supply chains at home to avoid tariffs and other barriers, on the other, EU-based companies for obvious reasons may use fewer UK suppliers [2].

Nevertheless, the British government has made a serious progress in stimulating reshoring to the UK in recent years, namely:

- A low rate of corporate tax, reducing to 19%, making it one of the lowest in the G20.
- Competitive reliefs for innovative and high-tech industries [6].
- Trade and Investment Department's 'Britain is GREAT' campaign launched in 2012. It is the Government's most ambitious international promotional campaign having already secured confirmed economic returns of £3.4bn for the UK [8].
- Establishment of the Advanced Manufacturing Supply Chain Initiative (AMSCI) which is to provide subsidies for capital investment, research and development expenditures for industrial projects involving collaborations across supply chains. In 2015, nine projects creating 1, 369 jobs received a total funding of £129m [9].
- Establishment of the Reshore UK which is a partnership between the Manufacturing Advisory Service and UK Trade and Investment Department to provide strategic and technical advice to small- and medium-sized UK businesses and those overseas that will make a significant contribution to the UK economy. It offers help to develop the business case for reshoring, visibility of high-value supply chain opportunities and access to funding.

Considering all stated above, let us assume, which sectors of the British economy have good prospects in the context of re-shoring.

According to the EY-calculated Re-shoring Index, the most perspective are those industries which are capital- and R&D-intensive, require high-skilled workforce at every

level of production, and have complex supply chains serving the end consumer and preserving access to the European markets. They have the most propensity to re-shore. Among them are: Electronic and Optical Products, Aerospace and Pharmaceutical industries. Therefore, we believe that these and some other sectors could see a high proportion of activity re-shored, given the right incentives, in particular from government.

Moreover, when firms choose to re-shore to the UK, they are likely to cluster in regions that best serve their businesses in close proximity to suppliers, infrastructure and an able workforce. Consequently, more developed North West and South East are the UK regions likely to benefit the most from reshoring.

But it's important to keep in mind that reshoring is not guaranteed: there is a strong competition for re-shoring investment with other developed countries, such as the US, Germany and France. Therefore, the UK Government must provide the correct framework so the advantages of moving production to the UK can be realised [6].

REFERENCES

- 1) Reshoring [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/r/reshoring.asp>.
- 2) Groom B. Reshoring: bringing manufacturing home [Электронный ресурс] / Brian Groom // Raconteur. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.raconteur.net/manufacturing/reshoring-manufacturing-home>.
- 3) Realities of Reshoring: A UK Perspective [Электронный ресурс] // The University of Warwick. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: https://warwick.ac.uk/fac/sci/wmg/research/scip/networking/26september/wmg_realities_of_reshoring_report.pdf.
- 4) Right-Shoring [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/r/right-shoring.asp>.
- 5) RIGHTSHORING [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://www.outsource2india.com/why_outsource/articles/rightshoring.asp.
- 6) Reshoring manufacturing — time to seize the opportunity [Электронный ресурс]. – 2015. – Режим доступа до ресурсу:

[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Reshoring_manufacturing_%E2%80%94_time_to_seize_the_opportunity/\\$FILE/3451_EY%20Reshoring%20Report_V8%20Online.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Reshoring_manufacturing_%E2%80%94_time_to_seize_the_opportunity/$FILE/3451_EY%20Reshoring%20Report_V8%20Online.pdf).

- 7) Reshoring - a new direction for the UK economy? [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: pdf.pwc.co.uk/ukeo-reshoring-march14.pdf.
- 8) The CREAT Britain Campaign [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.greatbritaincampaign.com/>.
- 9) Advanced Manufacturing Supply Chain Initiative (AMSCI): Impact and Economic Evaluation Scoping Study [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/472828/BIS-15-557-AMSCI-scoping-report.pdf.

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС

Капелюшна ВВ.²⁷

Сучасні підходи до управління міжнародними компаніями та бізнес-моделі майбутнього

Світ змінюється швидше, аніж компанії можуть пристосуватись до цього. На етапі створення компаній не передбачалось, що вони підлягатимуть таким значним модифікаціям [1]. Для ефективного функціонування в роботу впроваджуються новітні підходи на кшталт Agile Management, Holacracy, Hoshin Kanri, Lean Management та ін.

На сучасному етапі компанії класифікуються наступним чином:

- Червоні
- Бурштинові
- Помаранчеві
- Зелені

²⁷ Студентка III курсу Інститут міжнародних відносин
КНУ імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: канд.екон.наук, доцент Хмара М.П.

- Бірюзові [2].

Зелені та бірюзові компанії є моделями компаній майбутнього. Для успішного функціонування вони використовують кардинально нові підходи. Спробуємо охарактеризувати їх на прикладі Agile Management та Holacracy.

Основні принципи *Agile Management*:

- Задоволення потреб клієнтів завжди є найвищим пріоритетом [3].
- Надання клієнтам продуктів або послуг відбувається з більш високою частотою.
- Всі сторони, залучені у проєкті співпрацюють щодня [4].
- Усі зацікавлені сторони та члени команди намагаються досягти оптимальніших результатів проєкту, тоді як командам надаються всі необхідні інструменти та підтримка; на них покладається відповідальність за виконання цілей проєкту [5].
- Особисті зустрічі вважаються найбільш ефективним та дієвим форматом для успішності проєкту.
- Кінцевий продукт є мірилом успіху всього проєкту.
- Ефективність концепції Agile підвищується завдяки постійному фокусу на досконалості технічних процесів та дизайну [5].
- Простота – один з важливих елементів даного підходу [3].
- Передбачається, що самоорганізовані команди розроблятимуть найкращий продукт та дизайн, а також відповідатимуть конкретним вимогам [5].

Холакратія (Holacracy) - це система організації управління, в якій влада і прийняття рішень передаються співробітникам компанії, що працюють в певних ролях. Кожен співробітник в ролі може приймати будь-які рішення, на які немає обмежень в компанії, без консультації з іншими. Це приклад більш демократичного управління бізнесом, ієрархія саморегульованих кіл компанії, що функціонують автономно і одночасно як частини цілого [6]. Також її розглядають, як це систему корпоративного управління, за допомогою якої члени команди або бізнесу утворюють окремі, автономні, але симбіотичні команди для виконання завдань та цілей компанії. Концепція корпоративної ієрархії відкидається на користь

організаційної структури, де всі працівники мають однаковий голос, одночасно відповідаючи на напрямок спільного управління [7]. Холакратія має свої особливості, а саме:

- Працівники отримують більше влади, працюють більш злагоджено, а менеджер, якщо і присутній, то має обмежені повноваження.

- У холакратії посадові обов'язки замінені ролями. Роль має свою мету, призначення, обов'язки і домен: місце її виняткової влади [8].

- Холакратія має на меті організувати компанію навколо роботи, яку потрібно зробити замість того, щоб акцентувати увагу на людях, які виконують завдання [9].

- У холакратії різні ролі в рамках організації розміщуються у вигляді системи самоорганізованих кіл. Кола, в свою чергу, мають ієрархічну організацію: зовнішні кола ставлять перед іншими колами конкретні цілі і визначають сфери відповідальності. При цьому кожне коло і роль мають всю повноту влади для реалізації свого призначення (якщо інше явно не вказано). Так вони максимально ефективно досягають поставлених цілей [6].

- Холакратія - це гнучкий, прозорий і ефективний спосіб роботи, за якого поліпшуються відносини між людьми, зростає ступінь відповідальності всіх співробітників. Крім того, такий підхід мотивує членів компанії брати на себе ініціативу, втілювати власні ідеї і самостійно вирішувати поточні проблеми [8].

- Модель холакратії підходить не всім організаціям тому, що вона потребує зміни мислення, цінностей, корпоративної культури, проте далеко не всі до цього готові. Однак, компанії, які прийняли цей виклик і впровадили таку систему організації, показують зростання і готовність до швидкого реагування на зміни ринку [8].

- Потенційний результат імплементації холакратії в роботу компанії полягає не просто в розвитку, а в еволюціонуванні компанії [10].

- Холакратія застосовується в комерційних та неприбуткових організаціях США, Франції, Німеччини, Нової Зеландії, Австралії, Великобританії. Перш за все

це галузі, де потрібна операційна ефективність і продуктивність, зокрема консалтингові і ІТ-компанії [6].

Висновок:

На сучасному етапі звичні підходи до менеджменту майже повністю втратили свою ефективність. Компанії, які не впроваджують інновації, не знаходять нові методи управління, не підлаштовують свою діяльність під реалії сучасного бізнесу, дуже швидко виходитимуть із ринку. Змінюється не лише структура управління і продукту, а і концепція самих компаній.

Список використаних джерел:

1. Gary Hamel, from a speech at the 2009 World Business Forum, quoted in Seth Kahan, "Time for Management 2.0", Fast Company, Oct. 6, 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fastcompany.com/blog/seth-kahan/%20leading-change/hamel-hypercritical-change-points-radical-changes-required-management>
2. История бирюзовых организаций [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mann-ivanov-ferber.ru/teal-organization/>
3. Agile Manifesto. Twelve Principles of Agile Software [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://assets.uits.iu.edu/pdf/Agile-Manifesto.pdf>
4. Agile Manifesto. Software Development [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.nitrix-reloaded.com/publicdocs/The_Agile_Manifesto_SDMagazine.pdf
5. Agile Project Management^ A Comprehensive Guide [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cio.com/article/3156998/agile-development/agile-project-management-a-beginners-guide.html>

6. 6 CEO Club. Холакратия в действии [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ceoclub.com.ua/holocracy>
7. Investopedia. Holocracy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/h/holacracy.asp>
8. Frederic Laloux. Reinventing Organizations [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://personality-blog.ru/wp-content/uploads/F_Lalu_Otkryvaya_organizacii_budushego.pdf
9. Jena McGregor. Zappos says goodbye to bosses [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.washingtonpost.com/news/on-leadership/wp/2014/01/03/zappos-gets-rid-of-all-managers/?utm_content=buffer93d6c&utm_medium=twitter&utm_source=buffer&utm_term=.79715343fd02
10. Brian J. Robertson. Holacracy. The Management System for a Rapidly Changing World [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.macmillanspeakers.com/Brian-J-Robertson>

Козакевич Є.Б.²⁸

Роль технічного аналізу на ринку криптовалют

Даний вид аналізу називається технічним тому, що в даному виді аналізу береться в розрахунок тільки графік руху ціни і обсягу з минулого до теперішнього моменту.

Історично класичний технічний аналіз розвивався наступним чином:

Спочатку, коли ще в природі не існувало комп'ютерної техніки, а методи математичного аналізу в силу складності розрахунків ніхто не намагався застосувати для аналізу динаміки цін, трейдери вручну, використовуючи лише логарифмічні лінійки, малювали графіки, на яких відкладали прямі лінії. Пізніше були знайдені

²⁸ Студент 2 курсу спеціальності МБ
Інституту міжнародних відносин
Науковий керівник: проф. Ступницький О.І.

закономірності в співвідношенні цих ліній і графіків цін. Так виникли трендові лінії, моделі і фігури.

Далі з'явилися потреби для відходу від прямолінійності трендових ліній і моделей і трейдери, також вручну, почали розраховувати середні ціни, які й стали з успіхом застосовуватися для аналізу.

І вже з появою комп'ютерної техніки з'явилася можливість для розрахунку і застосування методів осциляторного аналізу ринку (хоча основи для його виникнення були закладені до появи перших комп'ютерів).

Технічний аналіз базується на наступних основних постулатах, що слідують з теорії Доу, розробленої [Чарльзом Доу](#) у 1900 році:

Курс враховує все. Суть цього твердження полягає в тому, що будь-який чинник, що впливає на ціну - економічний, політичний або психологічний - вже врахований ринком і включений в ціну. Тому вивчення графіка ціни - це все, що потрібно для прогнозування.

Ціна рухається тільки в одному напрямку. Це припущення є основою для трендового аналізу і служить стержнем всього технічного аналізу. Виділяються три типи трендів:

"Бичачий" тренд - ціни рухаються вгору. Визначення "бичачий" виникло по аналогії з биком, що піднімає вгору на своїх рогах ціну;

"Ведмежий" тренд - ціни рухаються вниз. В даному випадку ведмідь як би зменшує ціну, навалюючись на неї зверху вниз всім своїм тілом;

Бічний тренд - певного напрямку руху ціни ні вгору, ні вниз немає. Зазвичай такий рух називають "флет" (flat). Відразу можна відзначити, що довгий флет є передвісником цінової бурі на ринку - сильного руху ціни в одну або іншу сторону. Таким чином, якщо тренди існують (а практика це показує на більш ніж столітньому періоді), то до них можна застосувати основні закони руху, як то:

"Діючий тренд з більшою ймовірністю продовжиться, чим змінить напрям", або "Тренд рухатиметься в одному і тому ж напрямку, поки не ослабне".

Історія повторюється. Суть цього твердження полягає в незмінності дії законів

фізики, економіки, психології в різні періоди історії. Отже, ті правила, що діяли в минулому - діють і зараз, а також діятимуть і в майбутньому. Саме це твердження і дає нам підставу проводити технічний аналіз дійсності і, з якоюсь, більш-менш точною оцінкою прогнозувати майбутнє.

Цілі аналізу

1) Оцінити поточний напрямок динаміки ціни (тренд). Можливі варіанти - рух вгору, рух вниз, флет.

2) Оцінити термін і період дії даного напрямку. Може бути:

- тренд короткострокової дії;
- тренд довгострокового дії;
- початок тренда;
- зрілість тренда;
- смерть, завершення тренда.

3) Оцінити амплітуду коливання ціни в чинному напрямку (відхилення від поточних котирувань).

Визначивши ці три складові динаміки ціни, ми можемо, з певною часткою впевненості, купувати або продавати досліджуваний актив.

Особливості криптовалютного ринку

Невелика капіталізація. У порівнянні з фондовим чи валютним ринком, капіталізацію криптовалютного можна вважати невеличкою ([\\$210 323 296 853](#)). Наприклад, капіталізація фонду Уорена Баффета Berkshire Hathaway складає 500,51 млрд доларів, що вдвічі більше ніж капіталізація ринку криптовалют.

Практично відсутнє регулювання. Внаслідок цього ринок вважається доволі маніпулятивним, що є перешкодою для входження інституційних та інших приватних інвесторів.

Розглянемо принцип дії технічного аналізу на прикладі **ліній Боллінджера**:

Графічно **ліній Боллінджера** (Bollinger Bands) це дві лінії, що обмежують динаміку ціни зверху і знизу відповідно. Це своєрідні лінії підтримки і опору, які більшу частину часу перебувають на віддалених від ціни рівнях.

Лінії Боллінджера схожі з конвертами ковзаючих середніх. Різниця між ними

полягає в тому, що кордони конвертів розташовані вище і нижче ковзаючої середньої на фіксованій, вираженій у відсотках відстані, тоді як межі смуг Боллінджера будуються на відстанях, рівних певному числу стандартних відхилень. Оскільки величина стандартного відхилення залежить від волатильності, смуги самі регулюють свою ширину: вона збільшується, коли ринок нестійкий, і зменшується в більш стабільні періоди.

Смуги Боллінджера формуються з трьох ліній. Середня лінія - це звичайна ковзаюча середня. Верхня лінія - це та ж середня лінія, зміщена вгору на певну кількість стандартних відхилень. Нижня лінія - це середня лінія, зміщена вниз на те саме число стандартних відхилень. За допомогою ліній Боллінджера можна відкрити гарну довгу або коротку позицію. Продемонструємо як це відбувається на практиці.

На даному рисунку зображений графік пари LSK/BTC, таймфрейм 2 години, біржа Binance.

Червоний прямокутник позначає боковий тренд, вузьке положення ліній Боллінджера характеризує затишшя на ринку. Після затишшя на ринку - починається активний рух.

За допомогою нашого індикатора помічаємо початок формування «бичачого» тренду. Про це свідчить рух ціни між середньою та верхньою лінією індикатора і також їх розширення. Так само варто відзначити - середня смуга (коричнева)

утворює своєрідну лінію підтримки і опору.

Це дозволяє сформулювати ряд висновків:

- 1) Якщо після бокового тренду стався прорив ціни вгору від середньої лінії Боллінджера, а відстань між верхньою і нижньою лінією збільшується - можна відкривати довгу позицію.
- 2) Якщо після бокового тренду стався прорив ціни вниз від середньої лінії Боллінджера, а відстань між верхньою і нижньою лінією збільшується - можна відкривати коротку позицію.
- 3) Якщо ціна повертається до ціни відкриття позиції - позицію необхідно закрити, сигнал міг бути помилковим.
- 4) Звуження ліній говорить про можливе загасання тренду і його розворот.

На графіку ми спостерігаємо, що тренд утворився - тренд висхідний, в точці F відкриваємо довгу позицію.

Як бачимо, технічний аналіз нас не підвів, ціна пішла вгору. Тому, щоб зберегти прибуток і застрахувати себе від ризику падіння ціни, в зоні, яка позначена рожевим прямокутником виставляємо ордер «стоп-лос». Через цю зону проходить середня лінія Боллінджера і при її перетині графіком ціни, існує велика ймовірність розвороту тренду. Тому ордер «стоп-лос» виставляємо на пару пунктів нижче цієї лінії. У результаті ми відкрили позицію на рівні 1640 пунктів, а закрили на рівні 1835. За цю позицію ми отримали +11.2%.

Отже, ми розглянули практичне застосування технічного аналізу на прикладі ліній Боллінджера і довели його роботу. Для більш точного аналізу ми можемо також використовувати і інші інструменти і індикатори. Головний принцип – не піддаватися впливу емоцій і слідувати своїй торговій стратегії.

МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

*Плескун Т.**

* Студент 3 курсу відділення «Міжнародні комунікації»

Блогери як лідери громадської думки:

Особливості та сучасні тенденції

Актуальність дослідження питання блогерів та нетрадиційних медіа полягає у їх зростаючій популярності та, віднедавна, все більш серйозному ставленні до них. Феномен блогінгу виник і розвивається на тлі трансформації комунікацій з громадськістю у корпоративній сфері. Широка публіка все частіше вимагає від великих брендів демонстрації своєї позиції у насущних соціальних питаннях. Не всі бренди та традиційні медіа є достатньо гнучкими, щоб вчасно змінити свій підхід відповідно до запитів аудиторії. Тому логічно, що відбувається поступове зміщення впливу та популярності у сторону нетрадиційних, частіше незалежних та персоніфікованих медіа – блогерів.

Дослідження було проведене з метою виявити, як на даному етапі трансформується явище блогінгу, визначити основні тренди та наявні особливості.

Згідно з дослідженням 2017 Cone Communications Global CSR Study, 78% споживачів очікують від компаній діяльності з відновлення соціальної справедливості, а більшості «було б абсолютно байдуже, якби завтра 74% брендів перестали існувати». 87% споживачів вибирають бренди, що поділяють їхні погляди [1], а 40% подобається реклама, в якій чітко простежується політична позиція [2].

У даному контексті тренд зростання популярності блогерів є прямим наслідком такої тенденції. Більшість брендів не несуть якоїсь позиції, натомість вони просувають продукти, як матеріальні, так і послуги. Аналогічно і з традиційними медіа, які вже не можуть просто неупереджено доносити інформацію. Разом із тим, їм треба бути обережними, займаючи якусь позицію, щоб не бути звинуваченими у ангажованості. Два протилежні шляхи, кожен з яких пов'язаний із сильним ризиком, що комуніковані меседжі будуть неправильно сприйняті. Це дилема для брендів та медіа, яка призвела до появи нового «третього стану» - незалежного блогінгу, лідерів суспільної думки.

Блогер - будь-яка людина, найчастіше не професіонал, що веде власний блог -

персональний засіб масової інформації.

Умовно блогерів можна розділити на дві категорії - ті, у кого блог - наслідок їх популярності через іншу діяльність (відомі зірки шоу-бізнесу, спортсмени, ведучі, політики та інші публічні діячі), та ті, де блог - основний рід занять: beauty-блогери, fashion-блогери, food-блогери, фітнес- та ЗСЖ-блогери, travel-блогери, vine-блогери.

Положення блогерів у сучасному інформаційному полі має низку особливостей. Насамперед, варто згадати про різницю у рівнях довіри. Так, цифрове маркетингове агентство Flying Point Digital провело дослідження про лідерів думок у маркетингу, згідно з яким 68% опитаних довіряють думці онлайн-блогерів більше, ніж іншим джерелам [3]. А при виборі продукту, огляди блогерів на них є другим за надійністю джерелом, після порад знайомих. Тобто існує великий розрив у сприйнятті між блогерами та традиційними медіа. Перші викликають більше довіри, через свій ореол незалежності та «людське обличчя».

Існує значна різниця між тим, яке становище займають блогери в Україні та закордоном. Українська блогосфера має цікаву особливість у порівнянні із західною та східною: найпопулярнішими в соц. мережах є не поп-зірки та шоумени, а політики та соціально активні громадяни. У 2017 році було проведено оцінку української блогосфери у Facebook та Twitter та визначено її лідерів. Згідно з результатами рейтингу, з перших п'яти місць чотири займають політики: Святослав Вакарчук, музикант; Петро Порошенко, президент України; Михаїл Саакашвілі, політик; Мустафа Найєм, нардеп, журналіст, Арсен Аваков, глава МВС. В той же час на Заході позиції першості міцно тримають спортсмени та зірки шоу-бізнесу.

Повною протилежністю Україні є ринок блогерів у Китаї - там вони існують у закритому середовищі соц. мереж на кшталт Weibo, більшість блогерів - це колективні проекти, навіть якщо згуртовані навколо однієї персони, і повна відсутність реальних політичних та навіть соціальних лідерів думок, якщо не враховувати офіційних держпосадовців.

Західна блогосфера «більша, ширша і дорожча» [4]. Цінники за співпрацю та рекламу на однакову аудиторію можуть відрізнятись у 8-10 разів, на користь західних лідерів думок.

Серед інших тенденцій, які варто було б зазначити є і те, що виникає ризик для блогерів втратити свою репутацію і стати такими ж «безликими та заангажованими», якими широка публіка вважає зараз значну частину ЗМІ. А також починає розвиватися феномен анонімного блогерства - зокрема в Україні це популяризація убезпечених приватних платформ, перш за все Telegram [5].

Загалом, ринок блогерства буде розвиватися, оскільки аудиторія поки не бачить альтернативи лідерам думок. Традиційні ж медіа повинні переформатуватися, щоб зберегти аудиторію.

Отже, в межах проведеного дослідження було визначено основні особливості феномену блогінгу, та коротко проаналізовано наявні тенденції. Виявлено, що однією з передумов зародження та зростання популярності явища блогерства було попереднє зменшення довіри до традиційних медіа та брендів, а також неспроможність більшості з останніх зайняти чітку соціальну позицію у комунікаціях із громадськістю. Проаналізовано, що популярність блогерів буде зростати, але може пройти через значні трансформації, наприклад анонімізацію та появу ризику репутаційних криз.

Список використаних джерел

1. 2017 Cone Communications CSR Study [Електронний ресурс] // Cone. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.conecomm.com/research-blog/2017-csr-study>.
2. The Future 100 - 2016 [Електронний ресурс] // J. Walter Thompson Intelligence. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jwtintelligence.com/trend-reports/the-future-100/>.
3. Gittleman N. INFLUENCER MARKETING STRATEGY IN 2016 [Електронний ресурс] / Nicole Gittleman // Flying Point Digital. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.flyingpointdigital.com/2016/02/01/influencer-marketing-strategy-in-2016-infographic/>.

4. Шестаков А. Чем отличаются рынки блогеров в России и США: цены, роль и восприятие [Электронный ресурс] / Александр Шестаков // RusBase. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://rb.ru/opinion/us-rus-bloggers/>.

5. Деревянко Е. Управление репутацией: практика, тенденции, общественный контроль и признание [Электронный ресурс] / Елена Деревянко // Focus.ua. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://focus.ua/repactiv/394536/>.

Терзман К. І.²⁹

Моральне і видовишне в інформаційному супроводі міжнародного військового конфлікту

Останні роки спостерігається помітне збільшення медіанасилля на екранах телевізорів та просторах Інтернету. Його надто велика кількість викликає в суспільстві страх, паніку, спричиняє психічні розлади, стає каталізатором вчинення злочинів. Сьогодні сценами насильства сповнені кінематограф, телепередачі, новини, відеоігри, їх можна спостерігати з ранку до вечора у будь-якій кількості. Вони доступні масовій аудиторії: і дітям, і дорослим, і людям з нездоровою психікою. Тому, з огляду на те, який вплив на суспільство несуть такого роду матеріали, постає питання про доречність, виправданість та необхідність їх висвітлення серед світової громадськості, зокрема з моральної точки зору.

Дана робота була проведена на основі збройного конфлікту у Сирії. Проаналізовано контент таких міжнародних ЗМІ: Бі-Бі-Сі, Рейтер, Асошіейтед Прес, Сі-Ен-Ен, Аль-Джазіра.

Встановлено, що всі вищезазначені медіа, хоч й у мінімальній кількості, але публікують фотографії або відео насильницького характеру (кадри крові,

²⁹ Студентка 5-го курсу, Міжнародна інформація
Національний авіаційний університет

Наук. керівник: д. політ.н., завідувач кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Ржевська Ніна Федорівна

покалічених дітей, дорослих тощо). Деякі з них часто та відверто оснащують новини фотографіями загиблих людей, дітей, і загалом дуже хвилюючими знімками та відеороликами.

Отже, можна зробити висновок, що багато міжнародних авторитетних мас-медіа, висвітлюючи різноманітні світові події, використовують публікації насильницького характеру, причому часто.

Але наскільки прийнятними є такі дії ЗМІ з точки зору моралі? Чи можна якось виправдати публікації такого змісту, чи є вони необхідними для суспільства, чи несуть позитивні або негативні наслідки? Такі питання виникають при дослідженні медіанасилля.

У сучасному суспільстві, насилля та будь-які жорстокі дії із застосуванням сили не є прийнятними з точки зору моралі. Але чи є аморальними дії тих медіа, які просто публікують та поширюють різноманітні матеріали насильницького характеру серед громадськості, адже вони самого насилля не здійснюють, й більше того, інформування людей є основною та найголовнішою функцією засобів масової інформації.

Ряд експериментів, що були проведені починаючи з 50-х рр. ХХ століття стосовно дослідження впливу перегляду сцен насилля на людську психіку довели, що на більшість людей такі матеріали практично не мають ніякого негативного впливу. Вони не спонукають людей до прояву агресії, копіювання екранних злочинів і т. п. Більше того, на деяких осіб вони впливають з точністю навпаки змушуючи їх огородити себе від насилля у реальному житті та бути більш стриманими у своїх емоціях. Тому, можна сказати, що ЗМІ навіть виконують позитивну функцію перед суспільством підвищуючи обізнаність людей про навколишній світ та яким він може бути, тим самим нівелюючи бажання людей проявляти агресію стосовно оточуючих або здійснювати злочини.

З іншого боку, вчені підтвердили, що все таки існує певна частина людей, хоч і невелика, яка легко піддається цьому впливу.

Загалом, можна визначити, що, у будь-якому випадку, перегляд такого роду матеріалів несе шкоду суспільству та психіці людей, – на свідомому або

підсвідомому рівнях, – як неодноразово було підтверджено психологами, які радять утримуватися від перегляду новин та фільмів з елементами насилля. Якщо навіть це не спонукає людину до виявлення відкритої агресії, то беззаперечно шкодить її психіці: породжує появу таких емоцій і станів як тривожність, невпевненість, страх, неконтрольовані та невинуваті панічні атаки, приступи, напади депресії, безнадійність, безсилля і т. п.

Якщо подивитися на ситуацію трохи з іншого боку, можна прийти до зовсім іншого висновку. Будь-яка корпорація або компанія, що спеціалізується на випуску новин, перш за все є бізнесовою структурою, яка працює на комерційній основі та отримує за свою роботу гроші. Тобто, компанії публікують такого роду матеріал не задля простого інформування громадськості, а для рейтингів, переглядів та фінансової складової.

Зовсім інше можна сказати про поширення насильницьких відеозаписів та знімків в мережі Інтернет. Інтернет – це явище, непідконтрольне нікому, тому в цьому плані характер моральності трохи змінюється.

На сьогоднішньому етапі, відбувається величезне зростання популярності соціальних мереж, які є основними каналами поширення насильницьких відеозаписів. Йдеться про такі мега-ресурси, як YouTube, RuTube, Facebook, Twitter, Instagram, VKontakte. Крім того, відбувається збільшення кількості спеціалізованих інтернет-ресурсів, основне призначення яких – зробити видимими для масового глядача повсякденні випадки насильства: від словесних образ до жорстокого побиття та вбивства, від кадрів розгону демонстрацій до показу наслідків терактів і воєнних дій. Тому, популярність реальних відеозаписів насильницького характеру, а також легкість розміщення їх на інтернет-ресурсах може стати сильним мотиватором створення власної насильницької продукції, тобто заохочувати людей, особливо дітей та підлітків, до проявів насильства у реальному житті.

Дилема «показувати чи не показувати» кадри реального насильства здавна була предметом дискусій в площині журналістської етики. Найбільш виваженою можна вважати думку, що обґрунтованим є показ лише тих випадків насильства, які мають суспільно-значущу роль.

Отже, показ кадрів реального насильства на ТБ або поширення їх у Мережі може здійснювати важливу соціальну функцію, та в той же час – створювати багато етико-правових проблем. Однак навіть неозброєним оком можна визначити, що необґрунтованого показу насильства в Мережі є у багато разів більше.

Список використаних джерел

1. Пронин Е. И., Пронина Е. Е. Медиапсихология: новейшие информационные технологии и феномен человека, 2013. – URL: <http://ecsocman.hse.ru/data/2015/05/05/1251193853/151-161-Pronin.pdf>
2. Найдьонова Л. А., Череповська Н. І. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія. – Київ: Міленіум, 2014. – С. 348.
3. Naydonova L. Media Psychology as a Conceptual Background for Media Education: best practices in Ukraine//International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies. – 2015. – P. 9.
4. Ватківська М.Г., Вознесенська О.Л., Найдьонова. Соціально-психологічні та психолого-педагогічні засади організації медіаосвіти молоді. – 2016. – С. 268.
5. Ferguson, Christopher J. Media psychology 101. – Springer Publishing Company, LLC. – 2016. – P. 215.

Колодюк М.А.³⁰

Використання технології «Вікна Овертона» для здійснення інформаційно-психологічного впливу на суспільну свідомість

Актуальність дослідження обумовлена тим, що у сучасному світі щоденно розширюються межі застосування інформаційно-психологічного впливу на свідомість людини, адже ведення інформаційного протиборства не потребує значних економічних витрат, не є обмеженим в часі та просторі, а також надає

³⁰ Студентка 2 курсу відділення «Міжнародні комунікації» Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т.Шевченка.
Науковий керівник: Науковий керівник Белоусова Н.Б.

можливість широкого використання методів, непомітних для об'єктів впливу.

Метою дослідження є виявлення особливостей застосування технології «Вікна Овертона» як інструменту для здійснення інформаційно-психологічного впливу на суспільну свідомість, особливо під час ведення інформаційної війни.

Вікно Овертона є моделлю зміни бачення певних проблем в суспільстві. Відповідно до цієї концепції для кожної ідеї існує вікно можливостей. Пересування меж цього вікна створює можливості для навіть абсолютно чужих суспільству ідей стати загальноприйнятними, і навіть законодавчо закріпленими.

Для успішного впровадження даної технології необхідне послідовне виконання 5 етапів, що передбачають перехід ідей в певні категорії: 1 етап – від «немислимого» до «радикального»; 2 етап – від «радикального» до «прийнятного»; 3 етап – від «прийнятного» до «розумного»; 4 етап – від «розумного» до «популярного»; 5 етап – від «популярного» до політики. Будь-яка ідея, аби стати загальноприйнятною в суспільстві, має пройти ці 5 етапів.

Під час ведення Російською Федерацією інформаційної війни проти України також можна помітити реалізацію сценарію «Вікна Овертона». Яскравим прикладом поетапного застосування технології стало поширення антиукраїнських настроїв та «фашизація» України в очах громадськості під час подій на Євромайдані в 2013-2014 роках.

На першому етапі відбувався перехід ідеї про фашизацію України з категорій «немислиме» в «радикальне»: хоча й обговорення цієї теми ще не було прийнятим в суспільстві, проте представники російських політичних рухів, екстремістських об'єднань та російської радикальної націоналістичної партії вже починали називати Євромайдан фашистським, а ЗМІ цитувати їх радикальні висловлювання.

На другому етапі до обговорення залучили експертів, які перенесли ідею в категорію такої, що має право на існування: російські телеведучі все частіше починали обговорювати загрозу «фашизації» України з провідними лідерами думок – авторитетними громадськими діячами, політиками, науковцями.

На третьому етапі відбувалося створення прецедентів для підтвердження висловлювань експертів та навішування ярликів: в засобах масової інформації

починають з'являтися кадри про знищення пам'ятників Леніну, жорстокі дії та безлад, який вчиняють «бендерівці», «правосеки», «вандали», «київська хунта» та «фашисти».

На четвертому етапі слова-класифікатори українського народу почали «популяризуватися» та постійно вживатися в ЗМІ, одразу створюючи відповідний асоціативний ряд та поширюючи антиукраїнські настрої.

На п'ятому етапі відбулося офіційне зведення відповідної риторики в сферу державної політики: міністр закордонних справ Росії почав стверджувати про неприпустимість відродження фашизму в Європі, після чого було посилене «антифашистське» законодавство Російської Федерації.

Отже, технологія «Вікно Овертона» є потужною маніпулятивною технологією впливу на свідомість людини та модифікації її особливостей сприйняття світу та прийняття рішень. Особливістю її реалізації на практиці є послідовне впровадження 5 етапів. Тим не менш, технологія може бути успішно використана як інструмент під час ведення інформаційної війни. Саме тому обов'язковою складовою в стратегії інформаційної безпеки кожної держави мають бути заходи, спрямовані на попередження та нейтралізацію негативного впливу таких технологій на власне населення.

Омельяненко В.С.³¹

«Сучасні пріоритети розвитку інформаційного суспільства країн Скандинавської Європи»

Вперше у науковий обіг поняття «інформаційне суспільство» було введено майже одночасно професором Токійського технологічного інституту Т. Умесао та австрійсько-американським дослідником Ф. Махлупом, які отримали широку популярність своїми дослідженнями динаміки розвитку наукомістких виробництв. Згодом американський дослідник Д. Белл розширив поняття інформаційного

³¹ Студентка 2 курсу відділення «Міжнародні комунікації»
Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т.Шевченка.
Науковий керівник: к.політ.н, доц. Кучмій О.П.

суспільства, яке він тлумачив як «нову назву для постіндустріального суспільства, що підкреслює основу для визначення соціальної структури – інформацію». На думку дослідника, інформаційне суспільство має такі характеристики: розвиток економіки послуг, визнання центральної ролі теоретичного знання у поступальному розвитку суспільства, орієнтація на майбутнє, розвиток нової інтелектуальної технології тощо. Отже, перехід до інформаційного суспільства мав великий вплив на перебудову зв'язків у всіх сферах життєдіяльності людини [1].

На сучасному етапі можна стверджувати, що стратегія побудови інформаційного суспільства перетворилася на ефективний механізм модернізації держави та формування суспільства добробуту. Як зазначається у Декларації принципів «Побудова інформаційного суспільства – головне завдання нового тисячоліття», ухваленій за результатами проведення першого етапу Світового саміту з інформаційного суспільства (2003 р.), інформаційне суспільство має бути зорієнтованим на інтереси людей, відкритим для всіх та спрямованим на розвиток. Тому головним завданням міжнародної спільноти є масштабне використання позитивного потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для вирішення соціальних, економічних, політичних та правових проблем розвитку людства. Досягнення цих принципів можливе за умови ефективної участі урядів та усіх зацікавлених сторін у розвитку інформаційного суспільства, сприяння розробці національних стратегій е-врядування, розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, підвищення рівня освіченості населення у сфері використання ІКТ, застосування ІКТ у всіх сферах життєдіяльності людства тощо [2].

Значний успіх у реалізації зазначених принципів побудови інформаційного суспільства мають країни Скандинавської Європи, зокрема, Швеція, Фінляндія, Норвегія, які виступають не тільки європейськими, а й світовими лідерами у цій сфері. Ефективність впровадження стратегій інформаційного суспільства скандинавськими країнами підтверджують статистичні дані, наведені в аналітичних дослідженнях. Так, країни займають провідні позиції у світовому рейтингу інновацій: Швеція посідає 3 місце, Фінляндія – 7, Норвегія – 19 [3]. Згідно із даними European Innovational scoreboard 2018 Швеція посідає 1 місце, Фінляндія – 3 місце у

Європі за розвитком інновацій [4]. Як свідчить дослідження міжнародної консалтингової компанії IDI, Швеція посідає 2 місце за рівнем розбудови інформаційного суспільства, Норвегія – 9, Фінляндія – 7 серед 52 досліджуваних країн [5]. Відповідно до рейтингу UN E-Government Survey 2018, Швеція займає 5 позицію, Фінляндія – 6, Норвегія – 14 у світовому рейтингу розвитку електронного врядування [6]. Тому, можна зробити висновок, що провідні позиції у розвитку інформаційного суспільства займають країни Скандинавської Європи, зокрема Швеція.

Від самого початку реалізації стратегії побудови інформаційного суспільства у 90-х рр. XX ст. уряд Швеції визначив, що центральні заходи повинні бути зосереджені, перш за все, на трьох галузях: «конфіденційність в ІТ, компетентність у застосуванні ІТ, доступність послуг інформаційного суспільства. Згодом в рамках стратегії «Від політики в сфері ІТ для суспільства до політики для інформаційного суспільства» (2005 р.) основну увагу було зосереджено на питаннях підвищення рівня довіри до послуг інформаційного суспільства через гарантію доступності послуг та удосконалення системи безпеки використання інформаційних технологій. На сучасному етапі Швеція реалізує стратегію удосконалення інформаційної інфраструктури задля підвищення рівня доступності технологій та збільшення масштабів їх використання. [7]. Нині Швеція – це країна лідер у Європі по відношенню загальної кількості телефонних ліній, телефонів, комп'ютерів, а доступ до мережі Інтернет має понад 90 % населення.

Важливою складовою розбудови інформаційного суспільства Швеції є інноваційна політика, яка базується на принципі «потрійної спіралі» (Triple Helix Model) [8]. Це означає, що бізнес-структури, університети та державні органи спільними зусиллями стимулюють інновації в усіх сферах. Саме ефективна співпраця цих трьох акторів уможливорює досягнення пріоритетів інформаційної політики уряду країни, зокрема, загальний доступ до інформації; використання інформаційних ресурсів у національних інтересах; розвиток інформаційної інфраструктури; розвиток електронного уряду; підвищення інформаційної грамотності; використання ІКТ у всіх сферах суспільства. Провідну роль у

виробництві інновацій на всіх рівнях покладено на Шведське Державне Агентство інноваційних систем – VINNOVA.

Аналіз сучасних пріоритетів політики розвитку інформаційного суспільства країн Скандинавської Європи, а зокрема Швеції, уможливорює висновок про те, що ця країна є вдалим прикладом того, як інформаційна політика сприяє підвищенню рівня демократизації суспільства, а також безпосередньо ефективно впливає на соціально-економічне зростання в країні, де всі сфери взаємодіють та базуються на цифрових технологіях. Досвід Швеції у впровадженні в життя інформаційно-комунікаційної стратегії може бути адаптований до проблеми становлення та розбудови інформаційного суспільства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе / Под ред. П.С.Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – С. 330
2. World Summit on the Information Society 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/opb/pol/S-POL-WSIS.REP-2018-PDF-E.pdf
3. The Global Innovation Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>
4. European Innovational scoreboard 2018[Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en
5. Index Informational society [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.idc.com/groups/isi/main.html>
6. UN E-Government Survey 2018 [Електронни ресурс] – режим доступу: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
7. Telecommunication Policy Overview in Sweden. National Broadband Strategy. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://oti.newamerica.net/telecommunication_overview_sweden

8. Research and development in a TRIPLE HELIX environment [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiBm9rK_5zeAhWJFCwKHf_XAPkQFjAFegQICBAC&url=https%3A%2F%2Fwww.forskningsradet.no%2Fservlet%2FSatellite%3Fcid%3D1226994311194%26pagename%3DVedleggPointer%26target%3D_blank&usg=AOvVaw3j-uo3ssTsJRBVaTAPVvVR

*Чичиркоза І. О.*³²

Порівняльний аналіз ефективності стратегій впровадження сучасних інформаційних технологій у сферу державного урядування

Останні три десятиліття ознаменувалися стрімким зростанням впливу інформаційних технологій на суспільство. Розвиток ІТ вплинув не тільки на всі сфери життя людей, а й на позиціонування країн на міжнародній арені. Так, Естонія, країна, що опинилася після розпаду СРСР майже без природних ресурсів і з застарілим обладнанням в промисловості зробила ставку на розвиток ІТ, що і допомогло Естонії зрости до країни з високим рівнем життя, високими доходами населення, і зайняти впевнену позицію на міжнародній арені. Досліджуючи розвиток Естонії, можна прослідкувати зв'язок зростання ІТ із впровадженням їх в урядування країною і, відповідно, зростанням ефективності управління державою та якістю життя громадян. Даний зв'язок не є випадковістю – це більше системна

³² Студент 3 курсу відділення «Міжнародні комунікації» Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка.
Науковий керівник: д.п.н, доц. Кучмій О.П.

взаємозалежність між рівнем залучення інформаційних технологій в урядуванні і показниками розвитку країни. [1]

Розглядаючи E-Government Development Index (EGDI), Online Service Index (OSI), Human Capital Index (HCI), Telecommunication Infrastructure Index (ТІІ) [2], Rule of Law Index (RLI) [3], Human Development Index (HDI) [4], Political Stability Index (PSI) [5], Doing Business (DB) [6] на прикладі Німеччини, України та Єгипту ми можемо чітко прослідкувати вищезазначений зв'язок.

Відповідно до EGDI, Німеччина, країна з високим рівнем фінансової забезпеченості громадян, займає 12 місце в рейтингу, а оцінка за даним рейтингом складає 0,87, що засвідчує дуже високий рівень розвитку електронного урядування в країні. В той час, Німеччина посідає такі ж високі позиції і за соціально-економічними показниками: OSI - 0,93, ТІІ - 0,79, HCI - 0,9, RLI – 0,83, HDI -0,93, PSI – 0,58, DB – 20.

E-Government Development Index оцінив Україну, як країну з рівнем фінансової забезпеченості громадян нижче середнього, у 0,61 бали (високий рівень розвитку електронного урядування). Соціально-економічні показники складають: OSI - 0,56, ТІІ - 0,43, HCI - 0,83, RLI – 0,5, HDI - 0,75, PSI – -1,89, DB – 76.

Єгипет, з рівнем фінансової забезпеченості громадян нижче середнього, в рейтингу EGDI посідає 114 місце і має 0,48 бали, що визначає рівень розвитку електронного урядування в країні як середній. Щодо соціально-економічних показників, то маємо: OSI - 0,53, ТІІ - 0,32, HCI - 0,6, RLI – 0,36, HDI - 0,69, PSI – -1,42, DB – 128.

Порівнюючи зазначені три країни можна виділити взаємозалежність між розвитком електронного урядування держави і соціально-економічними показниками: високий рівень EGDI відповідає відповідному рівню індексів фінансовому забезпеченню населення, верховенству права, легкості ведення бізнесу, політичної стабільності, людському капіталу, онлайн послугам і телекомунікаційній інфраструктурі.

Важливо зазначити, що в показниках України прослідковується певна аномалія: високий EGDI не відповідає статусу країни з прибутком населення нижче

середнього. Пояснити даний феномен можна тим, що Україна станом на 2018 рік все ще перебуває в стані реформ і за короткий період часу ІТ ще не встигли внести масштабний позитивний соціально-економічний ефект, проте вплинули на деякі його складові, що можна побачити на прикладі індексів Doing Business, Online Service Index, Telecommunication Infrastructure Index. За весь період реформи відбулися такі зміни, що дозволили Україні піднятися з 2014 року в рейтингах Doing Business з 112 на 76 сходинку, в Online Service Index з 0,26 до 0,56, а в Telecommunication Infrastructure Index з 0,38 по 0,43, як наслідок, в EGDI з показника 0,5 до 0,61 (з 87 сходинки на 82).

Отже, завдяки порівняльному аналізу показників інтегрованості інформаційних технологій в державному урядуванні і соціально-економічних показників країни можна прослідкувати чітку взаємозалежність між електронним врядуванням та добробутом країни. Становлення країни-реформатора на шлях впровадження ІТ в урядування сприяє покращенню в економічному, правовому та соціальному полях, що виводить країну на новий рівень відносин навіть на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Gustova D. THE IMPACT OF E-GOVERNMENT STRATEGY ON ECONOMIC GROWTH AND SOCIAL DEVELOPMENT [Електронний ресурс] / Daria Gustova. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/15809/1/daria_gustova_diss_mestrado.pdf.
2. UNITED NATIONS E-GOVERNMENT SURVEY [Електронний ресурс] // UNITED NATIONS New York. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2018-Survey/E-Government%20Survey%202018_FINAL%20for%20web.pdf.
3. Rule of Law Index [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP_ROLI_2017-18_Online-Edition.pdf.

4. Human Development Indices and Indicators [Електронний ресурс] // By the United Nations Development Programme. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf.

5. Political stability [Електронний ресурс] // The World Bank. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability/.

6. Doing Business 2014 [Електронний ресурс] // A World Bank Group Flagship Report. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>.

*Процюк З.С.*³³

Міфологізація історичної пам'яті як метод державної пропаганди на прикладі сучасної Польщі

Формування публічного дискурсу шляхом використання великого масиву методів пропаганди відіграє важливу роль у відносинах між державою та її громадянами. Місце історичної пам'яті в цьому процесі важко переоцінити. Її вплив на формування національної ідентичності, державної ідеї та громадської думки завжди сприймався як ефективний метод реалізації політичних цілей та планів певної політичної сили.

Історична пам'ять є соціальним конструктом, адже вона формує свої основи не на історичних фактах, а на їхньому суб'єктивному сприйнятті певної групи людей. Це означає, що історична пам'ять може бути змінена відповідно до довгострокових політичних цілей. [1].

Історичний міф є головним рушієм трансформації історичної пам'яті. На думку історика О. Бойка, він виступає у якості наповнювача змісту, пояснювальної схеми, інструменту корегування та конструювання актуальної суспільної

³³ Студент 3 курсу Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка.
Науковий керівник: Добржанська О. Л., кандидат політичних наук, доцент

інформації, яка обробляється, зберігається та відтворюється людським мисленням. [2].

Міфологізацію історичної пам'яті можна визначити як маніпулятивний процес, спрямований на трансформацію та адаптацію колективного уявлення суспільства про його спільну історію, з метою нав'язування певних ідей, доктрин, поглядів тощо

Сучасна політична ситуація в Польщі є чудовим прикладом використання міфологізації історичної пам'яті у політичних цілях.

Партія «Право і Справедливість» (Prawo i Sprawiedliwość), яка прийшла до влади в 2015, формує політичний дискурс в Польщі. Значення історичної пам'яті для ПіС важко переоцінити: вони використовують її для досягнення своїх політичних короткострокових і довгострокових цілей [3]. Формування історичних міфів завжди відбувається у форматі “доктрина, ідея тощо, які повинні бути імplementовані – адаптація історичної пам'яті для заданих цілей”. Саме тому аналізування конкретних історичних міфів у Польщі без попереднього з'ясування цілей та планів “держави-замовника” було б недостатньо точним.

Окреслимо цілі “ПіС”, які визначають теперішню історичну політику Польщі:

- 1) Пошук нових ворогів як політична стратегія партії;
- 2) Дискредитація політичних опонентів та його електорату;
- 3) Ідеологізація польської історичної пам'яті у контексті формування позитивного національного історичного нарративу;
- 4) Репрезентація Польщі як сильної незалежної одиниці на зовнішньополітичній арені.

Навколо цих ідей та догм “ПіС” базується нинішня історична політика держави. Прикладом історичного міфу, який відіграє важливе значення в Польщі є образ «Польща-герой і Польща-жертва». При чому, друга частину міфу передбачає активний пошук ворога на історичному підґрунті. Дослідник історичної політики Східної Європи А. Міллер наводить такий наочний приклад. Під час дискусії 2008 року про формування пропорції представництва в Європейському Союзі, Лех Качинський використав таку тезу: “Німецький аргумент про те, що потрібно

керуватись чисельністю населення є хибним, тому що якби німці не вбили скільки наших громадян під час Другої світової війни, то нас би було набагато більше, тому дайте нам додаткові місця у Європейському Союзі” [4].

Для кращого розуміння ролі міфологізації важливо проаналізувати методи їх реалізації. Можна виділити такі основні сфери: медіа-вплив, зокрема, громадське телебачення, цифровий вплив, до якого можна віднести активні публікації роликів на платформі YouTube, гештег-кампанії, та також законодавчий вплив. Варто звернути увагу на останню сферу. Польська політична верхівка в буквальному сенсі законодавчо закріпила версію “історичної правди” польської нації. 6 лютого 2018 року президент Польщі Анджей Дуда підписав поправки до закону “Про Інститут національної пам’яті”. Згідно з новим законопроектом, Інститут розширює свої повноваження: тепер окрім нацистських та комуністичних злочинів він займатиметься вивченням “злочинів українських націоналістів та членів українських формувань, що співпрацювали із Третім німецьким рейхом”. [5]

Політика міфологізації історичної пам’яті вплинула ну внутрішньо- і зовнішньополітичну ситуацію в Польщі. Безпрецедентний рівень підтримки партії “Право і Справедливість”, а також інші пов’язані опитування громадської думки демонструють трансформацію думки населення стосовно певних історичних подій [6]. Тим не менш, зовнішньополітичні наслідки не завжди приносять бажані плоди. Різка невідповідність певних польських історичних міфів з історичним баченням інших держав призводить до низки зовнішньополітичних напружень на конфліктів.

Список використаних джерел

1. Зашкільняк Л. Історична пам’ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії / Л. Зашкільняк // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 15/2006-2007. – С.855-862.
2. Бойко О.Д. Сучасний політичний міф як інструмент конструювання історичної пам’яті [Текст] / О. Д. Бойко // Національна та історична пам’ять. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип.1. – **82 с.**

3. Бенюмов К. Тотальная путинизация Как в Польше борются за традиционные ценности [Електронний ресурс] / Костянтин Бенюмов // Meduza. – 2017. – Режим доступу до ресурсу:
4. Міллер О. "Историческая политика" в Восточной Европе: плоды вовлеченного наблюдения [Електронний ресурс] / Олексій Міллер. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://polit.ru/article/2008/05/07/miller/>.
5. Панченко Ю. За що хочуть карати українців: деталі та наслідки скандального польського закону [Електронний ресурс] / Юрій Панченко // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.euointegration.com.ua/articles/2018/02/2/7076986/>.
6. CBOS: 44 proc. badanych dobrze ocenia działalność IPN. To spadek o trzy punkty procentowe [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2018-02-13/cbos-44-proc-badanych-dobrze-ocenia-dzialalnosc-ipn-to-spadek-o-trzy-punkty-procentowe/>.

Останик Б.І.³⁴

Вирішення міських проблем та застосування їх рішень у зовнішній політиці при президентстві Дональда Трампа

Сьогодні, коли більшість населення проживає у містах, де переплітаються усі важливі фактори формування зовнішньої політики, розвиток міськ для суспільного використання стає все більш важливим. Проблема, що постає зараз перед США, в тому, що Дональд Трамп вже відзначився своїми радикальними висловлюваннями не лише в сторону мігрантів, але й щодо зменшення фінансування проєктів, що стосуються урбаністичним перетворень, а також повного призупинення фінансування містам, що відмовляються співпрацювати з міграційною службою.

Під урбаністикою розуміють не лише демографічний процес зростання міського населення, а й посилення впливу розвитку міст у сферах економіки, політики, культури, екології. Ці виміри урбанізації показують зв'язок між

³⁴Студентка 4 курсу спеціальності «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник – к.політ.н., ас. Смірнова О.В.

організацією простору та змінами, що відбуваються в суспільствах та економіках. Міський простір і суспільство взаємодоповнюють один одного. Науковці називають це “соціопросторовим процесом” [1].

Першими теоретиками урбаністики вважають О. Тьєррі та Ф.-П. Гізо, що визначали місто як розрізнення промислового й аграрного виробництва. Традицію порівняльного містознавства із простеженням циклічних коливань у міському розвитку започаткував М.Вебер, який розглядав місто як об'єднане спільними інтересами співтовариство, а основними домінантами міського розвитку вважав самоуправління й суверенність [2].

Ідеологія модернізму у сфері містобудування і місто-планування базувалась на засадничих принципах Афіньської Хартії (якою визначались базові функції міста та способи їхнього поєднання) [3]

Ідея нового урбанізму полягає в тому, що розтягнення міста і недофінансування, як і занепад центральних частин міста, розпад традиційних спільнот, орієнтованість на автомобіль як головний засіб пересування в містах, а, відтак, підвищення автомобілізації – це головні виклики, що заважають будувати здорові цілісні спільноти.

На противагу економічним та політичним стратегіям міських еліт, що прагнуть до комерціалізації та обмеження доступу до публічних просторів задля власного приватного використання, за допомогою парканів, нагляду та охорони, на локальному міському рівні функціонують різноманітні виключені з публічного простору соціальні групи і спільноти, які вдаються до різноманітних тактик апропріації простору і своїми діями набувають видимості в ньому, трансформуючи усталені уявлення про «публічність» публічного простору. На рівні міського публічного простору весь час ведеться непомітна, так звана партизанська війна (*urban guerilla*), яка в окремих, дуже соціально поляризованих містах, або у випадках кризи політичної репрезентації городян набуває явних форм протистояння [4].

Важливим поняттям, яке використане в науковій роботі, є, також, зовнішня політика. Під ним розуміють діяльність держави на міжнародній арені, що регулює стосунки з суб'єктами зовнішньополітичної діяльності: державами, всесвітніми і

регіональними міжнародними організаціями. Потреба у виникненні окремого типу політики пояснюється тим, що держава лише за допомогою внутрішньої політики не спроможна задовольнити всі свої інтереси та потреби.

Інтерес у міжнародних відносинах, згідно з визначенням американського вченого Дж. Модельського, — це вимоги, побажання і прагнення держав, які торкаються поведінки інших держав (учасників міжнародних відносин) [5].

Національні інтереси є об'єктивними факторами, оскільки залежать від незмінної природи людини, географічних умов країни, соціокультурних та історичних традицій народу. Вони мають дві складові: постійну — імператив виживання; перемінну, що є конкретною формою, якої ці інтереси набувають у часі і просторі. Визначення цієї форми належить державі, що має монополію на зв'язок із зовнішнім світом. Основа ж національного інтересу, що визначається географією та специфікою народу, залишається постійною і не залежить від стану внутрішньої політики, соціальної структури суспільства [6].

Цілі зовнішньої політики залежать від політичного режиму держави, форми правління, стану економіки, традицій, географічного розташування, зв'язків з іншими державами та багатьох інших факторів [7].

Можна виділити основні форми реалізації зовнішньої політики держав: 1) пасивну (держава відмовляється від частини суверенітету на користь інших держав);

2) агресивну (держава формує експансіоністські цілі, втручається у зовнішню та внутрішню політику інших країн); 3) активну (держава прагне утримувати рівновагу між внутрішньополітичними пріоритетами та зовнішньополітичними цілями); 4) консервативну (політика, спрямована на захист існуючої ролі (статусу) держави у міжнародних відносинах, досягнутого раніше балансу між внутрішньою та зовнішньою політикою) [8].

Дослідження взаємозв'язку між зміною міста та зовнішньою політикою США, а також історії урбаністичних змін та їх взаємозв'язку з міграційною політикою, свідчить про те, що теоретична база ще поки нової науки урбаністики постійно наповнюється новими дослідженнями, а її питання стають дедалі важливішими при формуванні внутрішньої і зовнішньої політики країн. У США важливість розвитку

міст була визнана після Другої світової війни, а в «холодній війні» допомогла формуванню міжнародної політики та зовнішніх відносин з різними країнами світу. В даний час вже створена сильна законодавча база, що регулює громадські, міські та інші ініціативи з розвитку міста, а також використання всіх набутих знань у зовнішній політиці.

Список використаних джерел

1. Andrew E.G. Jonas, Eugene McCann, and Mary Thomas. *Urban Geography: A Critical Introduction* -2015, Oxford: Wiley Blackwell. – P. 11.
2. Я. В. Верменич. Урбаністика історична // *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2013. — Т. 10 : Т — Я. — С. 237-239.
3. Ле Корбюзье «Афинская хартия» Почепцов Г. Правда очима постправди [Електронний ресурс] /Ле Корбюзье – 1943. – Режим доступу до ресурсу: <https://goo.gl/BuEJcx>
4. Neil Smith. *New Globalism, New Urbanism: Gentrification as Global Urban Strategy* // *Antipode*, Volume 34, Issue 3 – July 2002.
5. *Глобальное гражданское общество* / Дж. Модельски. - М., 2003. - 318 с.
6. Вегеш М.М. «Політологія». – 2008.
7. *The Difference Between Urgent and Important Foreign Policy Goals* [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://borgenproject.org/difference-urgent-important-foreign-policy-goals/>.
8. Jean-Frédéric Morin and Jonathan Paquin, *Foreign Policy Analysis: A Toolbox*. – 2018.

*Омельяненко В.С.*³⁵

³⁵ Студентка 2 курсу відділення «Міжнародні комунікації» Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка.
Науковий керівник: д. політ. н., доц. Кучмій О.П.

«Сучасні пріоритети розвитку інформаційного суспільства країн Скандинавської Європи »

У науковий обіг вперше поняття «інформаційне суспільство» було введено майже одночасно професором Токійського технологічного інституту Ю. Хаяші та австрійсько-американським дослідником Ф.Махлупі. Згодом американський дослідник Д.Белл розширив поняття інформаційного суспільства та дав таке визначення : « Це нова назва для постіндустріального суспільства, яка підкреслює основу для визначення соціальної структури - інформацію». У його трактуванні інформаційне суспільство має такі характеристики : економіка послуг, центральна роль теоретичного знання, орієнтація на майбутнє, розвиток нової інтелектуальної технології. Отже, перехід до інформаційного суспільства мав великий вплив на перебудову зв'язків у всіх сферах життєдіяльності людини. [1].

На сучасному етапі можна стверджувати, що стратегія побудови інформаційного суспільства перетворилася на механізм модернізації держави та формування суспільства добробуту. Відповідно до звіту WSIS фундаментальними принципами побудови інформаційного суспільства у світі визначаються: ефективна участь уряду та усіх зацікавлених сторін у розвитку інформаційного суспільства, сприяння розробці національних стратегій е-врядування, розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури, забезпечення доступу до інформації та знань, розвиток освіченості населення у сфері ІКТ, створення впевненості у безпеці використанні ІКТ, застосування ІКТ у всіх аспектах життя та розвиток e-business, e-health, e-learning . [2]

Ефективність впровадження стратегій інформаційного суспільства у цьому регіоні підтверджують статистичні дані, наведені в аналітичних доповідях. Так, країни займають провідні позиції у світовому рейтингу інновацій : Швеція посідає 3 місце, Фінляндія – 7, Норвегія -19. [3] . Згідно із даними European Innovational scoreboard 2018 Швеція посідає 1 місце, Фінляндія - 3 місце у Європі за розвитком інновацій [4]. Як свідчить дослідження міжнародної консалтингової компанії IDI, Швеція посідає 2 місце за рівнем розбудови інформаційного суспільства, Норвегія - 9, Фінляндія - 7 серед 52 досліджуваних країн[5].

Відповідно до рейтингу UN E-Government Survey 2018 Швеція займає 5 позицію , Фінляндія – 6, Норвегія – 14 у світовому рейтингу розвитку електронного врядування[6]. Тому, можна зробити висновок, що провідні позиції у розвитку інформаційного суспільства займають країни Скандинавської Європи, зокрема Швеція.

Уряд Швеції ще у 1999 році розпочав впровадження стратегії «Інформаційне суспільство для всіх», в якій відзначалося, що центральні заходи повинні бути зосереджені, перш за все, на трьох галузях: «конфіденційність в ІТ, компетентність у застосуванні ІТ, доступність послуг інформаційного суспільства» Пізніше була реалізована стратегія : «Від політики в області ІТ для суспільства до політики для інформаційного суспільства(2005 р.), основне завдання якої було забезпечити доступність та безпеку використання інформаційних технологій. На сучасному етапі метою Швеції є мати широкосмугову мережу світового класу і до 2020 р. забезпечити доступ 90% всіх домашніх господарств і підприємств до мережі з мінімальною швидкістю 100 Мбіт/с.[7]

Важливою складовою розбудови інформаційного суспільства Швеції є інноваційна політика, яка базується на принципі «потрійної спіралі» (Triple Helix Model) [8]. Це означає, що бізнес-структури, університети та державні органи спільними зусиллями стимулюють інновації в усіх сферах. І саме згода цих трьох акторів формує такі ідеї розвитку інформаційної політики уряду країни: доступ до інформації; використання інформаційних ресурсів у національних інтересах; розвиток інформаційної інфраструктури; розвиток електронного уряду; підвищення інформаційної грамотності; використання ІКТ у всіх сферах суспільства. Нині Швеція – це країна лідер у Європі по відношенню загальної к-ті телефонних ліній, телефонів, комп'ютерів. Більше 90% населення має доступ до мережі Інтернет.

Провідну роль у виробництві інновацій на всіх рівнях покладено на Шведське Державне Агентство інноваційних систем – VINNOVA. За дослідженнями експертів, уряд Швеції також активно залучається до загальноєвропейських програм з розвитку електронного урядування, але при цьому всіма засобами намагається підвищити інтерес власних громадян до користування електронними послугами.

Відповідно до аналізу сучасних пріоритетів політики розвитку інформаційного суспільства країн Скандинавської Європи, а зокрема Швеції, можна зробити висновок, що ця країна вдалий приклад того, як інформаційна політика сприяє підвищенню рівня демократизації суспільства, а також безпосередньо ефективно впливає на соціально-економічне зростання в країні, де всі сфери взаємодіють та базуються на цифрових технологіях. Досвід Швеції у впровадженні в життя інформаційно-комунікаційної стратегії може бути адаптований до проблеми становлення та розбудови інформаційного суспільства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе / Под ред. П.С.Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – С. 330
2. **World Summit on the Information Society 2018** [Электронный ресурс] – режим доступа : https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/opb/pol/S-POL-WSIS.REP-2018-PDF-E.pdf
3. The Global Innovation Index [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>
4. . European Innovational scoreboard 2018[Электронный ресурс] – режим доступа: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en
5. Index Informational society [Электронный ресурс] – режим доступа: <https://www.idc.com/groups/isi/main.html>
6. UN E-Government Survey 2018 [Электронни ресурс] – режим доступа : <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018>
7. Telecommunication Policy Overview in Sweden. National Broadband Strategy. [Электронный ресурс] – доступ до ресурсу: http://oti.newamerica.net/telecommunication_overview_sweden
8. Research and development in a TRIPLE HELIX environment [Электронный ресурс] – Режим доступа : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiBm9rK_5zeAhWJFCwKHf_XAPkQFjAFegQICBAC&url=https%3A%2F%2Fwww.forskningsradet.no%2Fservlet%2FSatellite%3Fcid%3D1226994311194%26pagename%3DVedleggPointer%26target%3D_blank&usg=AOvVaw3j-uo3ssTsJRBVaTAPVvVR

Стратегії стримування і оборонні позиції НАТО після саміту 11-12 липня 2018 року

На черговому Брюссельському саміті НАТО, що відбувся 11-12 липня 2018 року, за участю 29-ти голів держав та голів урядів країн-членів Альянсу, а також представників України та Грузії, була озвучена програма, яка направлена на модернізацію стратегічних, командних та військових сил Альянсу та зміцнення його колективної оборони. Точніше сказати, це програма продовження курсу, взятого на Уельському саміті НАТО 2014 року, який визначив, що Альянсу не вистачає мобільності, стрімкості у прийнятті рішень та дій.

У 2014 році з метою адаптації до змін у середовищі безпеки вектором розвитку НАТО було обрано напрямок посилення командної оборони Альянсу. Держави зобов'язалися гарантувати, що їхні збройні сили можуть працювати разом ефективно, в тому числі шляхом втілення узгоджених стандартів і доктрин НАТО. Також, на Уельському саміті всі глави держав-членів Альянсу ухвалили Зобов'язання щодо забезпечення витрат на оборону у розмірі мінімум 2% від їх валового внутрішнього продукту (ВВП) держави-учасниці. Так само, союзники витратять понад 20% своїх оборонних бюджетів на основне обладнання, включаючи витрати на дослідження та розвиток і продовжуватимуть це робити[1].

В 2015 році було прийнято рішення забезпечувати підхід оборони «на 360 градусів» з метою стримування зовнішніх загроз, і, у разі потреби, захист держав-членів від будь-якого потенційного противника. Альянс розпочав активний розвиток співпраці з іншими міжнародними організаціями (ЄС, ООН) та країнами, що не входять до складу НАТО.

Причиною впровадження такої активної політики стали:

1. Агресивні стратегії Росії та їх практичне впровадження: від агресивної

³⁶ Студентка 2 курсу «міжнародні комунікації»

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Фролова О.М. – кандидат політичних наук, доцент

риторики, воєнної доктрини, масштабу і темпів модернізації її війська до конфліктів, агресивних та загарбницьких дій щодо своїх сусідів, гібридних операцій й провокацій поблизу кордонів країн-членів НАТО.

2. Поширення кібернетичних атак, які можуть підірвати демократичний устрій держав-членів, паралізувати уряд або вплинути на обороноздатність збройних сил[2]. (У 2016 році на Варшавському саміті кіберпростір був визнаний сферою проведення операцій НАТО)

3. Постійна загроза від терористичних організацій та кризових ситуацій на Близькому Сході. (У 2017 році НАТО вступило до Всесвітньої коаліції проти ІДІЛ, запроваджує патрулювання повітряного простору над Афганістаном)

4. Потреба у протистоянні гібридним загрозам, таким як: дезінформація, інформаційна пропаганда. Важливість підвищення швидкості аналізу, ухвалення дій та прийняття рішень.

Таким чином, основною метою засідання 11-12 липня в Брюсселі - стало формування стратегії розвитку оборонної позиції Альянсу.

При цьому, результатами попередньої роботи було проголошено наступне:

1. Було досягнуто істотного успіху щодо створення перших шести багатонаціональних підрозділів командування і управління – Підрозділів інтеграції сил (ПІС) НАТО – на території Болгарії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі і Румунії у складі 4 500 військовослужбовців[3]. Ця програма стала частиною процесу адаптації командної структури НАТО, створення регіонального командування сил спеціальних операцій.

2. Проведення регулярних різноманітних військових навчань, що є гарантом здатності і спроможності НАТО реагувати на всі загрози. (В 2017 році було проведено 107 військових навчань, в на кінець 2018 цей показник безперечно зросте) Так, 25 жовтня 2018 р. в Норвегії розпочалися NATO's biggest exercise since the end of the Cold War. Trident Juncture will include around 65 ships, 250 aircraft, 10,000 vehicles and 50,000 personnel from across the Alliance. All 29 Allies are participating, as well as NATO partners Finland and Sweden [4].

3. Продовжується успішне зростання військових видатків держав-членів

Альянсу. За станом на час проведення саміту 26 держав збільшили витрати на новітні зразки військового обладнання і техніки. (на 12 країн більше ніж в 2017 році)

4. Широка співпраця з іншими міжнародними організаціями, в першу чергу з ЄС та ООН.

Таким чином, на момент проведення Брюссельського саміту, Альянс вже зробив певні кроки в розбудові й підтримці своїх військових сил. Але, для підвищення ефективності своєї роботи на даний період часу, НАТО повинна знайти спосіб скоротити час пересування військ через внутрішні кордони Альянсу з метою можливого надання підкріплення, розробити альтернативні варіанти доставки для військового транспорту, продовжувати проводити регулярні навчання.

Список використаних джерел:

1. Wales Summit Declaration Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of theNorthAtlanticCouncilinWales-[Електронний ресурс].-https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm?selectedLocale=en
2. The Secretary General's Annual Report 2017 //NATO official website. – March 2018.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nato.int/cps/en/>
3. Brussels Summit Declaration Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of theNorthAtlanticCouncilinBrussels 11-12 July 2018.– [Електронний ресурс].
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156624.htm?selectedLocale=en
4. NATO Secretary General briefs on exercise Trident Juncture.– [Електронний ресурс].https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_159663.htm

Моральне і видовищне в інформаційному супроводі міжнародного військового конфлікту

Останні роки спостерігається помітне збільшення медіанасилля на екранах телевізорів та просторах Інтернету. Його надто велика кількість викликає в суспільстві страх, паніку, спричиняє психічні розлади, стає каталізатором вчинення злочинів. Сьогодні сценами насильства сповнені кінематограф, телепередачі, новини, відеоігри, їх можна спостерігати з ранку до вечора у будь-якій кількості. Вони доступні масовій аудиторії: і дітям, і дорослим, і людям з нездоровою психікою. Тому, з огляду на те, який вплив на суспільство несуть такого роду матеріали, постає питання про доречність, виправданість та необхідність їх висвітлення серед світової громадськості, зокрема з моральної точки зору.

Дана робота була проведена на основі збройного конфлікту у Сирії. Проаналізовано контент таких міжнародних ЗМІ: Бі-Бі-Сі, Рейтер, Асошіейтед Прес, Сі-Ен-Ен, Аль-Джазіра.

Встановлено, що всі вищезазначені медіа, хоч й у мінімальній кількості, але публікують фотографії або відео насильницького характеру (кадри крові, покалічених дітей, дорослих тощо). Деякі з них часто та відверто оснащують новини фотографіями загиблих людей, дітей, і загалом дуже хвилюючими знімками та відеороликами.

Отже, можна зробити висновок, що багато міжнародних авторитетних мас-медіа, висвітлюючи різноманітні світові події, використовують публікації насильницького характеру, причому часто.

Але наскільки прийнятними є такі дії ЗМІ з точки зору моралі? Чи можна якось виправдати публікації такого змісту, чи є вони необхідними для суспільства, чи несуть позитивні або негативні наслідки? Такі питання виникають при дослідженні медіанасилля.

У сучасному суспільстві, насилля та будь-які жорстокі дії із застосуванням

³⁸³⁸ Студентка 5-го курсу, Міжнародна інформація
Національний авіаційний університет

Наук. керівник: д. політ.н., завідувач кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Ржевська Ніна Федорівна

сили не є прийнятними з точки зору моралі. Але чи є аморальними дії тих медіа, які просто публікують та поширюють різноманітні матеріали насильницького характеру серед громадськості, адже вони самого насилля не здійснюють, й більше того, інформування людей є основною та найголовнішою функцією засобів масової інформації.

Ряд експериментів, що були проведені починаючи з 50-х рр. ХХ століття стосовно дослідження впливу перегляду сцен насилля на людську психіку довели, що на більшість людей такі матеріали практично не мають ніякого негативного впливу. Вони не спонукають людей до прояву агресії, копіювання екранних злочинів і т. п. Більше того, на деяких осіб вони впливають з точністю навпаки змушуючи їх огородити себе від насилля у реальному житті та бути більш стриманими у своїх емоціях. Тому, можна сказати, що ЗМІ навіть виконують позитивну функцію перед суспільством підвищуючи обізнаність людей про навколишній світ та яким він може бути, тим самим нівелюючи бажання людей проявляти агресію стосовно оточуючих або здійснювати злочини.

З іншого боку, вчені підтвердили, що все таки існує певна частина людей, хоч і невелика, яка легко піддається цьому впливу.

Загалом, можна визначити, що, у будь якого випадку, перегляд такого роду матеріалів несе шкоду суспільству та психіці людей, – на свідомому або підсвідомому рівнях, – як неодноразово було підтверджено психологами, які радять утримуватися від перегляду новин та фільмів з елементами насилля. Якщо навіть це не спонукає людину до виявлення відкритої агресії, то беззаперечно шкодить її психіці: породжує появу таких емоцій і станів як тривожність, невпевненість, страх, неконтрольовані та невинуваті панічні атаки, приступи, напади депресії, безнадійність, безсилля і т. п.

Якщо подивитися на ситуацію трохи з іншого боку, можна прийти до зовсім іншого висновку. Будь-яка корпорація або компанія, що спеціалізується на випуску новин, перш за все є бізнесовою структурою, яка працює на комерційній основі та отримує за свою роботу гроші. Тобто, компанії публікують такого роду матеріал не задля простого інформування громадськості, а для рейтингів, переглядів та

фінансової складової.

Зовсім інше можна сказати про поширення насильницьких відеозаписів та знімків в мережі Інтернет. Інтернет – це явище, непідконтрольне нікому, тому в цьому плані характер моральності трохи змінюється.

На сьогоднішньому етапі, відбувається величезне зростання популярності соціальних мереж, які є основними каналами поширення насильницьких відеозаписів. Йдеться про такі мега-ресурси, як YouTube, RuTube, Facebook, Twitter, Instagram, VKontakte. Крім того, відбувається збільшення кількості спеціалізованих інтернет-ресурсів, основне призначення яких – зробити видимими для масового глядача повсякденні випадки насильства: від словесних образ до жорстокого побиття та вбивства, від кадрів розгону демонстрацій до показу наслідків терактів і воєнних дій. Тому, популярність реальних відеозаписів насильницького характеру, а також легкість розміщення їх на інтернет-ресурсах може стати сильним мотиватором створення власної насильницької продукції, тобто заохочувати людей, особливо дітей та підлітків, до проявів насильства у реальному житті.

Дилема «показувати чи не показувати» кадри реального насильства здавна була предметом дискусій в площині журналістської етики. Найбільш виваженою можна вважати думку, що обґрунтованим є показ лише тих випадків насильства, які мають суспільно-значущу роль.

Отже, показ кадрів реального насильства на ТБ або поширення їх у Мережі може здійснювати важливу соціальну функцію, та в той же час – створювати багато етико-правових проблем. Однак навіть неозброєним оком можна визначити, що необґрунтованого показу насильства в Мережі є у багато разів більше.

Список використаних джерел

6. Пронин Е. И., Пронина Е. Е. Медиапсихология: новейшие информационные технологии и феномен человека, 2013. – URL: <http://ecsocman.hse.ru/data/2015/05/05/1251193853/151-161-Pronin.pdf>

7. Найдьонова Л. А., Череповська Н. І. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія. – Київ: Міленіум, 2014. – С. 348.
8. Naydonova L. Media Psychology as a Conceptual Background for Media Education: best practices in Ukraine//International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies. – 2015. – P. 9.
9. [Ватківська М.Г.](#), [Вознесенська О.Л.](#), Найдьонова. Соціально-психологічні та психолого-педагогічні засади організації медіаосвіти молоді. – 2016. – С. 268.
10. Ferguson, Christopher J. Media psychology 101. – Springer Publishing Company, LLC. – 2016. – P. 215.

МІЖНАРОДНІ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ ТА КОМІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Кухарська Є.³⁹

Брендинг у державному секторі. Приклад Укрзалізниці та Укрпошти

Предмет мого дослідження складає проблема та методологія ребрендингу підприємств у державному секторі в Україні. Актуальність цього дослідження пояснюється нещодавною хвилею повідомлень про ребрендинг таких ключових підприємств, як «Укрзалізниця» та «Укрпошта».

Поняття "бренд" вперше було формально визначено в 90-тих роках ХХ століття Американською маркетинговою асоціацією як "назва, слово, вираз, знак, символ, дизайнерське рішення, або їх комбінація з метою визначення товарів і послуг конкретного продавця чи групи продавців задля відмінності від їх конкурентів". Політичний брендинг за своєю суттю не відрізняється від комерційного брендингу. Як зазначав П. Бурдьє, це ринок, на якому так само існує виробництво, попит і пропозиція особливого продукту – політичних партій, гасел, ідей, позицій тощо. [1]

³⁹ Студентка, 3 курс

У сфері державного менеджменту важливе місце посідає державний брендинг, який можна розглядати як ефективну методологію маркетингових комунікацій органів державної влади або підприємств у державному секторі.

Отже, що таке бренд?

Більшість вчених погоджується, що бренд – це сукупність атрибутів та переваг, що відокремлюють його від аналогів та викликає сильні та стійкі емоції у споживача. Тут варто згадати про 5 важливих принципів (за класифікацією Е. Райса):

- принцип однозначності
- принцип інноваційності
- принцип першості
- принцип закріпленості.

Тобто державне підприємство чи орган повинні чітко заявляти про свою мету та функції і повинні чітко розумітися своєю цільовою аудиторією. Вони також повинні доводити свою конкурентоздатність, а також користуватися правилом «Державний – завжди перший».[1]

I. Приклад Укрзалізниці.

Наприкінці вересня Укрзалізниця повідомила про ребрендинг. Тендер виграло агентство Galagan, що зробило замовлення безкоштовно. Новий логотип за словами в. о. компанії Євгена Кравцова зберіг кольори та ідею, але став мінімалістичним та сучасним. Тепер замість крил логотип є локомотивом з лігатурою аббревіатури назви («УЗ»).

Видавництво МС Today запитало думку провідних дизайнерів, що також боролися за тендер. Можна виокремити головні помилки:

1. Ребрендинг не зачіпив цінності. Тобто, крім логотипу, не змінилося нічого, відсутній брендбук, сервіс якісно не розвинувся.

2. Нова продукція (стакани, блокноти) є недопрацьованими жертвами економії. На стаканах наклеїли наліпки, подекуди криво. Це ознака поспішності «здачі проекту».

3. Робота була безкоштовною, «на портфоліо». Утім з боку держави це може трактуватися як неповага до інтелектуальної праці та власності, адже аналогічні замовлення оцінюються в 100 тисяч грн.

4. Лігатура є невдалою та читається як «УВ», а не «УЗ».

5. Однією з причин ребрендингу був курс на нові іноземні ринки, тому ребрендинг за датою збігається з потягом 4-ьох столиць. Але українські букви в логотипі скоріш за все будуть читатися як «ҮВ» («уай-бі»).

Незважаючи на недопрацьованість та поверхнісність ребрендингу, що зупинився лише на візуальній складовій, головною помилкою є недостатня прокомунікованість бренду та візії з громадянами. Багато хто не знав про безкоштовне замовлення, тому обурювався розтратою коштів. Населення, що є цільовою аудиторією, не розуміє необхідність такого кроку, якщо сенс не змінюється. [2]

Вдалим прикладом є кейс чеської національної залізниці Správa Železniční Dopravní Cesty (скорочено SŽDC). Креативне агентство Studio Marvil додало до традиційних кольорів (білий та індиго) яскравий помаранчевий. Була проведена ціла рекламна кампанія, зроблені білборди з рекламою нової залізниці. Компанія скористалася принципом першості та комунікувала меседж «Ми є венами Чехії». Власне це і показує логотип у формі літери Z. [3]

II. Приклад «Укрпошти».

У квітні 2017 року «Головна пошта країни» також провела ребрендинг за допомогою креативного агенства «Saatchi&Saatchi». Звичний логотип поштового ріжка перегорнули на бік і тепер він виглядає як знак геолокації з Google Maps. Ідея не є новою, але й не є поганою, і дизайнери сприйняли ребрендинг досить нейтрально. Утім нам варто дослідити саме процес комунікування змін.

Спочатку «Укрпошта» не комунікувала нічого. На реформаторський період було оголошено про тимчасовий логотип. Він був досить стриманим та чорно-білим. Очевидно, керівник компанії Ігор Смілянський використав інший алгоритм, бренд був не початком змін, а логічним наслідком нової айдентики. [4]

Пошта працювала 9 місяців над якісною зміною сервісу, навчили працівників посміхатися клієнтам, переобладнали відділення, повисили зарплати і навіть зробили боти для Telegram та Facebook. Пошта стала зручнішою, цифровою та сучасною. На той час їхнім слоганом було «Здатні дивувати», і це їм справді вдалося через peer-to-peer просування.

Отже, можемо зробити висновки, що особливістю ребрендингу державних органів є те, що цільовою аудиторією мати бути вся країна. Така особливість зумовлює те, що цінності та інтереси компанії мають збігатися з інтересами суспільства. Важливо чітко пояснити, навіщо проводити реформи і як життя стане краще після змін. Будь-яка непрокомунікована дія буде сприйматися настороженим суспільством одразу негативно.

Спираючися на вищезгадані кейси, робимо висновки, що зміну бренду варто починати зі зміни суті компанії. Самої візуальної зміни не вистачить, бо піар не буде успішним, якщо він базується на брехні. Державний сектор має існувати за тими ж законами ринку, що і будь-яке комерційне підприємство, інакше про ніякий вплив у ніші не можна казати.

Список використаних джерел.

1. Кіслов Д. В. Брендінг як вид державних маркетингових комунікацій / Д. В. Кіслов. // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – №1.
2. «Цей логотип застарів ще 30 років тому». Що думають креативники про новий логотип «Укрзалізниці» [Електронний ресурс] // MC Today. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://mc.today/tsej-logotip-zastariv-shhe-30-rokiv-tomu-shho-dumayut-kreativniki-pro-novij-logotip-ukrzalznitsi/>.
3. A new, simple visual identity for Czech Republic's biggest national railway [Електронний ресурс] // Design Week. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.designweek.co.uk/issues/7-13-august-2017/new-simple-visual-identity-czech-republic-biggest-national-railway/>.
4. Конверт на рожок: “Укрпочта” провела ребрендинг [Електронний ресурс] // AIN – Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2017/04/12/ukrpochta-provela-rebranding/>.

Формування образу жінки-політика на прикладі Хіларі Клінтон

Актуальність дослідження зумовлюється тим, що сьогодні спостерігаються тенденції до активного проникнення фемінізму в усі сфери життєдіяльності сучасного суспільства, і політика тут не є виключенням. Як результат, значно збільшилася кількість жінок серед осіб, які відіграють провідні ролі у державному управлінні та є активними акторами політичного життя суспільства і часто приймають рішення загальносвітового і національного масштабу.

Метою дослідження є аналіз процесу формування іміджу жінки-політичного лідера, його відмінності від чоловічого.

Створення будь-якого іміджу - складний і делікатний процес, що залежить від багатьох факторів. Загалом, імідж політика визначається як «цілеспрямовано сформований образ – уявлення, який за допомогою асоціацій наділяє об'єкт (явище, особистість, товар тощо) додатковими цінностями (соціальними, політичним, соціально-психологічними, естетичними та ін.) і завдяки цьому завжди сприяє більш цілеспрямованому й емоційному його сприйняттю» [1, с. 17].

Жінка-політик має складніший імідж, ніж чоловік. У своєму образі вона поєднує як маскулітні, так і фемінні риси. Такий динамічний і двозначний образ характеризується меншою передбаченістю, тому важче сприймається аудиторією [2, С.3].

Якщо чоловік вирішив стати політичним діячем, він стикається з багатьма перешкодами, які стосуються усіх аспектів життя людини, включаючи соціальні, матеріальні, духовні тощо. Жінка поділяє ті ж самі проблеми, що й чоловік, але дуже часто має подолати ще й наступні перешкоди: низький соціальний статус у суспільстві; часто економічна залежність від чоловіка; нерівномірний розподіл сімейних зобов'язаностей, повна відповідальність жінки за виховання дітей; відсутність підтримки жінок-політиків з боку чоловіків; вплив стереотипів щодо твердження «політика – чоловіча справа».

⁴⁰ Студентка 2 курсу спеціальності "Міжнародні комунікації", Юхно М.О. Секція: Медіакомунікації"
Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
Науковий керівник: Запорожець О.Ю., кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації

Перешкоди для жінки-політика зумовлені консервативністю масової свідомості. Як це не парадоксально, жіночий електорат більше підтримує кандидата-чоловіка, в якому вбачає свого надійного захисника.

Одним з яскравих сучасних прикладів успішної жінки-політика є перша леді США у 1993—2001рр. та кандидат на посаду президента США на виборах 2016 року Хіларі Клінтон.

Для аналізу іміджу Хіларі Клінтон визначено 3 ключові складові політичного іміджу: зовнішність, заяви, що відображають основні ідеї політичного лідера, та поведінка.

У зовнішньому вигляді Хіларі Клінтон іміджмейкери зробили акцент на маскулінних рисах характеру, зокрема мужності, яка «асоціативно пов'язується з поняттями сили, влади, успішності, раціональності, контролю, стабільності тощо».. Для цього було запозичено певні риси чоловічого зовнішнього вигляду: брючні костюми, коротка довжина волосся. Варто зазначити. Що за часів перебування у ролі першої леді США її стиль був більш жіночним, кардинальний перелом відбувся у 2008 році під час її першої передвиборчої кампанії.

Водночас Хіларі Клінтон зберігала жіночий шарм і чарівність завдяки таким банальним речам як макіяж, зачіска, використанню яскравих кольорів і аксесуарів при створенні образу.

Поведінка Хіларі Клінтон також підкреслювала її образ сильної жінки. З одного боку, міміка, жести здебільшого підкреслюють її жіночність. Як зазначають деякі політтехнологи, за довге публічне життя Хіларі Клінтон значно «пом'якшила свою жестикуляцію» [5] Вона добре знає закон про перше враження, тому намагається завжди тримати зоровий контакт з публікою і посміхатися. Серед суто жіночих рис, які притаманні і Хіларі Клінтон, варто зазначити емпатійність і емоційність, що дуже яскраво виражаються за допомогою невербальної комунікації цього політичного лідера.

З іншого, на публіці Хіларі Клінтон поводить себе завжди впевнено і гордо. Вона часто вдається до рішучих дій і кроків, готова надихнути на це й інших. Яскравим свідченням цього твердження можна вважати її слоган “Fight for us” (“Борімося за

нас”). Слоган закликає до активних дій кожного американця для досягнення загальнонаціонального добробуту.

У публічних виступах Хіларі Клінтон завжди позиціонувала себе як поборник жіночих прав. Акцент зроблено на створенні образу «покровителя» - доброї й хорошої матері, як для своєї дитини, так і для цілої нації [4, С.99-100].

Така самоідентифікація дала їй змогу використати імідж супротивника на президентських виборах 2016 року – Дональда Трампа - на свою користь. Скандально відомий своїм ставленням до жінок, він лише вкоренив образ Хіларі Клінтон як турботливої матері у суспільній свідомості. Особливо це помітно у передвиборчих рекламних роликах Хіларі Клінтон 2016 року. Наприклад, «Сила сім'ї». У ролику розповідається історія матері Хіларі - та росла без батьків, але ніколи не здавалася, і навчила Клінтон того ж. Чи «Дзеркала». У рекламі дівчата підліткового віку дивляться на себе в дзеркало, помічаючи недоліки власної зовнішності, під акомпанемент образливих висловлювань Дональда Трампа про жінок.

Крім цього, публічні нетолерантні висловлювання Дональда Трампа дали змогу Хіларі використати один із своїх улюблених PR-методів – залучення до кампанії великої кількості популярних зірок (особливо жіночої статі). Зокрема Кетті Перрі, Демі Ловато, Ріанна, Дженіфер Лопес, Меріл Стріп і багато інших.

Отже, приклад Хіларі Клінтон показує, що імідж жінки-політика є специфічною комбінацією маскулінних і фемінних рис. Про маскулінні риси в її образі свідчать коротка довжина волосся, брючні костюми, готовність до рішучих дій і навіть певною мірою мужність. Фемінні риси виражаються за допомогою невербальної комунікації у жіночому шармі, емпатійності й емоційності. Загалом створений образ Хіларі Клінтон можна вважати успішним, адже, хоча президентом став Дональд Трамп, вона перемогла свого опонента на 2,9 мільйонів голосів виборців, набравши 65,8 мільйони (48,2%) проти 62,9 мільйонів (46,1%) [5].

Список використаних джерел

1. Політологічний енциклопедичний словник. — К. : Генеза, 1997. — 400 с.
2. А.В. Денисюк, Ю.В. Окуньювська «Особливості формування іміджу жінки-політика в сучасних умовах». Режим доступу до ресурсу <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17672/2173.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
3. Тимощук Юлія «Образ чоловіка у масовій культурі». Режим доступу до ресурсу: <https://eprints.oa.edu.ua/5461/1/12.pdf>
4. Л.О. Малишенко «Політичний імідж. Питання визначення і класифікації»/ Сучасне суспільство: політичні науки. – Х.:ХНП, 2014, - с.95-104. Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/cuc_2014_1_11.pdf
5. [2016 Presidential General Election Results](https://uselectionatlas.org/RESULTS/national.php?year=2016&off=0&elect=0&f=0). Dave Leip's Atlas of U.S. Presidential Elections.
<https://uselectionatlas.org/RESULTS/national.php?year=2016&off=0&elect=0&f=0>

Гмирянська К.О.⁴¹

Аналітичне прогнозування безпекової дестабілізації в Україні з боку Російської Федерації: виклад основних можливих сценаріїв розвитку

До факторів, що впливають на розвиток подій навколо Донбасу і Криму, безсумнівно, варто віднести політичну змагання всередині самої України. З одного боку є Росія, якій вигідний параліч влади, з іншого ми маємо наявність внутрішніх гравців, зацікавлених у переформатуванні влади в Києві. Це

⁴¹ Здобувач кафедри міжнародних медіа комунікацій та комунікативних технологій

Інститут міжнародних відносин
науковий керівник Даниленко С.І., д. політ. наук, завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій

посилюється поглибленням соціально-економічної кризи, радикалізується настрої мас.

Важливо розуміти, що на гіпотетичні сценарії розвитку українсько-російських відносин будуть впливати загальні геополітичні тенденції. Проблеми в самому Європейському Союзі та США. Тут і Brexit, нерівномірне економічне зростання країн-членів, міграційна криза, ініціативи щодо реформатування ЄС і, нарешті, загрози військового характеру на тлі політичного послаблення НАТО. Природно, з огляду на сказане вище, обсяг допомоги, яку теоретично може залучити Україна, істотно зменшується: початок нових програм під сумнівом без демонстрації «прогресу» в реформах, а кредитори все наполегливіше будуть питати про ефективність використання коштів. Російська Федерація буде демонструвати бажання йти на контакт і досягати компромісних рішень. Західні партнери України зі свого боку так само будуть прагнути вирішити конфлікти, роблячи поступки для Росії. В українському питанні поступки можливі лише ціною відмови від частини претензій Києва - ні Франція, ні Німеччина, ні США безпосередньо не є учасниками конфлікту [1].

На основі аналізу ключових чинників, що визначають характер українсько-російських відносин, запропоновано три сценарії їх розвитку: 1) заморожений конфлікт з ситуативним загостренням; 2) ескалація конфлікту; 3) деескалація конфлікту з поступовим звертанням проекту «ЛНР/ДНР» та налагодженням співробітництва [2].

З кожним днем війни таке «ментальне відчуження» між суспільствами двох країн поглиблюється і, разом з іншими наслідками російської агресії (політичними, економічними та ін.), знаменує докорінну зміну всієї парадигми відносин між Україною і Росією. В цій ситуації будь-які апеляції до «спільної історії», «братньої культури», до релігії, що об'єднує народи, до численних родинних зв'язків матимуть зворотний ефект. А путінське «спільне майбутнє» України з агресивною, авторитарною, поліцейською державою виглядає суцільним колапсом. Попереднє фіктивне стратегічне партнерство

перетворюється на вимушене і тривале співіснування країни-жертви з країною-агресором. Тому зараз як ніколи підходящий момент, аби сформувати свою тактику та стратегію у політиці, не від кого не залежну і направлену виключно на процвітання української державності та українського народу.

Список використаних джерел

1. Конфлікт на Донбасі у 2018: заморозити не можна врегулювати [Електронний ресурс] // Сайт Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД). – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_donbas_frozen_conflict_a5_ukr_web.pdf
2. Горбулін В. П'ять сценаріїв розвитку ситуації на Донбасі [Електронний ресурс] / В. Горбулін // Сайт газети «Дзеркало Тижня». – Режим доступу: <https://dt.ua/internal/p-yat-scenariyiv-dlya-ukrayino-rosiyskih-vidnosin-.html>